

Bryssel, 6. kesäkuuta 2023
(OR. en)

9924/23

LIMITE

ENV 580
CLIMA 255
FORETS 58
AGRI 278
POLMAR 29
CODEC 974

Toimielinten välinen asia:
2022/0195(COD)

ILMOITUS

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea

Kom:n asiak. nro: 10607/22 + ADD 1

Asia: **YMPÄRISTÖNEUVOSTON 20. KESÄKUUTA 2023 PIDETTÄVÄN
ISTUNNON VALMISTELU**

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdotukseksi luonnon
ennallistamisesta

– Yleisnäkemys

I JOHDANTO

1. Komissio hyväksyi 22. kesäkuuta 2022 ehdotuksen asetukseksi luonnon ennallistamisesta¹, jolla pyritään ennallistamaan huonossa kunnossa olevia eurooppalaisia luontotyypppejä ja palauttamaan luonto kaikkiin ekosysteemeihin kattaen metsä- ja maatalousmaiden, meri- ja makean veden ja kaupunkiympäristöjen ekosysteemit. Ehdotuksen mukaisesti eri ekosysteemien ennallistamiseen sovelletaan oikeudellisesti sitovia tavoitteita, jotka täydentävät voimassa olevaa lainsäädäntöä.
2. Talous- ja sosiaalikomitea antoi lausuntonsa ehdotuksesta 25. tammikuuta 2023. Alueiden komitea antoi ehdotuksesta lausuntonsa 9. helmikuuta 2023.

¹ 10607/22 + ADD 1.

3. Ehdotuksesta keskustellaan parhaillaan Euroopan parlamentissa. Esittelijäksi on nimetty Euroopan parlamentin jäsen César Luena (S & D). Ympäristön, kansanterveyden ja elintarvikkeiden turvallisuuden valiokunta käsitteli esittelijän mietintöluonnosta kokouksessaan 12. tammikuuta 2023. Se aikoo hyväksyä lainsäädäntömietintönsä kesäkuussa, ja täysistuntoäänestys on määrä järjestää heinäkuussa.

II ASIAN KÄSITTELY NEUVOSTOSSA

4. Tšekin ja Ruotsin puheenjohtajakausilla ympäristötyöryhmä on jatkanut luonnon ennallistamista koskevan ehdotuksen perusteellista tarkastelua. Puheenjohtajavaltio on esittänyt tarkistettuja kompromissitekstejä, joissa on otettu huomioon ympäristötyöryhmän 20 kokouksessa käydyt keskustelut ja valtuuskuntien myöhemmin esittämät huomautukset.
5. Ympäristöneuvosto kävi periaatekeskustelun tavoitetasosta ja huononemisen estämistä koskevasta vaatimuksesta istunnossaan 22. joulukuuta 2022. Maatalous- ja kalastusneuvosto keskusteli ehdotuksen maa- ja metsätalousnäkökohdista kokouksissaan 21. marraskuuta 2022 ja 20. maaliskuuta 2023 (esityslistan kohta ”Muut asiat”)² ja liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto keskusteli 28. maaliskuuta 2023 uusiutuvaan energiaan liittyvistä näkökohdista, myös esityslistan kohdassa ”Muut asiat”³.
6. Puheenjohtajavaltio pyysi 26. huhtikuuta 2023 ja 24. toukokuuta 2023 pysyvien edustajien komitealta ohjausta jatkokäsittelyä varten⁴. Pysyvien edustajien komiteassa käydyissä keskusteluissa kävi ilmi, että puheenjohtajavaltion kompromissiteksti on yleisesti ottaen oikeansuuntainen. Pysyvien edustajien komitea antoi myös poliittista ohjausta ehdotuksen olennaisten osien suhteen. Puheenjohtajavaltio järjesti 1. kesäkuuta 2023 kahdenvälisiä kokouksia kaikkien valtuuskuntien kanssa selvittääkseen, millä jäsenvaltioilla on kiireellisimpiä huolenaiheita.

². 7401/23.

³ 7670/23.

⁴ 8416/23.

7. Pysyvien edustajien komitealta saatujen ohjeiden ja kahdenvälisen kokouksen tulosten mukaisesti puheenjohtajavaltio esittää tarkistetun kompromissitekstin yleisnäkemyistä varten. Kompromissitekstissä luodaan tasapaino luonnon ennallistamista koskevien kunnianhimoisten tavoitteiden säilyttämisen ja jäsenvaltioille asetuksen täytäntöönpanossa annettavan jouston välillä.
8. Luonnon ennallistamista koskeva asetus on monimutkainen ehdotus, johon liittyy monialaisia kysymyksiä, joilla on vaikutuksia muihin EU:n politiikkoihin. Puheenjohtajavaltio on kuullut valtuuskuntien huolenaiheita, ja yleisnäkemyistä varten esitettävässä kompromissitekstissä otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon kansalliset erityisolosuhteet, lisätään joustoa jäsenvaltioiden kannalta ja mukautetaan tavoitetasoa samalla kun pyritään säilyttämään tasapuoliset toimintaedellytykset. Yleisnäkemyksellä pyritään myös vähentämään tarpeetonta hallinnollista rasitusta.

III PUHEENJOHTAJAVALTION KOMPROMISSITEKSTIN KESKEISET OSAT

Maa-, rannikko- ja makean veden sekä meriekosysteemien ennallistaminen (4 ja 5 artikla)

Yleiset velvoitteet

9. Valtuuskuntien pyynnöstä puheenjohtajavaltion kompromissiteksti lisää joustoa, jotta jäsenvaltiot voivat panna täytäntöön luonnon ennallistamista koskevassa ehdotuksessa asetetut velvoitteet. Tavoite parantaa vuoteen 2030 mennessä liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien tilaa 30 prosentilla yhdistetään luontotyyppin kokonaispinta-alaan eikä kuhunkin luontotyyppien ryhmään.

10. Maaluontotyyppien osalta jäsenvaltioiden on vuoteen 2030 mennessä määritettävä 90 prosenttia niiden luontotyyppien tilasta, joiden tila ei ole tiedossa. Ennallistamistoimenpiteitä ei siis tarvitse soveltaa tämän asetuksen voimaantulosta alkaen, jos tila ei ole tiedossa. Merellisten luontotyyppien osalta vain puolet tietoaukoista on korjattava vuoteen 2030 mennessä. Kaikkien luontotyyppien tilan on oltava tiedossa vuoteen 2040 mennessä. Määrällisten ennallistamisvaatimusten asettamista sovelletaan ainoastaan alueisiin, joiden tila on tiedossa.
11. Ottaen huomioon meriekosysteemeille ominaiset haasteet ja edellä mainittujen joustomahdollisuuksien lisäksi puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä yleisnäkemykseksi ehdotetaan, että soveltaessaan liitteessä II lueteltujen luontotyyppien tilan parantamista koskevaa velvoitetta *ryhmän 7* osalta, jäsenvaltiot voivat soveltaa alhaisempaa prosenttiosuutta edellyttäen, että tämä ei estä direktiivin 2008/86/EY mukaisesti määriteltyä ympäristön hyvää tilaa. Lisäksi poistetaan ryhmän 7 tavoite vuodelle 2030.

Kansalliset ja alueelliset olosuhteet

12. Yleisnäkemystä koskevaan puheenjohtajavaltion kompromissitekstiin sisältyy myös selvennys, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat kansallisia ennallistamissuunnitelmia laatiessaan ottaa huomioon eri alueiden erilaiset tilanteet, jotka liittyvät sosiaalisiin, taloudellisiin ja kulttuurillisiin vaatimuksiin, alueellisiin ja paikallisiin erityispiirteisiin ja väestötiheyteen. Tarvittaessa olisi otettava huomioon myös unionin syrjäisimpien alueiden erityistilanne.

13. Huonontumisen estämistä koskeva vaatimus on olennainen osa luonnon ennallistamista koskevaa asetusta, koska sillä varmistetaan ennallistamisen pitkäaikaiset vaikutukset ja toteutettujen toimenpiteiden kustannustehokkuus. Valtuuskunnat ovat kuitenkin todenneet, että ehdotuksen mukainen täytäntöönpano, erityisesti Natura 2000 -alueiden ulkopuolella ja alueilla, joihin ei sovelleta ennallistamistoimenpiteitä, olisi erittäin vaativaa suhteessa laajaan hallinnointiin, joka olisi otettava käyttöön erityisesti lupamenettelyjen osalta, mutta myös seurannan ja arvioinnin osalta.
14. Näin ollen yleisnäkemyistä koskevassa puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä erotetaan selvästi toisistaan huonontumisen estämistä koskeva vaatimus niiden alueiden osalta, joihin sovelletaan ennallistamista (4 ja 5 artiklan 6 kohta), ja niiden alueiden osalta, joilla luontotyyppjä esiintyy (4 ja 5 artiklan 7 kohta). Huonontumisen estämistä koskevaa vaatimusta täydennetään 6 kohdassa kynnysarvon avulla siten, että sitä sovelletaan ainoastaan ”merkittävään” heikentymiseen, kun taas 7 kohtaan on tehty useita tarkistuksia, joiden tarkoituksena on siirtyä kohti toimintaperusteista huonontumisen estämistä koskevaa vaatimusta. ”Merkittävän” heikentymisen kynnysarvon käyttöönoton lisäksi jäsenvaltioiden on kansallisten ennallistamissuunnitelmien julkaisupäivään mennessä toteutettava tarvittavat toimenpiteet merkittävän huonontumisen estämiseksi, mutta toimenpiteet koskevat vain alueita, joilla esiintyy liitteissä I ja II lueteltuja luontotyyppjä, joiden tila on hyvä, tai jotka ovat tarpeen 4 ja 5 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi.
15. Tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täyttämistä koskevia poikkeuksia selkeytetään siten, että ne kattavat myös luonnonkatastrofit ja kolmansien maiden toimet tai toimien toteuttamatta jättämisen. Lisäksi selvennetään, että vaatimusta ottaa käyttöön toimenpiteitä luontotyyppien esiintymisalueiden huonontumisen estämiseksi (4 ja 5 artiklan 7 kohta) ei tarvitse arvioida tapauskohtaisesti.

16. Ilmastonmuutos ja luontokato liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja näiden kriisien ratkaisemiseen tarkoitettujen välineiden on oltava yhdenmukaisia ja toisiaan täydentäviä. Jotta luonnon ennallistamista koskeva asetus ja uusiutuvaa energiaa koskeva direktiivi olisivat täysin yhdenmukaiset, yleisnäkemyistä koskevaan puheenjohtajavaltion kompromissitekstiin on lisätty uusi 5 a artikla, jossa todetaan, että uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, niiden verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastointimenetelmien on katsottava olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Niitä pidetään siis poikkeuksena jatkuvaa paranemista ja huonontumisen estämistä koskeviin velvoitteisiin. Lisäksi jäsenvaltiot voivat vapauttaa nämä hankkeet velvollisuudesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä, edellyttäen että hankkeet sijaitsevat uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin asiaankuuluvien artiklojen mukaisesti hyväksytyssä suunnitelmassa nimetyllä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella tai erityisellä infrastruktuuralueella, ja niistä on tehty strateginen ympäristöarviointi ympäristövaikutusten arviointia koskevassa direktiivissä⁵ säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tekstiin on lisätty myös uusi 21 a artikla, jolla muutetaan TEN-E-asetuksen⁶ 7 artiklaa siten, että siinä viitataan tähän asetukseen.

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/42/EY, annettu 27. kesäkuuta 2001, tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (EYVL L 197, 21.7.2001, s. 30–37).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/869, annettu 30 päivänä toukokuuta 2022, Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista, asetusten (EY) N:o 715/2009, (EU) 2019/942 ja (EU) 2019/943 ja direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta (EUVL L 152, 3.6.2022, s. 45–102).

17. tekstiin on lisätty uusi 5 b artikla sen selventämiseksi, että huonontumisen estämistä koskevan vaatimuksen osalta suunnitelmien ja hankkeiden, joiden ainoana tarkoituksena on maanpuolustus, katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Jäsenvaltiot voivat myös vapauttaa tällaiset suunnitelmat ja hankkeet velvoitteesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä. Jos tätä poikkeusta sovelletaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin toteutettava toimenpiteitä luontotyypeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi, siinä määrin kuin se on kohtuullista ja mahdollista.

Ekosysteemikohtaiset velvoitteet

18. Luonnon ennallistamista koskeva ehdotus sisältää myös ekosysteemikohtaisia velvoitteita, jotka koskevat erityisesti kaupunkiekosysteemejä (6 artikla), jokia ja tulvatasanteita (7 artikla), pölyttäjäkantoja (8 artikla), maatalouden ekosysteemejä (9 artikla) ja metsien ekosysteemejä (10 artikla). Yleisnäkemyistä koskevassa puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä ehdotetaan joustomahdollisuuksia myös näiden ekosysteemikohtaisten velvoitteiden täytäntöönpanossa, erityisesti seuraavien osalta:

Kaupunkiekosysteemit (6 artikla)

19. Ottaen huomioon, että 6 artikla täydentää luonnon ennallistamista koskevan ehdotuksen päätavoitetta, puheenjohtajavaltio korvaa määrälliset tavoitteet jäsenvaltioiden velvoitteella saavuttaa kasvava suuntaus, kunnes tyydyttävä taso on saavutettu. Kaupunkivihreän integroinnista rakennuksiin ja infrastruktuuriin tulee keino lisätä kaupunkivihreän kokonaispinta-alaa eikä tavoite itsessään. Lisäksi puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä sovelletaan vaatimusta, jonka mukaan kaupunkivihreän kansallisessa kokonaispinta-alassa ei saa tapahtua nettohävikkiä verrattuna tämän asetuksen voimaantullessa vallitsevaan tilanteeseen. Otetaan käyttöön kynnysarvo, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat jättää kaupunkiekosysteemialueet nettotappiota koskevan vaatimuksen ulkopuolelle. Koska artiklan maantieteellisen soveltamisalan osalta on pyydetty joustoa, puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus määrittää, miten niiden kaupunkiekosysteemialueet kartoitetaan (11 artiklan 2 b kohta).

20. Puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä selkeytetään 7 artiklan vaatimusta lisäämällä siihen vapaasti virtaavan joen määritelmä ja toteamalla, että kartoitus ja poistamista koskeva suunnitelma koskevat keinotekoisia esteitä ja että arvioiden on perustuttava vuoden 2020 tilanteeseen. Kompromissitekstissä myös asetetaan jäsenvaltioille velvoite varmistaa, että jokien ennallistettuja yhteyksiä on ylläpidettävä.

Maatalouden ekosysteemit (9 artikla)

21. Puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä muutetaan liitteessä IV olevaa *hyvin monimuotoisten maisemapiirteiden* kuvausta, jotta lisätään joustoa ja mahdollistetaan biologisen monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta välttämätön hyvin monimuotoisten maisemapiirteiden hallinnointi. Lisäksi puheenjohtajavaltio ehdottaa, että jäsenvaltiot kehittävät tarvittaessa kyseistä indikaattoria varten täydentävän menetelmän, jotta voidaan seurata LUCAS-tutkimukseen perustuvan yhteisen menetelmän ulkopuolelle jääviä hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä.
22. *Turvemaiden uudelleenvesittämisen* osalta puheenjohtajavaltio toteaa, että vaikka tämä säännös voi edistää merkittävästi ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista, se vaikuttaa myös suhteettomasti tiettyihin jäsenvaltioihin. Tasapainon löytämiseksi ehdotuksen tavoitetaso säilyttämisen ja kansallisten olosuhteiden huomioon ottamisen välillä, puheenjohtajavaltio ehdottaa, että vuoteen 2040 mennessä ennallistettavien alueiden tavoitetta alennetaan 50 prosentista 40 prosenttiin ja vuoteen 2050 mennessä ennallistettavien alueiden tavoitetta 70 prosentista 50 prosenttiin. Joustoa lisätään myös nostamalla muussa käytössä olevien uudelleenvesitettyjen kuivattujen turvemaiden osuus 40 prosenttiin, mikä voi edistää kokonaistavoitteen saavuttamista. Lisäksi asianomaiset jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa supistaa maatalouskäytössä olevien turvemaiden uudelleenvesittämisen laajuutta, ja ottaessaan käyttöön kuivattujen turvemaiden uudelleenvesittämistoimia jäsenvaltiot voivat mukauttaa vedenkorkeuden kansallisiin ja paikallisiin olosuhteisiin.

23. Valtuuskuntien huolenaiheiden perusteella ja jouston lisäämiseksi vaarantamatta kuitenkaan tasapuolisia toimintaedellytyksiä seuranta- ja raportointivelvoitteiden osalta puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä ehdotetaan, että pystyyn kuolleet puut, maahan kaatuneet kuolleet puuta ja yleisten metsälintujen indeksi säilytetään pakollisina yhteisinä indikaattoreina. Muista komission ehdotuksessa olevista metsiin liittyvistä indikaattoreista ja kahdesta muusta indikaattorista jäsenvaltiot voivat valita kolme, jota soveltuvat parhaiten osoittamaan metsien ekosysteemien biologisen monimuotoisuuden lisääntymistä kansallisten olosuhteiden mukaisesti. Lisäksi artikla sisältää poikkeuksia artiklan mukaisten velvoitteiden täyttämisestä, mutta ne on rajattu koskemaan laajamittaisia ylivoimaisia esteitä tai sellaisia luontotyyppien väistämättömiä muutoksia, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta.

Kansalliset ennallistamissuunnitelmat ja vaiheittainen lähestymistapa

24. Keskusteluissa jäsenvaltiot ilmaisivat huolensa kansallisten ennallistamissuunnitelmien laadinnan laajuudesta ja toteutettavuudesta kahdessa vuodessa. Suunnitelmiin sisältyisi ennallistamistoimenpiteitä kaikilla alueilla, joilla luontotyyppien tila ei ole tiedossa. Valtuuskuntien huolenaiheiden huomioon ottamiseksi puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä ehdotetaan, että kansallisten ennallistamisohjelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa noudatetaan *vaiheittaista lähestymistapaa*, ja lisäksi edotetaan muutoksi niiden luontotyyppien käsittelyyn, joiden tila ei ole tiedossa.
25. Vaiheittaista lähestymistapaa koskeva ehdotus on eräänlainen paketti, ja siihen sisältyy vaatimus, jonka mukaan komission on laadittava luonnos kansallisten uudistusohjelmien yhtenäiseksi malliksi (12 artiklan 4 kohta) kolmen kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta. Jäsenvaltioiden taas on toimitettava luonnos kansalliseksi uudistusohjelmaksi, jossa keskitytään kesäkuuhun 2032 ulottuvaan ajanjaksoon ja rajoitetaan tavoitteiden ja velvoitteiden saavuttamiseksi tarvittavien tekijöiden kuvaus kesäkuun 2032 jälkeen strategiseen katsaukseen. Jäsenvaltioiden on tarkasteltava ja tarkistettava kansallisia uudistusohjelmiaan ennen heinäkuuta 2032 ja ennen heinäkuuta 2042.

26. *Seurannan* osalta yleisnäkemystä koskevassa puheenjohtajavaltion kompromissitekstissä asetetaan kuuden vuoden jakso, lukuun ottamatta tiettyjä erityisindikaattoreita, joiden osalta pidetään voimassa vuosittainen seuranta. Jäsenvaltiot voivat kuuden vuoden jakson aikana päättää seurata indikaattoreita, esimerkiksi metsäindikaattoreita, useammin seurannan yhdenmukaistamiseksi muiden kansallisten seurantajärjestelmien kanssa. *Raportoinnin* osalta on asetettu kuusivuotinen raportointijakso, jossa raportoidaan kansallisten ennallistamisohjelmien täytäntöönpanon edistymisestä ja toteutettujen ennallistamistoimenpiteiden tuloksista. Sitä täydennetään kolmivuotisella raportointijaksolla sen alueen osalta, johon sovelletaan 4–10 artiklan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä. Näillä ehdotetuilla muutoksilla pyritään mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistamaan tämän asetuksen mukaiset raportointivaatimukset voimassa olevien velvoitteiden, erityisesti luonto- ja lintudirektiivien, mutta myös vesipolitiikan puitedirektiivin ja meristrategiapuitedirektiivin kanssa.

Rahoitustarpeiden arviointi

27. Puheenjohtajavaltio on arvioinut asetuksen täytäntöönpanon rahoittamisesta käytyjä keskusteluja. Sen vuoksi yleisnäkemystä koskevaan puheenjohtajavaltion kompromissitekstiin on lisätty 18 artiklan uusi kohta, jossa todetaan, että komissio antaa jäsenvaltioita kuultuaan viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle raportin. Raportti sisältää yleiskatsauksen EU:n tasolla käytettävissä olevista rahoitusvaroista, arvion täytäntöönpanon rahoitustarpeista ja analyysin mahdollisista rahoitusvajeista. Raportti sisältää tarvittaessa ja rajoittamatta vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehyksen soveltamista myös ehdotuksia asianmukaisiksi toimenpiteiksi, rahoitustoimenpiteet mukaan lukien, havaittujen tarpeiden korjaamiseksi.

IV LOPUKSI

28. Yleisnäkemystä koskeva puheenjohtajavaltion kompromissiteksti on tämän ilmoituksen liitteessä. Komission ehdotukseen tehdyt muutokset on **lihavoitu ja alleviivattu** ja poistot on osoitettu hakasulkein [...].
29. Näin ollen pysyvien edustajien komiteaa pyydetään
- tarkastelemaan liitteessä olevaa tekstiä ja
 - toimittamaan se ympäristöneuvostolle, jotta tämä voisi vahvistaa yleisnäkemyksen istunnossaan 20. kesäkuuta.
-

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS**luonnon ennallistamisesta**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 192 artiklan 1 kohdan, ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen, sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille, ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹, ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon, noudattavat tavallista lainsäätämisyksjärjestystä, sekä katsovat seuraavaa:

- 1) On tarpeen vahvistaa unionin tasolla säännöt ekosysteemien ennallistamisesta, jotta varmistetaan luonnon monimuotoisuuden elpyminen ja häiriönsietokykyinen luonto koko unionin alueella. Ekosysteemien ennallistaminen edistää myös ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista.

EUVL C , , s. .

- 2) Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa² on esitetty kunnianhimoinen etenemissuunnitelma unionin muuttamiseksi oikeudenmukaiseksi ja vauraaksi yhteiskunnaksi, jolla on nykyaikainen, resurssitehokas ja kilpailukykyinen talous ja jonka tavoitteena on suojella, hoitaa ja parantaa unionin luonnonpääomaa sekä suojella kansalaisten terveyttä ja hyvinvointia ympäristöön liittyviltä riskeiltä ja ympäristövaikutuksilta. Komissio on hyväksynyt osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian³.
- 3) Unioni ja sen jäsenvaltiot, jotka ovat neuvoston päätöksellä 93/626/ETY⁴ hyväksytyn biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen osapuolia, ovat sitoutuneet pitkän aikavälin strategiseen visioon, jonka sopimuspuolten konferenssi hyväksyi vuonna 2010 päätöksellä X/2 luonnon monimuotoisuutta koskevasta strategisesta suunnitelmasta vuosiksi 2011–2020⁵. Sen mukaan vuoteen 2050 mennessä biologista monimuotoisuutta on arvostettava, suojeltava, ennallistettava ja käytettävä järkevästi siten, että pidetään yllä ekosysteemipalveluja ja tervettä maapalloa ja tuotetaan kaikkien ihmisten ja tulevien sukupolvien kannalta välttämättömiä hyötyjä.

2 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, ”Euroopan vihreän kehityksen ohjelma”, 11.12.2019 (COM (2019) 640 final).

3 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Vuoteen 2030 ulottuva EU:n biodiversiteettistrategia – Luonto takaisin osaksi elämäämme, 20.5.2020, (COM(2020) 380 final).

4 Neuvoston päätös 93/626/ETY, tehty 25 päivänä lokakuuta 1993, biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tekemisestä (EYVL L 309, 13.12.1993, s. 1).

5 <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>.

- 4) [...] Biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen COP15-kokouksessa joulukuussa 2022 hyväksytyssä maailmanlaajuisessa biodiversiteettikehyksessä⁶ vahvistetaan toimintapainotteiset maailmanlaajuiset tavoitteet kiireellisille toimille vuoteen 2030 mennessä sen varmistamiseksi, että kaikkiin aloihin sovelletaan osallistavaa, yhdenmukaista ja biologisen monimuotoisuuden huomioivaa aluesuunnittelua ja/tai tehokkaita hallintaprosesseja maan ja meren käytön muutoksiin puuttumiseksi; biologiselta monimuotoisuudeltaan merkittävien alueiden, mukaan lukien ekologisesti hyvin eheät ekosysteemit, häviämisen saamiseksi lähelle nollaa vuoteen 2030 mennessä alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen oikeuksia kunnioittaen; sen varmistamiseksi, että vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 prosenttiin heikentyneistä maa-, sisävesi- sekä meri- ja rannikkoekosysteemeistä kohdistuu tehokasta ennallistamista biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemitointojen ja -palvelujen, ekologisen eheyden ja kytkettyneisyyden vahvistamiseksi; ihmistä hyödyttävien luontovaikutusten ennallistamiseksi, säilyttämiseksi ja lisäämiseksi, mukaan lukien ekosysteemitoinnot ja -palvelut, kuten ilman, veden ja ilmaston sääntely, maaperän terveys, pölytys ja tautiriskin vähentäminen sekä suojele luonnonkatastrofeilta ja katastrofeilta, luontopohjaisten ratkaisujen ja/tai ekosysteemipohjaisten lähestymistapojen avulla ihmisten ja luonnon hyväksi. Maailmanlaajuinen biodiversiteettikehyksessä mahdollistaa edistymisen kohti tulossuuntautuneiden tavoitteiden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä.
- 5) YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa⁷ ja erityisesti tavoitteissa 14.2, 15.1, 15.2 ja 15.3 viitataan tarpeeseen varmistaa maa- ja sisävesialueiden makean veden ekosysteemien ja niiden palvelujen, erityisesti metsien, kosteikkojen, vuoristojen ja kuivamaiden, suojele, ennallistaminen ja kestävä käyttö.

6 Vuoden 2020 jälkeinen maailmanlaajuinen biodiversiteettikehyksessä. Puheenjohtajan esittämä päätösluonnos, CBD/COP/DEC/15/4, 19. joulukuuta 2022.

7 [United Nations Sustainable Development – 17 Goals to Transform Our World.](#)

- 6) Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous julisti 1 päivänä maaliskuuta 2019 antamassaan päätöslauselmassa⁸ vuosille 2021–2030 ekosysteemien ennallistamista koskevan YK:n vuosikymmenen, jonka tavoitteena on tukea ja laajentaa toimia ekosysteemien tilan heikkenemisen ehkäisemiseksi, pysäyttämiseksi ja kääntämiseksi maailmanlaajuisesti sekä lisätä tietoisuutta ekosysteemien ennallistamisen merkityksestä.
- 7) Vuoteen 2030 ulottuvalla EU:n biodiversiteettistrategialla pyritään varmistamaan, että luonnon monimuotoisuus Euroopassa saadaan elpymään vuoteen 2030 mennessä ihmisten, maapallon, ilmaston ja talouden hyödyksi. Siinä esitetään kunnianhimoinen EU:n luonnon ennallistamissuunnitelma, johon sisältyy useita keskeisiä sitoumuksia, muun muassa sitoumus esittää ehdotus luonnon ennallistamista koskeviksi oikeudellisesti sitoviksi EU:n tavoitteiksi, joilla pyritään ennallistamaan heikentyneitä ekosysteemejä, erityisesti niitä, joilla on parhaat mahdollisuudet ottaa talteen ja varastoida hiiltä sekä ehkäistä ja vähentää luonnonkatastrofien vaikutuksia.
- 8) Euroopan parlamentti suhtautui 9 päivänä kesäkuuta 2021 antamassaan päätöslauselmassa⁹ erittäin myönteisesti sitoumukseen laatia lainsäädäntöehdotus, johon sisältyy sitovia luonnon ennallistamistavoitteita, ja katsoi lisäksi, että yleisen ennallistamistavoitteen lisäksi siihen olisi sisällytettävä ekosysteemi-, luontotyyppi- ja lajikohtaisia ennallistamistavoitteita, jotka kattavat metsät, niityt, kosteikot, turvesuot, pölyttäjät, vapaasti virtaavat joet, rannikkoalueet ja merelliset ekosysteemit.
- 9) Neuvosto katsoi 23 päivänä lokakuuta 2020 antamissaan päätelmissä¹⁰, että on tärkeää estää luonnon monimuotoisuuden ja luonnon nykytilan heikentyminen entisestään, joskaan se ei riitä palauttamaan luontoa takaisin osaksi elämäämme. Neuvosto vahvisti, että luonnon ennallistamisessa tarvitaan enemmän kunnianhimoa, kuten esitetään uudessa EU:n luonnon ennallistamissuunnitelmassa, joka sisältää toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ennallistamisen ulottamiseksi suojelualueiden ulkopuolelle. Neuvosto totesi myös odottavansa ehdotusta oikeudellisesti sitoviksi luonnon ennallistamistavoitteiksi vaikutustenarvioinnin pohjalta.

8 Päätöslauselma 73/284, annettu 1 päivänä maaliskuuta 2019, Yhdistyneiden kansakuntien ekosysteemien ennallistamisen vuosikymmenestä (2021–2030).

9 Euroopan parlamentin päätöslauselma 9. kesäkuuta 2021 vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n biodiversiteettistrategiasta – Luonto takaisin osaksi elämäämme (2020/2273(INI)).

10 Neuvoston päätelmät ”Luonnon monimuotoisuus – kiireellisten toimien tarve”, 12210/20.

- 10) Vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa vahvistetaan sitoumus, jonka mukaan oikeudellisen suojelun piirissä on vähintään 30 prosenttia unionin maa-alueista, sisävedet mukaan lukien, ja 30 prosenttia unionin merialueista, joista vähintään kolmasosan tulisi kuulua tiukan suojelun piiriin, mukaan lukien kaikki jäljellä olevat aarniometsät ja vanhat metsät. Komission yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa laatimissa uusien suojelualueiden nimeämistä koskevissa kriteereissä ja ohjeissa¹¹, jäljempänä 'kriteerit ja ohjeet', korostetaan, että jos ennallistettut alueet täyttävät tai niiden odotetaan täyttävän suojelualueita koskevat kriteerit, kun ennallistamisesta saadaan sen täysi vaikutus ja sovelletaan suojelualueita koskevia kriteereitä, näiden ennallistettujen alueiden olisi myös edistettävä suojelualueita koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista. Kriteereissä ja ohjeissa korostetaan myös, että suojelualueet voivat edistää merkittävästi vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian ennallistamistavoitteita, koska niiden avulla luodaan edellytykset ennallistamistoimien onnistumiselle. Tämä koskee erityisesti alueita, jotka voivat elpyä luontaisesti, jos poistetaan osa ihmisen toiminnasta aiheutuvista paineista tai rajoitetaan niitä. Tällaisten alueiden, mukaan lukien meriympäristö, asettaminen tiukan suojelun piiriin, riittää joissakin tapauksissa siihen, että niiden luonnonarvot palautuvat. Lisäksi kriteereissä ja ohjeissa korostetaan, että kaikkien jäsenvaltioiden odotetaan edistävän vuoteen 2030 ulottuvassa unionin biodiversiteettistrategiassa esitettyjen suojelualueita koskevien unionin tavoitteiden saavuttamista oikeasuhteisesti kyseisillä alueilla oleviin luonnonarvoihin ja luonnon ennallistamiseen liittyviin mahdollisuuksiin nähden.

11 Commission Staff Working Document Criteria and guidance for protected areas designations (SWD(2022) 23 final).

- 11) Vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa asetetaan tavoite varmistaa, että suojeltujen luontotyyppien ja lajien suojelun suuntaukset ja suojelun taso eivät heikkene ja että vähintään 30 prosenttia lajeista ja luontotyypeistä, joiden suojelun taso ei tällä hetkellä ole suotuisa, ovat kyseisessä luokassa tai osoittavat voimakasta myönteistä suuntausta kyseistä luokkaa kohti vuoteen 2030 mennessä. Komission yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa laatimat ohjeet¹², joilla tuetaan näiden tavoitteiden saavuttamista, osoittavat, että useimpien kyseisten luontotyyppien ja lajien osalta tarvitaan todennäköisesti säilyttämis- ja ennallistamistoimia, joilla joko pysäytetään niiden nykyiset kielteiset suuntaukset vuoteen 2030 mennessä tai säilytetään nykyiset vakaat tai paranevat suuntaukset taikka estetään suotuisan suojelun tason omaavien luontotyyppien ja lajien heikkeneminen. Ohjeissa korostetaan lisäksi, että nämä ennallistamistoimet on ensisijaisesti suunniteltava, pantava täytäntöön ja koordinoitava kansallisella tai alueellisella tasolla ja että valittaessa ja priorisoitaessa vuoteen 2030 mennessä parannettavia lajeja ja luontotyypejä on pyrittävä synergiaan muiden unionin ja kansainvälisten tavoitteiden, erityisesti ympäristö- tai ilmastopoliittisten tavoitteiden, kanssa.
- 12) Komission vuonna 2020 julkaisemassa luonnon tilaa koskevassa kertomuksessa¹³ todettiin, että unioni ei ole vielä onnistunut pysäyttämään sellaisten suojeltujen luontotyyppien ja lajien vähenemistä, joiden suojelu aiheuttaa huolta unionille. Väheneminen johtuu pääasiassa laajaperäisestä maataloudesta luopumisesta, hoitokäytäntöjen tehostamisesta, hydrologisten järjestelmien muutoksista, kaupungistumisesta ja ympäristön pilaantumisesta sekä kestäättömästä metsätaloudesta ja lajien hyödyntämisestä. Lisäksi haitalliset vieraslajit ja ilmastomuutos ovat merkittäviä ja kasvavia uhkia unionin kotoperäiselle kasvistolle ja eläimistölle.

12 Osoitteessa [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu) [viittausta täydennettävä].

13 Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle – Luonnon tila Euroopan unionissa: Kertomus lintu- ja luontotyyppidirektiivin kattamien lajien ja luontotyyppien suojelutasosta ja kehityssuunnista vuosina 2013–2018 (COM/2020/635 final).

- 13) On aiheellista asettaa ekosysteemien ennallistamiselle yleinen tavoite, jolla edistetään taloudellista ja yhteiskunnallista muutosta, laadukkaiden työpaikkojen luomista ja kestävää kasvua. Luonnoltaan monimuotoiset ekosysteemit, kuten kosteikkojen, makeiden vesien, metsien, maatalouden ja harvan kasvillisuuden, merien, rannikkojen ja kaupunkien ekosysteemit tuottavat, jos niiden tila on hyvä, erilaisia keskeisiä ekosysteemipalveluja, ja heikentyneiden ekosysteemien ennallistamisesta hyvään tilaan kaikilla maa- ja merialueilla saadaan hyötyjä, jotka ovat paljon suuremmat kuin ennallistamisen kustannukset. Näistä palveluista on monenlaisia sosioekonomisia hyötyjä, jotka riippuvat taloudellisista, sosiaalisista, kulttuurisista, alueellisista ja paikallisista erityispiirteistä.
- 14) Yhdistyneiden kansakuntien tilastotoimikunta hyväksyi maaliskuussa 2021 pidetyssä 52. istunnossaan YK:n ympäristötilinpitojärjestelmään sisältyvän ekosysteemitilinpidon (SEEA EA)¹⁴. SEEA EA -järjestelmä muodostaa integroidun ja kattavan tilastokehyksen, jonka avulla voidaan organisoida luontotyyppejä ja maisemia koskevia tietoja, mitata ekosysteemien laajuutta, tilaa ja palveluja, seurata ekosysteemivarojen muutoksia ja yhdistää nämä tiedot taloudelliseen ja muuhun ihmisten toimintaan.

14 https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf.

- 15) Luonnoltaan monimuotoisten ekosysteemien varmistaminen ja ilmastonmuutoksen torjunta liittyvät kiinteästi toisiinsa. Luonto ja luontoon perustuvat ratkaisut, kuten luonnolliset hiilivarannot ja -nielut, ovat olennaisen tärkeitä ilmastokriisin torjunnassa. Samaan aikaan ilmastokriisi pahentaa jo nyt maa- ja meriekosysteemien muutosta, ja unionin on valmistauduttava siihen, että ilmastonmuutoksen vaikutukset vain voimistuvat ja että niitä esiintyy yhä tiheämmin ja suuremmassa mittakaavassa. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) erityisraportissa¹⁵ ilmaston 1,5 celsiusasteen lämpenemisen vaikutuksista todettiin, että jotkin vaikutukset voivat olla pitkäaikaisia tai peruuttamattomia. IPCC:n kuudennessa arviointiraportissa¹⁶ todetaan, että ekosysteemien ennallistaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan torjua ilmastonmuutosta ja vähentää elintarviketurvaan kohdistuvia riskejä. Biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevä hallitustenvälinen tiede- ja politiikkafoorumi (IPBES) katsoi biodiversiteetistä ja ekosysteemipalveluista vuonna 2019 julkaisemassaan maailmanlaajuisessa arviointiraportissaan¹⁷, että ilmastonmuutos on keskeinen tekijä luonnon muuttumisessa, ja odottavissa on, että sen vaikutukset lisääntyvät tulevana vuosikymmeninä ja joissakin tapauksissa ylittävät muiden ekosysteemin muutosten syiden, kuten maan ja meren käytön muuttumisen, vaikutuksen.

-
- 15 Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli (IPCC): Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, and T. Waterfield (toim.)] <https://www.ipcc.ch/sr15/>.
- 16 [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability | Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](https://www.ipcc.ch/2022/01/27/2022-01-27-climate-change-2022-impacts-adaptation-and-vulnerability/).
- 17 Biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja käsittelevä hallitustenvälinen tiede- ja politiikkafoorumi (IPBES) (2019): ”Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services”. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (toim.). IPBESin sihteeristö, Bonn, Saksa. 1148 sivua. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

- 16) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/1119¹⁸ asetetaan sitova tavoite ilmastoneutraaliudelle unionissa vuoteen 2050 mennessä ja sen jälkeisille negatiivisille päästöille sekä asetetaan etusijalle nopeat ja ennakoitavissa olevat päästövähennykset ja lisätään samalla luonnollisten nielujen aikaansaamia poistumia. Ekosysteemien ennallistaminen voi edistää merkittävästi luonnollisten nielujen ylläpitämistä, hoitoa ja lisäämistä sekä luonnon monimuotoisuuden lisäämistä samalla kun torjutaan ilmastomuutosta. Asetuksessa (EU) 2021/1119 edellytetään myös, että asiaankuuluvat unionin toimielimet ja jäsenvaltiot varmistavat jatkuvan edistymisen toimissa, joilla parannetaan sopeutumiskykyä, vahvistetaan ilmastokestävyyttä ja vähennetään haavoittuvuutta ilmastomuutokselle. Siinä edellytetään myös, että jäsenvaltiot sisällyttävät sopeutumisen kaikkiin politiikanaloihin ja edistävät luontopohjaisia ratkaisuja¹⁹ ja ekosysteemipohjaista sopeutumista.
- 17) Komission vuonna 2021 antamassa tiedonannossa ilmastomuutokseen sopeutumisesta²⁰ korostetaan tarvetta edistää luontoon perustuvia ratkaisuja ja todetaan, että kustannustehokas sopeutuminen ilmastomuutokseen voidaan saavuttaa suojelemalla ja ennallistamalla kosteikkoja ja turvemaita sekä rannikko- ja meriekosysteemejä, kehittämällä kaupunkien viheralueita ja asentamalla viherkattoja ja -seiniä sekä edistämällä ja hoitamalla kestäväällä tavalla metsiä ja viljelymaita. Luonnoltaan monimuotoisten ekosysteemien määrän lisääminen parantaa kykyä sietää ilmastomuutosta ja tarjoaa tehokkaampia tapoja vähentää katastrofeja ja ehkäistä niitä.

-
- 18 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1119, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2021, puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi sekä asetusten (EY) N:o 401/2009 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki) (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 1).
- 19 Luontoon perustuvat ratkaisut ovat luonnon innoittamia ja luontopohjaisia ratkaisuja, jotka ovat kustannustehokkaita ja tuottavat yhtä aikaa ympäristöön liittyviä, sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä ja auttavat parantamaan selviytymiskykyä. Tällaiset ratkaisut tuovat enemmän ja monipuolisempia luontoon liittyviä ja luonnonmukaisia ominaisuuksia ja prosesseja kaupunkeihin, maisemiin ja vuodenaikoihin paikallisesti mukautettujen, resurssitehokkaiden ja systeemisten interventioiden avulla. Näin ollen luontoon perustuvat ratkaisut hyödyttävät biologista monimuotoisuutta ja tukevat erilaisten ekosysteemipalvelujen tarjoamista.
- 20 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Ilmastokestävä Eurooppa – Uusi EU:n strategia ilmastomuutokseen sopeutumisiksi (COM(2021) 82 final).

- 18) Unionin ilmastopolitiikkaa tarkistetaan parhaillaan, jotta voidaan noudattaa asetuksessa (EU) 2021/1119 ehdotettua kehityspolkua vähentää nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Erityisesti ehdotuksella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetusten (EU) 2018/841 ja (EU) 2018/1999 muuttamisesta²¹ pyritään vahvistamaan maasektorin panosta vuoden 2030 yleisen ilmastotavoitteen saavuttamiseen ja yhdenmukaistamaan tavoitteet maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden, jäljempänä 'LULUCF', päästöjen ja poistumien tilinpidosta asiaan liittyvien luonnon monimuotoisuutta koskevien poliittisten aloitteiden kanssa. Ehdotuksessa korostetaan luontoon perustuvien hiilipoistumien suojelua ja tehostamista, ekosysteemien ilmastomuutoksen sietokyvyn parantamista, huonontuneen maan ja ekosysteemien ennallistamista sekä turvemaiden uudelleenvesittämistä. Lisäksi sillä pyritään parantamaan suojellun ja ennallistettavan maan kasvihuonekaasupäästöjen ja -poistumien seurantaa ja niitä koskevaa raportointia. Tässä yhteydessä on tärkeää, että ekosysteemit kaikissa maaluokissa, mukaan lukien metsät, niityt, viljelymaat ja kosteikot, ovat hyvässä tilassa, jotta ne pystyvät tehokkaasti ottamaan talteen ja varastoimaan hiiltä.
- 19) Geopoliittinen kehitys on entisestään korostanut tarvetta turvata elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyky²². On näyttöä siitä, että maatalouden ekosysteemien ennallistamisella on myönteisiä vaikutuksia elintarvikkeisiin liittyvään tuottavuuteen pitkällä aikavälillä ja että luonnon ennallistaminen toimii vakuutuksena, jolla varmistetaan EU:n pitkän aikavälin kestävyys ja häiriönsietokyky.

21 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2018/841 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse soveltamisalasta, vaatimusten noudattamista koskevien sääntöjen yksinkertaistamisesta, jäsenvaltioiden tavoitteiden asettamisesta vuodelle 2030 ja sitoutumisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseen yhteisesti vuoteen 2035 mennessä maankäytön, metsätalouden ja maatalouden sektorilla sekä asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta seurannan, raportoinnin, edistymisen seurannan ja uudelleentarkastelun osalta (COM/2021/554 final).

22 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle elintarviketurvan varmistamisesta ja elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamisesta (COM (2022) 133 final).

- 20) Euroopan tulevaisuuskonferenssin loppuraportissa kansalaiset kehottavat unionia suojelemaan ja ennallistamaan luonnon monimuotoisuutta, maisemaa ja valtameriä, estämään pilaantumista ja edistämään tietämystä, tietoisuutta, koulutusta ja vuoropuhelua ympäristöstä, ilmastonmuutoksesta, energiankäytöstä ja kestävyydestä²³.
- 21) Ekosysteemien ennallistaminen yhdessä luonnonvaraisten eläinten ja kasvien kaupan ja kulutuksen vähentämiseen tähtäävien toimien kanssa auttaa myös ehkäisemään ja parantamaan kykyä sietää mahdollisia tulevia tartuntatauteja, joilla on zoonoottista potentiaalia, ja siten pienentämään taudinpurkausten ja pandemioiden riskejä sekä tukemaan EU:n ja maailmanlaajuisia pyrkimyksiä soveltaa ”yhteinen terveys” -lähestymistapaa, jossa tunnustetaan ihmisten terveyden, eläinten terveyden ja terveen selviytymiskykyisen luonnon välinen luontainen yhteys.
- 22) Maaperä on olennainen osa maaekosysteemejä. Komission vuonna 2021 antamassa tiedonannossa ”EU:n maaperästrategia vuoteen 2030”²⁴ todetaan tarve ennallistaa huonontunut maaperä ja parantaa maaperän luonnon monimuotoisuutta. **Maailmanlaajuinen mekanismi ja Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen aavikoitumisen estämiseksi (UNCCD) sihteeristö ovat perustaneet maaperän tuottokyvyn heikentämisen nollatasoa koskevan tavoiteohjelman, jolla autetaan maita saavuttamaan maaperän tuottokyvyn heikentämisen nollataso vuoteen 2030 mennessä.**

23 *Conference on the Future of Europe – Report on the Final Outcome*, toukokuu 2022, Ehdotus 2 (1, 4, 5) s. 44, Ehdotus 6 (6), s. 48.

24 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Vuoteen 2030 ulottuva EU:n maaperästrategia – Terveestä maaperästä hyötyä ihmisille, elintarvikkeille, luonnolle ja ilmastolle (COM/2021/699 final).

- 23) Neuvoston direktiivillä 92/43/ETY²⁵ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/147/EY²⁶ pyritään varmistamaan Euroopan arvokkaimpien ja uhanalaisimpien lajien ja luontotyyppien sekä ekosysteemien, joihin ne kuuluvat, pitkäaikainen suojelu, säilyttäminen ja eloonjääminen. Natura 2000 -verkosto perustettiin vuonna 1992. Kyseessä on maailman suurin koordinoitu suojelualueiden verkosto, ja se on keskeinen väline näiden kahden direktiivin tavoitteiden toteuttamisessa. **Kuten mainittuja direktiivejä, tätä asetusta olisi sovellettava jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvaan alueeseen, johon sovelletaan perussopimuksia, jolloin se on yhdenmukainen myös direktiivin 2008/56/EY kanssa.**
- 24) On jo luotu puitteet ja ohjeet²⁷ direktiivin 92/43/ETY nojalla suojeltujen luontotyyppien hyvän tilan määrittämiseksi ja kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluvien lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän määrittämiseksi. Kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen ennallistamistavoitteet voidaan asettaa näiden puitteiden ja ohjeiden perusteella. Tällainen ennallistaminen ei kuitenkaan riitä kääntämään luonnon monimuotoisuuden köyhtymissuuntausta ja saattamaan ennalleen kaikkia ekosysteemejä. Sen vuoksi olisi asetettava erityisiä indikaattoreita koskevia lisävelvoitteita luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi laajemmissa ekosysteemeissä.
- 25) Direktiivien 92/43/ETY ja 2009/147/EY pohjalta ja kyseisissä direktiiveissä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen tukemiseksi jäsenvaltioiden olisi otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteitä, joilla varmistetaan suojeltujen luontotyyppien ja lajien, mukaan lukien luonnonvaraiset linnut, elpymisen kaikilla unionin alueilla, myös Natura 2000 -verkostoon kuulumattomilla alueilla.

25 Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

26 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7).

27 PO Ympäristö 2017, "Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018" ja PO Ympäristö 2013, "Interpretation manual of European Union habitats Eur 28".

- 26) Direktiivin 92/43/ETY tavoitteena on varmistaa unionin tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen. Siinä ei kuitenkaan aseteta määräaikaakaan tämän tavoitteen saavuttamiselle. Direktiivissä 2009/147/EY ei myöskään aseteta määräaikaakaan lintukantojen elpymiselle unionissa.
- 27) Sen vuoksi olisi vahvistettava määräajat ennallistamistoimenpiteiden käyttöönotolle Natura 2000 -alueilla ja niiden ulkopuolella, jotta voidaan asteittain parantaa suojeltujen luontotyyppien tilaa kaikkialla unionissa ja palauttaa luontotyyppijä, kunnes saavutetaan tarvittava suotuisa viiteala näiden luontotyyppien suotuisan suojelun tason saavuttamiseksi unionissa. Jotta jäsenvaltioille annettaisiin tarvittavaa joustonvaraa toteuttaa laajamittaisia ennallistamistoimia, on aiheellista ryhmitellä luontotyyppit sen ekosysteemin mukaan, johon ne kuuluvat, ja asettaa aikasidonnaiset ja määrälliset aluekohtaiset tavoitteet luontotyyppiryhmille. Näin jäsenvaltiot voivat valita, mitkä luontotyyppit ryhmän sisällä ennallistetaan ensimmäiseksi.
- 28) Samanlaiset vaatimukset olisi vahvistettava direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien lajien elinympäristöille ja direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluville luonnonvaraisten lintujen elinympäristöille ottaen erityisesti huomioon näiden molempien elinympäristöjen kytkeytyneisyys, jotta lajien populaatiot voivat menestyä.
- 29) On tarpeen, että luontotyyppien ennallistamistoimenpiteet ovat riittävät ja soveltuvat hyvän tilan ja suotuisan viitealan saavuttamiseen mahdollisimman nopeasti, jotta niiden suotuisa suojelun taso voidaan saavuttaa. On tärkeää, että ennallistamistoimenpiteet ovat niitä, jotka ovat tarpeen aikasidonnaisten ja määrällisten aluekohtaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. On myös tarpeen, että lajien elinympäristöjen ennallistamistoimenpiteet ovat riittävät ja sopivat niiden riittävän laadun ja määrän saavuttamiseksi mahdollisimman nopeasti, jotta saavutetaan lajien suotuisa suojelun taso.

29 a) Tämän asetuksen mukaiset ennallistamistoimenpiteet tiettyjen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien, kuten niittyjen, nummien tai kosteikkojen, ennallistamiseksi tai säilyttämiseksi voivat joissakin tapauksissa edellyttää metsän poistamista, jotta voidaan palata suojeluun perustuvaan hallintaan, joka saattaa sisältää niittämisen tai laiduntamisen kaltaisia toimia. Luonnon ennallistaminen ja metsäkadon pysäyttäminen ovat molemmat tärkeitä ja toisiaan vahvistavia ympäristötavoitteita. Kuten tiettyjen metsäkatoon ja metsien tilan heikkenemiseen liittyvien hyödykkeiden ja tuotteiden asettamisesta saataville unionin markkinoilla ja viennistä unionista sekä asetuksen (EU) N:o 995/2010 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) [XXXX/2023] johdanto-osan 36 kappaleessa mainitaan, komissio laatii ohjeet mainitun asetuksen 2 artiklassa olevan 'maatalouskäytön' määritelmän tulkinnan selkeyttämiseksi erityisesti niiltä osin kuin on kyse metsän muuntamisesta maaksi, jonka käyttötarkoitus ei ole maatalouskäyttö.

- 30) On tärkeää varmistaa, että tämän asetuksen nojalla käyttöön otetuilla ennallistamistoimenpiteillä saadaan aikaan konkreettisia ja mitattavissa olevia parannuksia ekosysteemien tilaan sekä yksittäisten ennallistamisalueiden tasolla että kansallisella ja unionin tasolla.
- 31) Jotta voidaan varmistaa, että ennallistamistoimenpiteet ovat toimivia ja että niiden tuloksia voidaan ajan myötä mitata, on olennaisen tärkeää, että tällaisten ennallistamistoimenpiteiden kohteena olevat alueet osoittavat jatkuvasti merkkejä paranemisesta, kunnes hyvä tila saavutetaan, jotta voidaan parantaa direktiivin 92/43/ETY liitteen I soveltamisalaan kuuluvien luontotyyppien tilaa, saattaa ennalleen kyseiset luontotyypit ja parantaa niiden kytkeytyneisyyttä.

- 32) On myös olennaisen tärkeää, että alueet, joihin sovelletaan ennallistamistoimenpiteitä direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien lajien elinympäristöjen laadun ja määrän parantamiseksi, sekä direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintujen elinympäristöt paranevat jatkuvasti, jotta voidaan edistää tällaisten lajien elinympäristöjen riittävän määrän ja laadun saavuttamista.
- 33) On tärkeää varmistaa, että direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien, hyvässä tilassa olevien luontotyyppien kattamien alueiden määrä kasvaa asteittain jäsenvaltioiden ja koko unionin alueella, kunnes kunkin luontotyyppin suotuisa viiteala on saavutettu ja vähintään 90 prosenttia kyseisestä alueesta jäsenvaltion tasolla on hyvässä tilassa, jotta kyseiset luontotyypit unionissa voivat saavuttaa suotuisan suojelun tason.
- 34) On tärkeää varmistaa direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien lajien elinympäristöjen sekä direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintujen elinympäristöjen laadun ja määrän asteittainen lisääntyminen jäsenvaltioiden alueella ja viime kädessä unionissa, kunnes se riittää varmistamaan kyseisten lajien selviytymisen pitkällä aikavälillä.

- 35) On tärkeää, että [...] tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvien luontotyyppien kattamat ja ennallistamistoimenpiteiden kohteena olevat alueet paranevat jatkuvasti kunnes ne saavuttavat hyvän tilan ja etteivät ne tämän jälkeen merkittävästi heikkene, jotta pitkän aikavälin säilyminen tai hyvän tilan saavuttaminen eivät vaarannu. On myös tärkeää, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla estetään merkittävä heikkeneminen alueilla, jota edustavat tällaisia luontotyyppiejä ja joiden tila on hyvä tai joiden tila ei ole hyvä ja joihin ei edelleenkään sovelleta ennallistamistoimenpiteitä. Tällaiset toimenpiteet ovat tärkeitä, jotta vältetään ennallistamistarpeiden lisääminen tulevaisuudessa, ja niissä olisi painotettava alueita, jotka edustavat niitä luontotyyppiejä, jotka on ennallistettava kansallisen ennallistamissuunnitelman mukaisten ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi. On kuitenkin aiheellista tarkastella mahdollista ylivoimaista estettä, kuten luonnonkatastrofi, joka voi johtaa kyseisten luontotyyppien kattamien alueiden heikentymiseen, sekä sellaisia luontotyyppien väistämättömiä muutoksia, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta. Natura 2000 -alueiden ulkopuolella on aiheellista tarkastella myös muutoksia, jotka johtuvat erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta suunnitelmasta tai hankkeesta, johon ei ole käytettävissä vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja [...]. Ennallistamistoimenpiteiden kohteena olevien alueiden osalta tämä olisi määritettävä tapauskohtaisesti ja Natura 2000 -alueiden osalta suunnitelmat ja hankkeet hyväksytään direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Jos alue muuttuu ennallistamistoimenpiteen toivottuna tuloksena yhdestä luontotyyppistä toiseksi, joka kuuluu tämän asetuksen soveltamisalaan, aluetta ei olisi pidettävä huonontuneena.

35 a) Tämän asetuksen mukaisia Natura 2000 -alueiden ulkopuolella sovellettavia jatkuvaa paranemista ja huonontumisen estämistä koskevia velvoitteita koskevien poikkeusten soveltamiseksi jäsenvaltioiden olisi katsottava uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, niiden verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastointimenetelmien olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, paitsi jos on selkeää näyttöä siitä, että näillä hankkeilla on sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai kompensoida, tai jos jäsenvaltiot päättävät rajoittaa tämän oletuksen soveltamista asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa, esimerkiksi maanpuolustukseen liittyvistä syistä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat vapauttaa nämä hankkeet näiden poikkeusten soveltamista koskevasta velvoitteesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä, edellyttäen että hankkeet sijaitsevat direktiivin (EU) 2018/2001 15 c tai 15 e artiklan mukaisesti hyväksytyssä suunnitelmassa nimetyllä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella tai erityisellä infrastruktuuralueella, ja näin ollen niistä on tehty strateginen ympäristöarviointi. Jos tällaiset laitokset katsottaisiin erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi ja tapauksen mukaan rajoitettaisiin vaatimusta arvioida vähemmän vahingollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, tällaisiin hankkeisiin voitaisiin soveltaa yksinkertaistettua arviointia tämän asetuksen mukaiseen erittäin tärkeän yleisen edun arviointiin sovellettavien poikkeusten osalta.

35 b) Toimet, joiden ainoa tarkoitus on puolustus tai kansallinen turvallisuus, olisi asetettava etusijalle ja näin ollen tämän asetuksen mukaisia Natura 2000 -alueiden ulkopuolella sovellettavia jatkuvaa paranemista ja huonontumisen estämistä koskevia velvoitteita koskevien poikkeusten soveltamiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava katsoa tällaisia toimia koskevien suunnitelmien ja hankkeiden olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, paitsi jos on selkeää näyttöä siitä, että näillä hankkeilla on sellaisia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita ei voida lieventää tai kompensoida. Jäsenvaltiot voivat myös vapauttaa tällaiset hankkeet velvoitteesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä, mutta niiden olisi toteutettava toimenpiteitä luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi, siinä määrin kuin se on kohtuullista ja mahdollista.

- 36) Vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa korostetaan tarvetta tehostaa toimia huonontuneiden meriekosysteemien ennallistamiseksi, mukaan lukien runsaasti hiiltä sisältävät ekosysteemit ja tärkeät kalojen kutu- ja kasvualueet. Strategiassa todetaan myös, että komissio aikoo ehdottaa uutta toimintasuunnitelmaa kalavarojen säilyttämiseksi ja merellisten ekosysteemien suojelemiseksi.
- 37) Direktiivin 92/43/ETY liitteessä I luetellut merelliset luontotyyppit on määritelty laajasti, ja ne käsittävät monia ekologisesti erilaisia alatyyppejä, joilla on erilaiset ennallistamismahdollisuudet, minkä vuoksi jäsenvaltioiden on vaikea toteuttaa asianmukaisia ennallistamistoimenpiteitä kyseisten luontotyyppien tasolla. Sen vuoksi merellisiä luontotyypppejä olisi täsmennettävä käyttämällä Euroopan luontoa koskevan tietojärjestelmän (EUNIS) asiaankuuluvia tasoja merten luontotyyppien luokittelussa. Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava suotuisat viitealat kunkin luontotyyppin suotuisan suojelun tason saavuttamiseksi siltä osin kuin näitä viitealoja ei ole jo käsitelty muussa unionin lainsäädännössä.

Meriympäristön pehmeiden sedimenttien luontotyyppien ryhmä, joka vastaa tiettyjä direktiivissä 2008/56/EY täsmennettyjä laajoja merenpohjan (benttiset) elinympäristötyyppejä, on laajasti edustettuna useiden jäsenvaltioiden merivesissä. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava rajoittaa asteittain käyttöön otettavia ennallistamistoimenpiteitä pienempään osuuteen näiden luontotyyppien, joiden tila ei ole hyvä, alasta edellyttäen, että tämä ei estä direktiivin 2008/56/EY 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti määritetyn ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä, ottaen huomioon erityisesti mainitun direktiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti vahvistettujen kuvaajien 1 ja 6 kynnysarvot, jotka koskevat näiden luontotyyppien häviämisen laajuutta, näiden luontotyyppien tilaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia ja kyseisten haitallisten vaikutusten suurinta sallittua laajuutta.

- 38) Jos rannikoiden ja merellisten luontotyyppien suojelu edellyttää kalastus- tai vesiviljelytoiminnan sääntelyä, sovelletaan yhteistä kalastuspolitiikkaa. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1380/2013²⁸ säädetään erityisesti, että yhteisessä kalastuspolitiikassa sovelletaan kalastuksenhoitoon ekosysteemilähtöistä lähestymistapaa sen varmistamiseksi, että kalastustoimien vuoksi meriekosysteemiin kohdistuvat haittavaikutukset voidaan minimoida. Kyseisessä asetuksessa säädetään myös, että mainitulla politiikalla pyritään varmistamaan, että vesiviljely- ja kalastustoimissa vältetään merellisen ympäristön huonontuminen.
- 39) Luonnon monimuotoisuuden ja häiriönsietokykyisen luonnon jatkuvan, pitkäaikaisen ja kestävä elpymisen tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä täysimääräisesti yhteisen kalastuspolitiikan tarjoamia mahdollisuuksia. Meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä koskevan unionin yksinomaisen toimivallan puitteissa jäsenvaltioilla on mahdollisuus toteuttaa syrjimättömiä toimenpiteitä kalakantojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi sekä merten ekosysteemien suojelun tason ylläpitämiseksi tai parantamiseksi 12 meripeninkulman rajan sisällä. Lisäksi jäsenvaltiot, joilla on välitön kalastuksenhoitoetu, voivat toimittaa yhteisiä suosituksia niistä säilyttämistoimenpiteistä, jotka ovat tarpeen unionin ympäristölainsäädännön mukaisten velvoitteiden noudattamiseksi. Tällaiset toimenpiteet arvioidaan ja hyväksytään yhteisessä kalastuspolitiikassa vahvistettujen sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti.

28 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1380/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, yhteisestä kalastuspolitiikasta, neuvoston asetusten (EY) N:o 1954/2003 ja (EY) N:o 1224/2009 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 2371/2002 ja (EY) N:o 639/2004 ja neuvoston päätöksen 2004/585/EY kumoamisesta (EUVL L 354, 28.12.2013, s. 22).

- 40) Direktiivissä 2008/56/EY edellytetään, että jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä kahdenvälisesti ja alueellisten ja osa-alueellisten yhteistyömekanismien puitteissa, myös alueellisten merisopimusten kautta²⁹, sekä kalastustoimenpiteiden osalta yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesti perustettujen alueellisten ryhmien puitteissa.
- 41) On tärkeää ottaa käyttöön ennallistamistoimenpiteitä myös tiettyjen meriympäristön lajien, kuten haiden ja rauskujen, elinympäristöille, kun kyseiset lajit kuuluvat **esimerkiksi** muuttavien luonnonvaraisten eläinten suojelemista koskevan yleissopimuksen **tai Euroopan alueellisen merisopimuksen erittäin uhanalaisten ja uhanalaisten lajien luetteloiden** soveltamisalaan mutta jäävät direktiivin 92/43/ETY soveltamisalan ulkopuolelle, koska niillä on tärkeä tehtävä ekosysteemissä.
- 42) Maa-alueiden, makean veden, rannikoiden ja merellisten luontotyyppien ennallistamisen ja huonontumisen estämisen tukemiseksi jäsenvaltioilla on mahdollisuus nimetä lisäalueita ”suojelualueiksi” tai ”tiukasti suojelluiksi alueiksi”, toteuttaa muita tehokkaita aluekohtaisia suojelutoimenpiteitä ja edistää yksityisiä maansuojelutoimenpiteitä.

29 Koillis-Atlantin meriympäristön suojelusta vuonna 1992 tehty yleissopimus – OSPAR-yleissopimus (OSPAR), Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelusta vuonna 1992 tehty yleissopimus – Helsingin yleissopimus (HELCOM), Välimeren merellisen ympäristön ja rannikkoalueiden suojelusta vuonna 1995 tehty yleissopimus – Barcelonan yleissopimus (UNEP-MAP) ja Mustanmeren suojelemisesta vuonna 1992 tehty yleissopimus – Bukarestin yleissopimus.

- 43) Kaupunkiekosysteemien osuus unionin maapinta-alasta on noin 22 prosenttia, ja ne muodostavat alueen, jolla suurin osa unionin kansalaisista asuu. Kaupunkivihreään luetaan muun muassa kaupunkimetsät, puistot ja puutarhat, kaupunkifarmit, puistokadut, kaupunkien niityt ja pensasaidat. Kuten muut tässä asetuksessa käsitellyt ekosysteemit, kaupunkiekosysteemit [...] tarjoavat tärkeitä elinympäristöjä biologiselle monimuotoisuudelle, erityisesti kasveille, linnuille ja hyönteisille, pölyttäjät mukaan luettuina. Ne tarjoavat myös monia muita elintärkeitä ekosysteemipalveluja, joita ovat muun muassa luonnonkatastrofiriskien (esimerkiksi tulvien ja lämpösaarekevaikutusten) vähentäminen ja hallinta, jäähdytys, virkistys, veden ja ilman suodatus sekä ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen. Kaupunkivihreän lisääminen on yksi tärkeä tekijä pyrittäessä lisäämään kaupunkiekosysteemien kykyä tarjota näitä tärkeitä palveluja. Kasvillisuuspeitteen lisääminen tietyllä kaupunkialueella hidastaa veden poisvaluntaa (ja pienentää näin joen pilaantumisriskiä myrskyveden valuman osalta) ja auttaa viilentämään kesälämpötiloja, jolloin ilmastoresilienssi paranee, ja tarjoaa lisää tilaa luonnonkukoistukselle. Kaupunkivihreän lisääminen parantaa monissa tapauksissa kaupunkiekosysteemin terveyttä. Terveet kaupunkiekosysteemit puolestaan tukevat olennaisella tavalla muiden keskeisten eurooppalaisten ekosysteemien terveyttä, sillä ne kytkeytyvät ympäröivän maaseudun luonnonalueisiin, parantavat jokien kuntoa kaupunkien ulkopuolella, tarjoavat maatalouden ja metsien luontotyyppien lintu- ja pölyttäjälajeille suoja- ja lisääntymisalueita ja muuttolinnuille tärkeitä elinympäristöjä.
- 44) Toimia, joilla varmistetaan, että kaupunkivihreän, erityisesti puiden, peittämä ala ei enää ole vaarassa [...] huveta, on tehostettava voimakkaasti. Jotta voidaan varmistaa, että kaupunkivihreä tarjoaa jatkossakin tarvittavia ekosysteemipalveluja, sen häviäminen olisi pysäytettävä ja se olisi ennallistettava ja sitä olisi lisättävä muun muassa integroimalla vihreä infrastruktuuri ja luontopohjaiset ratkaisut [...], kuten viherkatot ja viherseinät, rakennusten suunnitteluun. Tällaisella integroinnilla voidaan edistää paitsi kaupunkivihreää myös, jos siihen sisällytetään puut, kaupunkien puuston latvuspeittoalaa.

- 45) Vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa edellytetään lisätoimia makean veden ekosysteemien ja jokien luonnollisten toimintojen ennallistamiseksi. Makean veden ekosysteemien ennallistamiseen olisi sisällyttävä toimia jokien, niiden ranta-alueiden ja tulvatasanteiden luonnollisen [...] yhteyksien palauttamiseksi, mukaan lukien **keinotekkoisten esteiden poistaminen**, jotta voidaan tukea suotuisan suojelun tason saavuttamista jokien, järvien ja alluviaalisten luontotyyppien sekä direktiiveillä 92/43/ETY ja 2009/147/EY suojeltujen luontotyyppien sekä niissä elävien lajien osalta sekä toteuttaa yksi EU:n vuoteen 2030 ulottuvan biodiversiteettistrategian keskeisistä sitoumuksista, jonka mukaan ennallistetaan vähintään 25 000 kilometriä jokia vapaana virtaaviksi, **jota arvioidaan vuoteen 2020 nähden, jolloin strategia annettiin tiedoksi**. Esteitä poistettaessa jäsenvaltioiden olisi ensisijaisesti puututtava vanhentuneisiin esteisiin, joita ei enää tarvita uusiutuvan energian tuotantoon, sisävesiliikenteeseen, vesihuoltoon tai muuhun käyttöön.
- 46) Pölyttäjät ovat unionissa vähentyneet dramaattisesti viime vuosikymmeninä. Joka kolmannen mehiläis- ja perhoslajin kanta pienenee ja joka kymmenes näistä lajeista on vaarassa kuolla sukupuuttoon. Pölyttäjät ovat olennaisen tärkeitä maaekosysteemien toiminnalle, ihmisten hyvinvoinnille ja elintarviketurvalle, koska ne pölyttävät luonnonvaraisia ja viljeltyjä kasveja. Lähes 5 000 000 000 euroa EU:n maatalouden vuosittaisesta tuotoksesta on suoraan pölyttäjähäyönteisten ansiota³⁰.

30 Vysna, V., Maes, J., Petersen, J.E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A., Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA). INCA-hankkeen toisen vaiheen loppuraportti, jonka tavoitteena on kehittää EU:n ekosysteemitilinpitojärjestelmää koskeva pilottihanke. Tilastoraportti. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxembourg, 2021.

- 47) Komissio käynnisti pölyttäjiä koskevan EU:n aloitteen³¹ 1 päivänä kesäkuuta 2018 vastauksena Euroopan parlamentin ja neuvoston kehotuksiin puuttua luonnonvaraisten pölyttäjähäyönteisten vähenemiseen. Aloitteen täytäntöönpanoa koskeva edistymiskertomus³² osoitti, että pölyttäjien vähenemistä aiheuttaviin tekijöihin, torjunta-aineiden käyttö mukaan luettuna, liittyy edelleen merkittäviä haasteita. Euroopan parlamentti³³ ja neuvosto³⁴ kehottivat vahvistamaan toimia pölyttäjien vähenemisen estämiseksi ja perustamaan pölyttäjiä koskevan unionin laajuisen seurantakehyksen sekä asettamaan selkeät tavoitteet ja indikaattorit, jotka koskevat sitoutumista pölyttäjien vähenemisen pysäyttämiseen. Euroopan tilintarkastustuomioistuin on suositellut, että komissio perustaisi asianmukaiset hallinnointi- ja valvontamekanismit pölyttäjiin kohdistuvien uhkien torjumiseksi³⁵. **Komissio esitti**
- 24. tammikuuta 2023 pölyttäjiä koskevan tarkistetun EU:n aloitteen³⁶. Tarkistuksessa esitetään toimia, joita EU:n ja sen jäsenvaltioiden on toteutettava pölyttäjien vähenemisen pysäyttämiseksi vuoteen 2030 mennessä.**

31 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Pölyttäjiä koskeva EU:n aloite (COM(2018) 395 final).

32 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Pölyttäjiä koskevan EU:n aloitteen täytäntöönpanosta annettu kertomus (COM(2021) 261 final).

33 Euroopan parlamentin 9 päivänä kesäkuuta 2021 antama päätöslauselma vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n biodiversiteettistrategiasta: Luonto takaisin osaksi elämäämme (2020/2273(INI)), osoitteessa https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_FI.pdf.

34 Neuvoston 17 päivänä joulukuuta 2020 antamat päätelmät Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksesta 15/2020 ”Luonnonvaraisten pölyttäjien suojelu EU:ssa: komission aloitteet eivät ole kantaneet hedelmää” (14168/20).

35 Erityiskertomus 15/2020.

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_FI.pdf

³⁶ **Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Pölyttäjiä koskevan EU:n aloitteen tarkistaminen. Pölyttäjien olosuhteiden parantaminen (COM/2023/35 final).**

48) Ehdotuksella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä *[hyväksyttäväksi 22 päivänä kesäkuuta 2022, sisällytetään hyväksytyn säädöksen nimi ja numero, kun sellainen on saatavilla]* pyritään sääntelemään yhtä pölyttäjien vähenemiseen vaikuttavaa tekijää kieltämällä torjunta-aineiden käyttö ekologisesti herkillä alueilla, joista monet kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan, esimerkiksi alueilla, joilla esiintyy pölyttäjälajeja, jotka Euroopan punaisissa listoissa³⁷ luokitellaan uhanalaisiksi.

49) Turvallisten, kestävien, ravitsevien ja kohtuuhintaisten elintarvikkeiden tarjoamiseksi tarvitaan kestäviä, häiriönsietokykyisiä ja luonnoltaan monimuotoisia maatalouden ekosysteemejä. Luonnoltaan monimuotoiset maatalouden ekosysteemit myös parantavat maatalouden kykyä sietää ilmastonmuutosta ja ympäristöriskejä samalla kun varmistetaan elintarviketurvallisuus ja ruokaturva ja luodaan uusia työpaikkoja maaseutualueilla, erityisesti luonnonmukaiseen maatalouteen sekä maaseutumatkailuun ja virkistystoimintaan liittyviä työpaikkoja. Sen vuoksi unionin on parannettava maatalousmaansa luonnon monimuotoisuutta erilaisilla olemassa olevilla käytännöillä, jotka ovat suotuisia tai yhteensopivia luonnon monimuotoisuuden parantamisen kannalta, laajaperäinen maatalous mukaan luettuna. Laajaperäinen maatalous on elintärkeää monien lajien ja luontotyyppien säilyttämiseksi luonnoltaan monimuotoisilla alueilla. Monista laajaperäisistä maatalouskäytännöistä on monenlaista ja merkittävää hyötyä luonnon monimuotoisuuden, ekosysteemipalvelujen ja maisemapiirteiden suojelulle. Näitä ovat esimerkiksi täsmäviljely, luonnonmukainen maatalous, agroekologia, peltometsäviljely ja matalan intensiteetin pysyvä nurmen suojelun kannalta.

50) On tarpeen ottaa käyttöön ennallistamistoimenpiteitä maatalouden ekosysteemien luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi kaikkialla unionissa, myös alueilla, jotka eivät kuulu direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien luontotyyppien piiriin. Koska maatalouden ekosysteemien tilan arvioimiseksi ei ole yhteistä menetelmää, joka mahdollistaisi erityisten ennallistamistavoitteiden asettamisen maatalouden ekosysteemeille, on aiheellista asettaa yleinen velvoite parantaa maatalouden ekosysteemien luonnon monimuotoisuutta ja mitata kyseisen velvoitteen täyttymistä olemassa olevien indikaattoreiden perusteella.

- 51) Koska viljelymaiden linnut ovat hyvin tunnettuja ja laajalti tunnustettuja maatalouden ekosysteemien terveyttä kuvaavia keskeisiä indikaattoreita, on aiheellista asettaa tavoitteet niiden elvyttämiselle. Velvoite saavuttaa tällaiset tavoitteet koskisi jäsenvaltioita, ei yksittäisiä viljelijöitä. Jäsenvaltioiden olisi saavutettava nämä tavoitteet ottamalla käyttöön tehokkaita viljelymaan ennallistamistoimenpiteitä, tekemällä yhteistyötä viljelijöiden ja muiden sidosryhmien kanssa ja tukemalla niitä niiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa käytännössä.
- 52) Maatalousmaan monimuotoiset maisemapiirteet, kuten suojakaistat, vuoroviljelyyn kuuluva ja kuulumaton kesantomaa, pensasaidat, yksittäiset puut ja puuryhmät, puurivit, pellonpientareet, palstat, ojat, purot, pienet kosteikot, terassiviljelmät, kiviröykkiöt, kiviaidat, pienet lammikot ja kulttuuriset erityispiirteet tarjoavat tilaa luonnonvaraisille kasveille ja eläimille, pölyttäjät mukaan lukien, estävät maaperän eroosiota ja ehtymistä, suodattavat ilmaa ja vettä, tukevat ilmastonmuutoksen hillitsemistä ja siihen sopeutumista sekä pölyttämisestä riippuvaisten viljelykasvien maatalouden tuottavuutta. Viljelymaan peltometsätalousjärjestelmiin kuuluvia tuottavia puita ja ei-tuotannollisten pensasaitojen tuotantoelementtejä voidaan myös pitää luonnoltaan monimuotoisina maisemapiirteinä edellyttäen, että niitä ei käsitellä lannoitteilla tai torjunta-aineilla ja korjuu tapahtuu vain silloin, kun se ei vaaranna luonnon monimuotoisuuden korkeaa tasoa. Sen vuoksi olisi säädettävä vaatimuksesta varmistaa sellaisen maatalousmaan osuuden lisääntyminen, jolla on hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä. Tällainen vaatimus antaisi unionille mahdollisuuden saavuttaa yksi muista vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biodiversiteettistrategian keskeisistä sitoumuksista, jonka mukaan vähintään 10 prosentilla maatalousmaasta on hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä. Myös muiden olemassa olevien indikaattorien, kuten ruohoalueiden perhoskantaaindeksin ja viljelymaan kivennäismaan orgaanisen hiilen määrän, osalta olisi saavutettava lisääntyviä suuntauksia.

53) Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tavoitteena on tukea ja vahvistaa ympäristönsuojelua, myös luonnon monimuotoisuutta. Yksi tämän politiikan erityistavoitteista on edistää luonnon monimuotoisuuden vähenemistä ja tämän suuntauksen kääntämistä sekä ekosysteemipalveluja sekä säilyttää elinympäristöjä ja maisemia. Uudessa YMP:n hyvää maatalous- ja ympäristökuntoa koskevassa ehdollisuusvaatimuksessa nro 8 (GAEC 8)³⁸ pinta-alaperusteisten tukien saajilta edellytetään, että vähintään neljä prosenttia maatalan peltoalasta on pidetty muuna kuin tuottavana alueena tai piirteenä, kesantoala mukaan lukien, ja että maisemapiirteet säilytetään. Kyseisen GAEC-vaatimuksen noudattamisesta johtuva neljän prosentin osuus voidaan pienentää kolmeen prosenttiin, jos tietyt ennakoedellytykset täyttyvät³⁹. Tämä velvoite auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan myönteisen suuntauksen maatalousmaan monipuolisissa maisemapiirteissä. Lisäksi jäsenvaltioilla on YMP:n puitteissa mahdollisuus ottaa käyttöön viljelijöiden maatalousalueilla harjoittamia maatalouskäytäntöjä varten ekojärjestelmiä, joihin voi kuulua maisemapiirteiden tai tuottamattomien alojen säilyttäminen ja kehittäminen. Vastaavasti jäsenvaltiot voivat sisällyttää YMP:n strategiasuunnitelmiinsa myös maatalouden ympäristö- ja ilmastositoumuksia, mukaan lukien maisemapiirteiden tehostettu hallinnointi, joka menee GAEC-vaatimusta 8 ja/tai ekojärjestelmiä pidemmälle. Luonnon ja biologisen monimuotoisuuden Life+-hankkeet edistävät myös Euroopan luonnon maatalousmaan monimuotoisuuden elpymistä vuoteen 2030 mennessä, koska niillä tuetaan direktiivin 92/43/ETY ja direktiivin 2009/147/EY sekä vuoteen 2030 ulottuvan biologista monimuotoisuutta koskevan EU:n biodiversiteettistrategian täytäntöönpanoa.

38 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta (EUVL L 435, 6.12.2021, s. 1).

39 Jos viljelijä sitoutuu pitämään vähintään seitsemän prosenttia peltoalastaan muuna kuin tuottavana alana tai piirteenä, kesantoala mukaan lukien, tehostetussa ekojärjestelmässä, tai jos vähintään seitsemässä prosentissa maatalan peltoalasta on kerääjäkasveja tai tyypeä sitovia kasveja, joita viljellään ilman kasvinsuojeluaineita.

54) Orgaanisen maaperän⁴⁰ ennallistaminen ja uudelleenvesittäminen⁴¹ maatalouskäytössä (laidun- ja viljelymaana), jossa käytetään kuivatettuja turvemaita, auttaa saavuttamaan merkittäviä luonnon monimuotoisuuteen liittyviä hyötyjä, vähentämään merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä ja tarjoaa muita ympäristöhyötyjä sekä edistää samalla monimuotoista maatalousmaisemaa. Jäsenvaltiot voivat valita erilaisista kuivattujen turvemaiden ennallistamistoimenpiteistä, kuten viljelymaan muuttaminen pysyväksi nurmeksi ja laajaperäistämistoimenpiteet, joihin liittyy kuivatuksen vähentäminen, sekä täysimittainen uudelleenvesittäminen, johon liittyy mahdollisuus kosteikkojen viljelykäyttöön, tai turvetta muodostavan kasvillisuuden kasvattaminen. Merkittävimmät ilmastohyödyt saadaan viljelymaan ennallistamisesta ja uudelleenvesittämisestä ja sen jälkeen voimaperäisesti viljellyn nurmen ennallistamisesta. Jotta maatalouskäytössä olevia kuivatettuja turvemaita koskeva ennallistamistavoite voidaan panna joustavasti täytäntöön, jäsenvaltiot voivat katsoa ennallistamistoimenpiteiden ja kuivattujen turvemaiden uudelleenvesittämisen turpeenottoalueilla sekä tietyssä määrin kuivatettujen turvemaiden ennallistamisen ja uudelleenvesittämisen muussa maankäytössä (esimerkiksi metsänä) edistävän tavoitteita, jotka koskevat maatalouskäytössä olevia kuivattuja turvemaita. **Jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja jos maatalouskäytössä olevien ojitettujen turvemaiden uudelleenvesittäminen ei ole toteutettavissa rakennuksiin, infrastruktuuriin, ilmastomuutokseen sopeutumiseen tai muiden yleiseen etuun liittyvien huomattavien kielteisten vaikutusten vuoksi ja jos muussa maankäytössä olevia turvemaita ei ole mahdollista uudelleenvesittää, jäsenvaltiot voivat vahvistaa uudelleenvesitettävien turvemaiden laajuuden pienemmäksi.**

40 Termi 'orgaaninen maaperä' määritellään IPCC:n vuoden 2006 ohjeissa kansallisista kasvihuonekaasuinventaarioista (2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories, Prepared by the National Greenhouse Gas Inventories Programme, Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T. ja Tanabe K. (toim.)).

41 Uudelleenvesittäminen on prosessi, jossa kuivatettu maa muutetaan kosteaksi maaperäksi. Chapter 1 of IPCC 2014, 2013 and Supplement to the 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories: Wetlands, Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. ja Troxler, T.G. (toim.).

- 55) Jotta luonnon monimuotoisuuden kannalta saataisiin mahdollisimman suuri hyöty, kuivatun turvemaan alueiden ennallistamisen ja uudelleenvesittämisen olisi ulotuttava sellaisten direktiivin 92/43/ETY liitteessä I lueteltujen kosteikkojen luontotyyppien alueiden ulkopuolelle, jotka on tarkoitettu ennallistaa ja saattaa ennalleen. Tietoja orgaanisen maaperän laajuudesta sekä sen kasvihuonekaasupäästöistä ja -poistumista seurataan ja asetetaan saataville LULUCF-sektorin raportoinnissa jäsenvaltioiden kansallisissa kasvihuonekaasuinventaariorissa, jotka toimitetaan UNFCCC:n sihteeristölle. Ennallistettuja ja uudelleenvesitettyjä turvemaita voidaan edelleen käyttää tuottavasti vaihtoehtoisilla tavoilla. Esimerkiksi kosteikkoalueella (kosteilla turvemaidella) harjoitettavaan viljelyyn voi kuulua erityyppisten ruokojen ja tiettyjen puiden, mustikoiden ja karpaloiden sekä rahkasammaleen viljely ja vesipuhvelien laiduntaminen. Tällaisten käytäntöjen olisi perustuttava kestävän hoidon periaatteisiin, ja niillä olisi pyrittävä lisäämään luonnon monimuotoisuutta, jotta ne voivat olla arvokkaita sekä taloudellisesti että ekologisesti. Kosteikkoalueen viljely voi myös hyödyttää useita lajeja, jotka ovat uhanalaisia unionissa, ja se voi myös helpottaa kosteikkoalueiden ja niihin liittyvien lajien kantojen kytkeytyneisyyttä unionissa. Kuivatettujen turvemaiden ennallistamiseen ja uudelleenvesittämiseen sekä mahdollisten tulonmenetysten korvaamiseen tarkoitettujen toimenpiteiden rahoitusta voidaan saada useista eri lähteistä, kuten unionin talousarviosta ja unionin rahoitusohjelmista.
- 56) EU:n uudessa vuoteen 2030 ulottuvassa metsästrategiassa⁴² korostettiin tarvetta palauttaa metsien luonnon monimuotoisuus. Metsät ja muu puustoinen maa peittävät yli 43,5 prosenttia EU:n maapinta-alasta. Metsäekosysteemit, joissa on runsaasti luonnon monimuotoisuutta, ovat alttiita ilmastonmuutokselle, mutta ne ovat myös luonnollinen liittolainen ilmastonmuutokseen ja ilmastonmuutokseen liittyviin riskeihin sopeutumisessa ja niiden torjumisessa, myös hiilivaranto- ja nielutoimintojensa kautta, ja ne tarjoavat monia muita tärkeitä ekosysteemipalveluja ja -hyötyjä, joita ovat muun muassa puutavaran ja puun, elintarvikkeiden ja muiden kuin puutuotteiden tarjonta, ilmaston sääntely, maaperän stabilointi ja eroosion hallinta sekä ilman ja veden puhdistaminen.

42 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Uusi EU:n metsästrategia 2030 (COM(2021) 572 final).

- 57) On otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteitä metsäekosysteemien luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi kaikkialla unionissa, myös alueilla, jotka eivät kuulu direktiivin 92/43/ETY soveltamisalaan kuuluvien luontotyyppien piiriin. Koska ei ole olemassa yhteistä menetelmää, jolla voitaisiin arvioida metsäekosysteemien tilaa ja joka mahdollistaisi erityisten ennallistamistavoitteiden asettamisen metsäekosysteemeille, on aiheellista asettaa yleinen velvoite parantaa metsäekosysteemien monimuotoisuutta ja mitata kyseisen velvoitteen täyttymistä olemassa olevien **keskeisten** indikaattorien perusteella, joita ovat esimerkiksi pystyyn kuolleet ja maahan kaatuneet kuolleet puut [...] **sekä yleisten metsälintujen indeksi⁴³**. **Metsien ekosysteemin tyypistä riippuen on myös aiheellista mitata velvoitteen täyttämistä valikoitujen muiden indikaattorien perusteella, joita ovat esimerkiksi** eri-ikäisrakenteisten metsien osuus, metsien kytkeytyneisyys, [...] **sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat kotoperäiset puulajit, puulajien monimuotoisuus ja hiilivarasto.**

43 Common bird index (EU aggregate) - Products Datasets - Eurostat (europa.eu).

58) Direktiivien 92/43/ETY ja 2009/147/EY nojalla suojeltuja luontotyypppejä ja lajeja, pölyttäjiä sekä makean veden, kaupunkien, maatalouden ja metsätalouden ekosysteemejä koskevien ennallistamistavoitteiden ja -velvoitteiden olisi täydennettävä toisiaan ja toimittava synergiaassa, jotta voidaan saavuttaa yleinen tavoite ekosysteemien ennallistamisesta unionin maa- ja merialueilla. Yhden erityistavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat ennallistamistoimenpiteet edistävät monissa tapauksissa muiden tavoitteiden tai velvoitteiden saavuttamista. Jäsenvaltioiden olisi sen vuoksi suunniteltava ennallistamistoimenpiteet strategisesti, jotta maksimoidaan niiden vaikuttavuus luonnon elpymisen edistämiseksi kaikkialla unionissa. Ennallistamistoimenpiteet olisi suunniteltava myös siten, että niissä otetaan huomioon ilmastonmuutoksen hillitseminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä luonnonkatastrofien ja maaperän tuottokyvyn heikentämisen vaikutusten ehkäiseminen ja hallinta. Niillä olisi pyrittävä optimoimaan ekosysteemien ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset toiminnot, mukaan lukien niiden tuottavuuspotentiaali, ottaen huomioon niiden vaikutus asianomaisten alueiden ja yhteisöjen kestäväan kehitykseen. On tärkeää, että jäsenvaltiot laativat yksityiskohtaiset kansalliset ennallistamissuunnitelmat parhaan saatavilla olevan tieteellisen näytön pohjalta. [...] **Luontotyyppien suotuisaa viitealaa koskevien arviointien olisi perustuttava dokumentoituihin tietoihin historiallisesta levinneisyydestä ja alasta sekä ilmastonmuutoksesta johtuviin ympäristöolosuhteiden ennakoituihin muutoksiin. Lisäksi on tärkeää,** että yleisölle annetaan mahdollisuus osallistua varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti suunnitelmien valmisteluun. Jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon alueensa erityisolosuhteet ja -tarpeet, jotta suunnitelmissa voidaan vastata luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen aiheuttamiin paineisiin, uhkiin ja syihin, ja niiden olisi tehtävä yhteistyötä ennallistamisen ja rajatylittävien yhteyksien varmistamiseksi.

- 59) Jotta voidaan varmistaa synergia niiden eri toimenpiteiden välillä, jotka on toteutettu ja joita aiotaan toteuttaa luonnon suojelemiseksi, säilyttämiseksi ja ennallistamiseksi unionissa, jäsenvaltioiden olisi kansallisia ennallistamissuunnitelmiaan laatiessaan otettava huomioon Natura 2000 -alueita varten vahvistetut suojelutoimenpiteet ja direktiivien 92/43/EY ja 2009/147/EY mukaisesti laaditut hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävät toimintasuunnitelmat; direktiivin 2000/60/EY mukaisesti laadittuihin vesipiiriin hoitosuunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet vesimuodostumien hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttamiseksi; direktiivin 2008/56/EY mukaisesti laaditut meristrategiat ympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi kaikilla unionin merialueilla; direktiivin (EU) 2016/2284 mukaisesti laaditut kansalliset ilmansuojeluohjelmat; biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 6 artiklan mukaisesti laaditut kansalliset biodiversiteettistrategiat ja -toimintasuunnitelmat sekä asetuksen (EU) N:o 1380/2013 mukaisesti hyväksytyt säilyttämistoimenpiteet ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1241⁴⁴ mukaisesti hyväksytyt tekniset toimenpiteet.

44 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2019/1241, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, kalavarojen säilyttämisestä ja meriekosysteemien suojelemisesta teknisten toimenpiteiden avulla, neuvoston asetusten (EY) N:o 1967/2006, (EY) N:o 1224/2009 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 ja (EU) 2019/1022 muuttamisesta sekä neuvoston asetusten (EY) N:o 894/97, (EY) N:o 850/98, (EY) N:o 2549/2000, (EY) N:o 254/2002, (EY) N:o 812/2004 ja (EY) N:o 2187/2005 kumoamisesta (EUVL L 198, 25.7.2019, s. 105).

- 60) Jotta voidaan varmistaa johdonmukaisuus tämän asetuksen sekä direktiivin (EU) 2018/2001⁴⁵, asetuksen (EU) 2018/1999⁴⁶ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/70/EY⁴⁷ tavoitteiden välillä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämisen osalta, erityisesti kansallisten ennallistamissuunnitelmien valmistelun yhteydessä, jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden mahdollisuudet edistää luonnon ennallistamistavoitteiden saavuttamista.
- 61) Koska on tärkeää puuttua johdonmukaisesti luonnon monimuotoisuuden köyhtymiseen ja ilmastomuutokseen liittyviin kahteen samanaikaiseen haasteeseen, luonnon monimuotoisuuden ennallistamisessa olisi otettava huomioon uusiutuvan energian käyttöönotto ja päinvastoin. Tiedonannossa ”REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet”⁴⁸ todetaan, että jäsenvaltioiden olisi nopeasti kartoitettava, arvioitava ja varmistettava kansallisia energia- ja ilmastosuunnitelmiaan vastaavat uusiutuvia energialähteitä koskeviin hankkeisiin soveltuvat alueet maalla ja merellä, panokset vuoden 2030 tarkistetun uusiutuvia energialähteitä koskevan tavoitteen saavuttamiseen sekä muut näkökohdat, kuten resurssien saatavuus, verkkoinfrastruktuuri ja EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteet.

45 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

46 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

47 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/70/EY, annettu 13 päivänä lokakuuta 1998, bensiinin ja dieselpolttoaineiden laadusta ja neuvoston direktiivin 93/12/ETY muuttamisesta (EYVL L 350, 28.12.1998, s. 58).

48 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle, ”REPowerEU: Kohtuuhintaisempaa, varmempaa ja kestävämpää energiaa koskevat yhteiset eurooppalaiset toimet” (COM(2022) 108 final).

Komission antamassa ehdotuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001, rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU⁴⁹ muuttamisesta sekä komission antamassa suosituksessa uusiutuvan energian hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta ja sähkönhankintasopimusten helpottamisesta⁵⁰, jotka molemmat hyväksyttiin 18 päivänä toukokuuta 2022, säädetään myös uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden yksilöimisestä. Nämä ovat erityisiä joko maalla tai merellä sijaitsevia paikkoja, jotka soveltuvat erityisen hyvin sellaisten laitosten asentamiseen, joissa tuotetaan energiaa uusiutuvista lähteistä, lukuun ottamatta biomassaa käyttäviä polttolaitoksia, joissa tietyn tyyppisen uusiutuvan energian käyttöönotolla ei odoteta olevan merkittäviä ympäristövaikutuksia valitun alueen erityispiirteiden vuoksi. Jäsenvaltioiden olisi asetettava etusijalle keinotekoiset ja rakennetut pinnat, kuten katot, liikenneinfrastruktuurialueet, paikoitusalueet, jätealueet, teollisuusalueet, kaivokset, keinotekoiset sisävesialueet, järvet tai tekoaltaat ja tarvittaessa yhdyskuntajätevesien käsittelylaitokset sekä pilaantuneet maa-alueet, joita ei voida käyttää maataloudessa. Uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueita nimitessään jäsenvaltioiden olisi vältettävä suojelualueita sekä otettava huomioon ennallistamissuunnitelmansa. Jäsenvaltioiden olisi koordinoitava kansallisten ennallistamissuunnitelmien laatimista uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden nimeämisen kanssa. Luonnon ennallistamissuunnitelmien valmistelun aikana jäsenvaltioiden olisi varmistettava synergia jo nimettyjen uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden kanssa ja varmistettava, että uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden toiminta, mukaan lukien direktiivissä (EU) 2018/2001 säädetyt uusiutuviin energialähteisiin sovellettavat lupamenettelyt, ei muutu.

49 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001, rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (COM/2022/222 final).

50 Komission suositus uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden lupamenettelyjen nopeuttamisesta ja energian ostosopimusten helpottamisesta C(2022) 3219 final.

- 62) Jotta voidaan varmistaa synergia jäsenvaltioissa jo suunniteltujen tai käyttöön otettujen ennallistamistoimenpiteiden kanssa, kansallisissa ennallistamissuunnitelmissa olisi tunnustettava kyseiset ennallistamistoimenpiteet ja otettava ne huomioon. Kun otetaan huomioon IPCC:n vuoden 2022 raportissa esiintuotu heikentyneiden ekosysteemien ennallistamista koskevien toimien toteuttamisen kiireellisyys, jäsenvaltioiden olisi pantava kyseiset toimenpiteet täytäntöön samanaikaisesti ennallistamissuunnitelmien laatimisen kanssa.
- 63) Kansallisissa ennallistamissuunnitelmissa **ja luontotyyppien ennallistamistoimenpiteissä sekä toimenpiteissä luontotyyppien heikentymisen estämiseksi** olisi myös otettava huomioon sellaiset tutkimushankkeiden tulokset, joilla on merkitystä ekosysteemien tilan arvioinnin, ennallistamistoimenpiteiden määrittämisen ja käyttöönoton sekä seurantatarkoitusten kannalta. **Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 191 artiklan 1 kohdan mukaisesti tapauksen mukaan olisi otettava huomioon myös unionin eri alueiden tilanteiden erilaisuus, kuten sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuurilliset vaatimukset ja alueelliset ja kansalliset ominaispiirteet, väestötiheys mukaan lukien.**
- 64) On aiheellista ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 349 artiklassa lueteltujen unionin syrjäisimpien alueiden erityistilanne; kyseisessä artiklassa määrätään erityistoimenpiteistä kyseisten alueiden tukemiseksi. Kuten vuoteen 2030 ulottuvassa EU:n biodiversiteettistrategiassa todetaan, erityistä huomiota olisi kiinnitettävä syrjäisimpien alueiden ekosysteemien suojeluun ja ennallistamiseen, koska niiden luonnon monimuotoisuus on poikkeuksellisen rikasta. **Jäsenvaltioita kannustetaan sisällyttämään vapaaehtois pohjalta erityisiä ennallistamistoimenpiteitä niillä syrjäisimmillä alueilla, jotka eivät kuulu tämän asetuksen soveltamisalaan.**
- 65) Euroopan ympäristökeskuksen (EEA) olisi tuettava jäsenvaltioita kansallisten ennallistamissuunnitelmien valmistelussa sekä sen seurannassa, miten ennallistamistavoitteiden ja -velvoitteiden toteuttamisessa edistytään. Komission olisi arvioitava, ovatko kansalliset ennallistamissuunnitelmat asianmukaisia mainittujen tavoitteiden ja velvoitteiden saavuttamiseksi.

66) Luonnon tilaa koskeva komission kertomus vuodelta 2020 on osoittanut, että merkittävä osa jäsenvaltioiden neuvoston direktiivin 92/43/ETY⁵¹ 17 artiklan ja direktiivin 2009/147/EY 12 artiklan mukaisesti raportoimista tiedoista, jotka koskevat erityisesti suojeltavien luontotyyppien ja lajien suojelun tasoa ja kehityssuuntia, on saatu osittaisista tutkimuksista tai ne perustuvat ainoastaan asiantuntijalausuntoihin. Kertomus osoitti myös, että useiden direktiivin 92/43/ETY nojalla suojeltujen luontotyyppien ja lajien tila ei ole vielä tiedossa. Näiden tietoukkojen korjaaminen ja panostus seurantaan ja valvontaan ovat tarpeen, jotta voidaan tukea vankkoja ja tieteeseen perustuvia kansallisia ennallistamissuunnitelmia. Eri seurantamenetelmien oikea-aikaisuuden, tehokkuuden ja johdonmukaisuuden parantamiseksi seurannassa ja valvonnassa olisi hyödynnettävä parhaalla mahdollisella tavalla unionin rahoittamien tutkimus- ja innovointihankkeiden tuloksia ja uusia teknologioita, kuten paikalla tehtävää seurantaa ja kaukokartoitusta, jossa käytetään unionin avaruushjelman (EGNOS/Galileo ja Copernicus) tarjoamaa avaruusdataa ja -palveluja. EU:n tutkimusmissiot ”Ennallistetaan valtameriä ja vesistöjä”, ”Ilmastomuutokseen sopeutuminen” ja ”Euroopan maaperäsopimus” tukevat ennallistamistavoitteiden täytäntöönpanoa⁵².

66 a) Kun otetaan huomioon meriympäristöjen kartoitukseen ja seurantaan liittyvät erityiset tekniset ja rahoitukselliset haasteet, jäsenvaltiot voivat direktiivin 92/43/ETY 17 artiklan ja direktiivin 2008/56/EY 17 artiklan mukaisesti raportoitujen tietojen lisäksi käyttää ekstrapoloinnin perustana paineita ja uhkia koskevia tietoja tai muita asiaankuuluvia tietoja arvioidessaan liitteessä II lueteltujen merellisten luontotyyppien tilaa. Tällaista lähestymistapaa voidaan näin ollen käyttää myös perustana merellisten luontotyyppien ennallistamistoimenpiteiden suunnittelussa tämän asetuksen mukaisesti. Liitteessä II lueteltujen merellisten luontotyyppien tilan kokonaisarvioinnin olisi perustuttava parhaaseen saatavilla olevaan tietoon ja uusimpaan tekniseen ja tieteelliseen kehitykseen.

51 Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

52 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Euroopan unionin missiot (COM(2021) 609 final).

- 67) Jotta voidaan seurata kansallisten ennallistamissuunnitelmien täytäntöönpanon edistymistä, käyttöön otettuja ennallistamistoimenpiteitä, ennallistamistoimenpiteiden kohteena olevia alueita sekä jokien esteettömyyttä häiritsevien rakenteiden kartoitusta koskevia tietoja, olisi otettava käyttöön järjestelmä, jossa jäsenvaltioita vaaditaan laatimaan, pitämään ajan tasalla ja asettamaan saataville asiaankuuluvat tiedot tällaisen seurannan tuloksista. Tietojen sähköisessä raportoinnissa komissiolle olisi hyödynnettävä Euroopan ympäristökeskuksen Reportnet-järjestelmää ja pyrittävä pitämään kaikkien toimijoiden hallinnollinen taakka mahdollisimman vähäisenä. Jotta varmistetaan yleisen saatavuuden kannalta asianmukainen infrastruktuuri, raportointi ja tietojen vaihto viranomaisten kesken, jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa laadittavat dataeritelmat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/4/EY⁵³, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2007/2/EY⁵⁴ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2019/1024⁵⁵ tarkoitettujen tietojen pohjalta.
- 68) Tämän asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi komission olisi pyynnöstä tuettava jäsenvaltioita teknisen tuen välineellä⁵⁶, joka tarjoaa räätälöityä teknistä tukea uudistusten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tekniseen tukeen kuuluu esimerkiksi hallinnollisten valmiuksien vahvistaminen, lainsäädäntökehysten yhdenmukaistaminen ja asiaankuuluvien parhaiden käytäntöjen jakaminen.
- 69) Komission olisi raportoitava jäsenvaltioiden edistymisestä tässä asetuksessa säädettyjen ennallistamistavoitteiden ja -velvoitteiden täyttämiseksi Euroopan ympäristökeskuksen laatimien unionin laajuisten edistymiskertomusten sekä jäsenvaltioiden asiaan liittyvillä politiikanaloilla, kuten luonto-, meri- ja vesipolitiikan aloilla, toimittamien muiden analyysien ja raporttien perusteella.

53 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY, annettu 28 päivänä tammikuuta 2003, ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta (EUVL L 41, 14.2.2003, s. 26).

54 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/2/EY, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2007, Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta (EUVL L 108, 25.4.2007, s. 1).

55 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (EUVL L 172, 26.6.2019, s. 56).

56 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10 päivänä helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 1).

70) Jotta voidaan varmistaa tässä asetuksessa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattaminen, on äärimmäisen tärkeää, että ennallistamiseen tehdään asianmukaisia yksityisiä ja julkisia investointeja, ja jäsenvaltioiden olisi sisällytettävä luonnon monimuotoisuutta koskeviin tavoitteisiin liittyvät menot, myös kansallisten ennallistamissuunnitelmien täytäntöönpanosta aiheutuvat vaihtoehto- ja siirtymäkustannukset, kansallisiin talousarvioihinsa ja tarkasteltava, miten unionin rahoitusta käytetään. Unionin rahoituksella, jota myönnetään unionin talousarviosta ja unionin rahoitusohjelmista, kuten Ympäristö- ja ilmastotoimien ohjelma (Life)⁵⁷, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR)⁵⁸, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (EAFRD)⁵⁹, Euroopan maatalouden tukirahasto (EAGF), Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), koheesiorahasto⁶⁰ ja oikeudenmukaisen siirtymän rahasto⁶¹ sekä unionin tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma (Horisontti Eurooppa)⁶², edistetään luonnon monimuotoisuuden tavoitteita, ja tarkoitus on osoittaa näiden tavoitteiden edistämiseen 7,5 prosenttia vuonna 2024 sekä 10 prosenttia vuonna 2026 ja vuonna 2027 monivuotisen rahoituskehityksen 2021–2027⁶³ menoista.

57 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/783, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2021, ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1293/2013 kumoamisesta (EUVL L 172, 17.5.2021, s. 53).

58 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1139, annettu 7 päivänä heinäkuuta 2021, Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston perustamisesta ja asetuksen (EU) 2017/1004 muuttamisesta (EUVL L 247, 13.7.2021, s. 1).

59 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/2220, annettu 23 päivänä joulukuuta 2020, tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 (EUVL L 437, 28.12.2020, s. 1).

60 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1058, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastosta ja koheesiorahastosta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 60).

61 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1056, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, oikeudenmukaisen siirtymän rahaston perustamisesta (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 1).

62 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/695, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmasta ”Horisontti Eurooppa”, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 1).

63 Neuvoston asetus (EU, Euratom) 2020/2093, annettu 17 päivänä joulukuuta 2020, vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehityksen vahvistamisesta (EUVL L 433I, 22.12.2020, s. 11).

Elpymis- ja palautumistukivälineestä (RFF)⁶⁴ saadaan lisärahoitusta luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojeluun ja ennallistamiseen. Life-ohjelman osalta olisi kiinnitettävä erityistä huomiota strategisten luontohankkeiden asianmukaiseen käyttöön erityisenä välineenä, jolla voitaisiin tukea tämän asetuksen täytäntöönpanoa valtavirtaistamalla käytettävissä olevat rahoitusvarat vaikuttavalla ja tehokkaalla tavalla.

- 71) Yksityisen rahoituksen edistämiseksi käytettävissä on useita EU:n, kansallisia ja yksityisiä aloitteita, kuten InvestEU-ohjelma⁶⁵, joka tarjoaa mahdollisuuksia saada julkista ja yksityistä rahoitusta muun muassa luonnon ja sen monimuotoisuuden edistämiseen vihreiden ja sinisten infrastruktuurihankkeiden avulla, sekä hiiliviljely vihreänä liiketoimintamallina⁶⁶.

71 a) Asianmukaiset yksityiset ja julkiset investoinnit luonnon ennallistamistoimenpiteisiin ovat olennaisen tärkeitä tämän asetuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Näin ollen komission olisi viimeistään 12 kuukauden kuluttua sen voimaantulosta esitettävä jäsenvaltioita kuultuaan raportti, joka sisältää analyysin tämän asetuksen täytäntöönpanossa havaituista aukoista. Kyseiseen raporttiin olisi tarvittaessa ja rajoittamatta vuoden 2017 jälkeisen monivuotisen rahoituskehityksen soveltamista liitettävä ehdotuksia asianmukaisiksi toimenpiteiksi, rahoitustoimenpiteet mukaan lukien, havaittujen aukkojen korjaamiseksi.

64 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

65 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/523, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, InvestEU-ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) 2015/1017 muuttamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 30).

66 Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Kestävä hiilikierto (COM(2021) 800 final).

71 b) Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden tuomioistuinten tehtävänä on varmistaa unionin oikeuden mukaisten yksilön oikeuksien oikeussuoja. Lisäksi SEU-sopimuksen 19 artiklan 1 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus säätää tarvittavista muutoksenhakekeinoista tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla. Unioni ja jäsenvaltiot ovat tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UNECE) yleissopimuksen, jäljempänä 'Århusin yleissopimus', osapuolia. Århusin yleissopimuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että asianomaisen kansallisen oikeusjärjestelmän mukaisesti yleisöllä on muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus.

- 72) Jäsenvaltioiden olisi edistettävä oikeudenmukaista ja koko yhteiskunnan kattavaa lähestymistapaa kansallisten ennallistamissuunnitelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa ja sisällytettävä niihin kansalaisten osallistumisprosessit ja otettava huomioon paikallisyhteisöjen ja sidosryhmien tarpeet.
- 73) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115⁶⁷ mukaan YMP:n strategiasuunnitelmien tarkoituksena on edistää niiden pitkän aikavälin kansallisten tavoitteiden saavuttamista, jotka vahvistetaan mainitun asetuksen liitteessä XIII luetelluissa säädöksissä tai jotka johtuvat niistä, ja olla johdonmukainen kyseisten tavoitteiden suhteen. Tämä luonnon ennallistamista koskeva asetus olisi otettava huomioon, kun komissio asetuksen (EU) 2021/2115 159 artiklan mukaisesti tarkastelee 31 päivään joulukuuta 2025 mennessä uudelleen mainitun asetuksen liitteessä XIII olevaa luetteloa.

67 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115, annettu 2 päivänä joulukuuta 2021, jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta.

- 74) Vuoteen 2030 ulottuvassa kahdeksannessa ympäristöalan toimintaohjelmassa⁶⁸ esitetyn sitoumuksen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi lakkautettava asteittain ympäristön kannalta haitalliset tuet unionin ja kansallisella tasolla, käytettävä mahdollisimman tehokkaasti markkinapohjaisia välineitä ja vihreän budjetoinnin välineitä, mukaan lukien sosiaalisesti oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseen käytettävät välineet, ja tuettava yrityksiä ja muita sidosryhmiä luonnonpääoman standardoitujen tilipitokäytäntöjen kehittämisessä.
- 75) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen tarpeellinen mukauttaminen, komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä, jotka koskevat liitteiden I–VII muuttamista luontotyyppiryhmien mukauttamiseksi, viljelymaiden lintuindeksissä käytetyn lintulajiluettelon mukauttamiseksi sekä maatalouden ekosysteemien biodiversiteetti-indikaattorien luettelon, metsäekosysteemien biodiversiteetti-indikaattorien luettelon ja merellisten luontotyyppien ja lajien luettelon [...] sekä ennallistamistoimenpiteiden esimerkkejä sisältävän luettelon mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen, jotta voidaan ottaa huomioon asetuksen soveltamisesta saadut kokemukset tai varmistaa johdonmukaisuus EUNIS-luontotyyppien kanssa. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa vaikutustenarvioinnit ja asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla, [...] paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Jotta voitaisiin erityisesti varmistaa tasavertainen osallistuminen delegoitujen säädösten valmisteluun, Euroopan parlamentille ja neuvostolle toimitetaan kaikki asiakirjat samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden asiantuntijoille, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asiantuntijoilla on järjestelmällisesti oikeus osallistua komission asiantuntijaryhmien kokouksiin, joissa valmistellaan delegoituja säädöksiä.

68 [Viittaus lisätään, kun kahdeksas ympäristöohjelma on julkaistu].

- 76) Jotta voidaan varmistaa tämän asetuksen yhdenmukainen täytäntöönpano, komissiolle olisi siirrettävä täytäntöönpanovaltaa pölyttäjien seurantamenetelmän täsmentämiseksi, tämän asetuksen liitteessä IV lueteltujen maatalouden ekosysteemien indikaattorien ja tämän asetuksen liitteessä VI lueteltujen metsäekosysteemien indikaattorien seuraamisessa käytettävien menetelmien täsmentämiseksi, [...] **ohjenuoran vahvistamiseksi kaupunkivihreän, kaupunkiekosysteemien puuston latvuspeiton**, pölyttäjien, tämän asetuksen liitteessä IV lueteltujen maatalouden ekosysteemejä koskevien indikaattorien ja tämän asetuksen liitteessä VI lueteltujen metsätalouden ekosysteemejä koskevien indikaattoreiden tyydyttävien tasojen määrittämiseksi, kansallisten ennallistamissuunnitelmien yhtenäisen muodon vahvistamiseksi sekä tietojen toimittamisessa komissiolle sähköisesti käytettävän muodon, rakenteen ja yksityiskohtaisten järjestelyjen vahvistamiseksi. Tätä valtaa olisi käytettävä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 182/2011 mukaisesti⁶⁹.
- 77) Komission olisi tehtävä tätä asetusta koskeva arviointi. Arviointi olisi paremmasta lainsäädännöstä tehdyn toimielinten välisen sopimuksen 22 kohdan nojalla tehtävä viiden eri kriteerin eli tehokkuuden, tuloksellisuuden, merkityksellisuuden, johdonmukaisuuden ja EU:n tason lisäarvon perusteella, ja sen olisi oltava pohjana mahdollisten jatkotoimien vaikutusten arvioinneille. Lisäksi komission olisi arvioitava tarvetta asettaa ennallistamista koskevia lisätavoitteita, jotka perustuvat yhteisiin menetelmiin, joilla arvioidaan sellaisten ekosysteemien kuntoa, jotka eivät kuulu 4 ja 5 artiklan soveltamisalaan, ottaen huomioon uusin tieteellinen näyttö.
- 78) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitteita, vaan ne voidaan sen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä SEU-[...]sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseisten tavoitteiden saavuttamiseksi,

69 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

I LUKU YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 artikla

Kohde

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan säännöt, joilla edistetään
 - a) luonnon monimuotoisuuden ja häiriönsietokyvyn jatkuvaa, pitkäaikaista ja kestävää elpymistä unionin maa- ja merialueilla ekosysteemien ennallistamisen avulla;
 - b) ilmastonmuutoksen hillitsemistä, [...] ilmastonmuutokseen sopeutumista **ja maaperän tuottokyvyn heikentämisen nollatasoa** koskevien unionin yleisten tavoitteiden saavuttamista;
 - c) unionin kansainvälisten sitoumusten täyttämistä.
2. Tässä asetuksessa luodaan puitteet, joissa jäsenvaltiot ottavat [...] käyttöön toimivia ja alueperusteisia ennallistamistoimenpiteitä, joilla **yhdessä on tarkoitus** kattaa vähintään 20 prosenttia unionin maa-alueista ja **20 prosenttia unionin** merialueista vuoteen 2030 mennessä sekä kaikki ennallistamisen tarpeessa olevat ekosysteemit vuoteen 2050 mennessä.

2 artikla

Maantieteellinen soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan 4–10 artiklassa tarkoitettuihin ekosysteemeihin:

- a) jäsenvaltioiden alueella;
- aa) **jäsenvaltioiden rannikkovesillä, sellaisina kuin ne määritellään direktiivissä 2000/60/EY, rannikkovesien merenpohjassa ja tämän sisustassa;**
- b) vesillä, merenpohjassa ja tämän sisustassa merenpuoleisella alueella perusviivasta, josta aluevesien leveys mitataan, ulottuen sen alueen ulkorajaan saakka, jolla jäsenvaltiolla **on ja/tai** jolla se käyttää suvereniteettioikeuksia **tai lainkäyttövaltaa** vuoden 1982 Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen mukaisesti.

Tätä asetusta sovelletaan ainoastaan ekosysteemeihin jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, johon sovelletaan perussopimuksia.

3 artikla

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

- 1) 'ekosysteemillä' dynaamista kokonaisuutta, jossa kasvi-, eläin-, **sieni-** ja pieneliöyhteisöt toimivat elottomassa ympäristössään toiminnallisena yksikkönä ja joka kattaa luontotyytit, lajien elinympäristöt ja lajien kannat;
- 2) 'lajin elinympäristöllä' [...] **direktiivin 92/43/ETY 1 artiklan f alakohdassa määriteltyä lajin elinympäristöä;**

- 3) 'ennallistamisella' prosessia, jossa aktiivisesti tai passiivisesti tuetaan ekosysteemin elpymistä [...] sen rakenteen ja toimintojen parantamiseksi tavoitteena biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien palautuvuuden säilyttäminen tai lisääminen[...]; tässä asetuksessa tarkoitettu ekosysteemien ennallistaminen tapahtuu parantamalla luontotyyppin tila hyväksi, [...] palauttamalla sen suotuisa viiteala [...] ja tekemällä riittävät laadulliset ja määrälliset parannukset lajin elinympäristössä[...] 4 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan ja 5 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan [...] mukaisesti sekä täyttämällä 6–10 artiklan mukaiset tavoitteet ja velvoitteet, mukaan lukien [...] 8 artiklan 1 kohdassa, 9 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen indikaattoreiden osalta tyydyttävien tasojen saavuttaminen biodiversiteetin ja ekosysteemien häiriönsietokyvyn säilyttämiseksi tai parantamiseksi;
- 4) luontotyyppin 'hyvällä tilalla' tilaa, jossa [...] sen keskeiset ominaisuudet [...], erityisesti sen [...] rakenne[...] ja toiminnot ja sille luonteenomaiset lajit tai luonteenomainen lajikoostumus[...] heijastavat korkeatasoista ekologista eheyttä, vakautta ja häiriönsietokykyä, jotka ovat tarpeen ekosysteemin pitkän aikavälin säilymisen varmistamiseksi, ja näin edistävät direktiivin 92/43/ETY 1 artiklan e alakohdan mukaisen suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä, kun asianomainen luontotyyppi on luetteloitu mainitun direktiivin liitteeseen I, ja meriekosysteemeissä edistää direktiivin 2008/56/EY 3 artiklan 5 kohdan mukaisen, ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä;

- 5) 'suotuisalla viitealalla' luontotyyppin sellaista kokonaispinta-alaa kansallisella tasolla tietyllä luonnonmaantieteellisellä alueella tai merialueella, joka katsotaan välttämättömäksi luontotyyppin ja sen **luonteenomaisten** lajien **tai luonteenomaisen lajikoostumuksen** pitkän aikavälin elinkelpoisuuden ja sen luontaisen levinneisyysalueen kaikkien merkittävien ekologisten vaihtelujen varmistamiseksi ja joka koostuu luontotyyppin pinta-alasta ja, jos kyseinen alue ei ole riittävä, luontotyyppin palauttamiseen tarvittavasta alasta; **jos kyseinen luontotyyppi on lueteltu direktiivin 92/43/ETY liitteessä I, tällainen palauttaminen edistää kyseisen direktiivin 1 artiklan e alakohdan mukaisen suotuisan suojelun tason saavuttamista ja meriekosysteemeissä tällainen palauttaminen edistää direktiivin 2008/56/EY 3 artiklan 5 kohdan mukaisen ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä;**
- 6) 'elinympäristön riittävällä laadulla' sellaista lajin elinympäristön laatua, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen biologisen syklin vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, **edistää direktiivin 92/43/ETY 1 artiklan i alakohdan mukaisen lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai ylläpitämistä kyseisen direktiivin liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien populaatiot ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää direktiivin 2008/56/EY 3 artiklan 5 kohdan mukaisen ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä;**

- 7) 'elinympäristön riittävällä määrällä' sellaista lajin elinympäristön määrää, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen biologisen syklin vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, **edistää direktiivin 92/43/EY 1 artiklan i alakohdan mukaisen lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai ylläpitämistä kyseisen direktiivin liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien populaatiot ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää 2008/56/EY 3 artiklan 5 kohdan mukaista ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai ylläpitämistä**;
- 8) 'pölyttäjällä' luonnonvaraista [...] **hyönteistä**, joka kuljettaa siitepölyä kasvin ponnesta kasvin luottiin ja mahdollistaa siten hedelmöityksen ja siementen tuotannon;
- 9) 'pölyttäjäpopulaatioiden vähenemisellä' pölyttäjien määrän tai monimuotoisuuden tai molempien vähenemistä;
- 9 a) 'kotoperäisellä puulajilla' puulajia, joka esiintyy luontaisella (entisellä tai nykyisellä) levinneisyysalueellaan ja leviämispotentiaalillaan (eli alueella, jota se luontaisesti käyttää tai voisi käyttää ilman ihmisen suoraa tai välillistä vaikutusta tai hoitoa);**
- 10) 'paikallisella hallinnollisella yksiköllä' tai 'LAU:lla' Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1059/2003⁷⁰ 4 artiklan mukaisesti perustettua jäsenvaltion alemman tason hallinnollista yksikköä maakunnan, alueen tai valtion alapuolella;

70 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1059/2003, annettu 26 päivänä toukokuuta 2003, yhteisestä tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS) (EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1).

- (10 a) 'kaupunkikeskuksilla' ja 'kaupunkiklustereilla' alueyksiköitä, jotka on luokiteltu kaupungeiksi ja esikaupungeiksi asetuksen (EY) N:o 1059/2003 4 b artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistettua ruudukkoperusteista typologiaa käyttäen;**
- 11) 'kaupungeilla' paikallisia hallinnollisia yksiköitä, joiden väestöstä vähintään 50 prosenttia asuu yhdessä tai useammassa kaupunkikeskuksessa mitattuna asetuksen (EY) N:o 1059/2003 4 b artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti vahvistettua kaupungistumisastetta käyttäen;
- 12) 'pienemmillä kaupungeilla ja esikaupungeilla' paikallisia hallinnollisia yksiköitä, joiden väestöstä alle 50 prosenttia asuu kaupunkikeskuksessa mutta vähintään 50 prosenttia asuu kaupunkiklusterissa mitattuna asetuksen (EY) N:o 1059/2003 4 b artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti vahvistettua kaupungistumisastetta käyttäen;
- 12 a) 'kaupunkien lähialueilla' kaupunkikeskusten tai kaupunkiklustereiden viereisiä alueita, mukaan lukien vähintään kaikki alueet, jotka sijaitsevat enintään yhden kilometrin etäisyydellä kyseisten kaupunkikeskusten tai kaupunkiklustereiden ulkorajoista ja jotka sijaitsevat samassa kaupungissa, pienemmässä kaupungissa tai esikaupungissa kuin kyseiset kaupunkikeskukset tai kaupunkiklusterit;**
- 13) 'kaupunkivihreällä' [...] **puiden, pensaikkojen, pensastojen, pysyvän ruohokasvillisuuden, jäkälien ja sammalten, lammikoiden ja vesistöjen**, joita esiintyy kaupungeissa tai pienemmissä kaupungeissa tai esikaupungeissa, **kokonaisalaa** laskettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/696⁷¹ perustetun Copernicuksen maakartoituspalvelun toimittamien tietojen, **ja mikäli jäsenvaltion osalta saatavilla, asianomaisen jäsenvaltion toimittaman muun aiheellisen lisätiedon perusteella;**

71 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/696, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, unionin avaruushjelman ja Euroopan unionin avaruushjelmaviraston perustamisesta sekä asetusten (EU) N:o 912/2010, (EU) N:o 1285/2013 ja (EU) N:o 377/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 69).

- 14) 'kaupunkien puuston latvuspeitolla' puiden peittämää kokonaisalaa kaupungeissa tai pienemmissä kaupungeissa tai esikaupungeissa laskettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/696 perustetun Copernicuksen maakartoituspalvelun toimittamien tietojen, **ja mikäli jäsenvaltion osalta saatavilla, asianomaisen jäsenvaltion toimittaman muun aiheellisen lisätiedon perusteella; [...]**
- 14 a) 'vapaasti virtaavalla joella' jokea tai jokiosuutta, jonka pitkittäis-, sivu- ja pystysuuntaisten yhteyksien esteenä ei ole keinotekoisia rakenteita ja jonka luonnolliset toiminnot ovat suurelta osin entisellään;**
- 14 b) 'uudelleenvesittämisellä' prosessia, jossa ojitettu turvemaata muutetaan kosteaksi maaperäksi.**
- 15) 'uusiutuvan energian ydinkehittämisaueella' Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2018/2001/EU⁷² 2 artiklan 9 a kohdassa määriteltyä uusiutuvan energian ydinkehittämisaueetta.

72 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun direktiivin (EU) 2018/2001, rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (COM/2022/222 final).

II LUKU

ENNALLISTAMISTAVOITTEET JA -VELVOITTEET

4 artikla

Maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen sellaisten liitteessä I lueteltujen luontotyyppien alueiden, joiden tila ei ole hyvä, parantamiseksi hyvään tilaan. Näiden toimenpiteiden on katettava: [...]
 - a) vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 prosenttia kaikkien liitteessä I lueteltujen luontotyyppien kokonaisalasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa;
 - b) vuoteen 2040 mennessä vähintään 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä vähintään 90 prosenttia kunkin sellaisen liitteessä I luetellun luontotyyppiryhmän pinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien palauttamiseksi alueilla, joita kyseiset luontotyypit eivät kata, tavoitteena saavuttaa niiden suotuisa viiteala. Tällaisia toimenpiteitä on toteutettava alueilla, jotka edustavat vähintään 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, vähintään 60 prosenttia vuoteen 2040 mennessä ja 100 prosenttia vuoteen 2050 mennessä lisäkokonaispinta-alasta, joka tarvitaan kunkin liitteessä I luetellun luontotyyppiryhmän suotuisan kokonaisviitealan, sellaisena kuin se on määrällisesti määritetty 12 artiklassa tarkoitetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, saavuttamiseksi.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava direktiivin 92/43/ETY liitteissä II, IV ja V lueteltujen lajien maa-, rannikko- ja makeanveden luontotyypeissä ja direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintujen maa-, rannikko- ja makeanveden luontotyypeissä ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat **tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisten ennallistamistoimenpiteiden lisäksi** tarpeen kyseisten elinympäristöjen laadun ja määrän parantamiseksi, mukaan lukien niiden palauttaminen, ja kytkeytyneisyyden lisäämiseksi, kunnes kyseisten elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä saavutetaan.
4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisten ennallistamistoimenpiteiden kannalta sopivimpien alueiden määrittämisen on perustuttava parhaaseen saatavilla olevaan tietoon ja tuoreimpaan tieteelliseen näyttöön liitteessä I lueteltujen luontotyyppien tilasta, mitattuna, mukaan lukien niille luonteenomaiset lajit, niiden rakenteen ja toimintojen, jotka ovat välttämättömiä niiden pitkän aikavälin säilymisen kannalta, perusteella direktiivin 92/43/ETY 1 artiklan e alakohdassa tarkoitetun mukaisesti, sekä tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laadusta ja määrästä **käyttäen hyödyksi direktiivin 92/43/ETY 17 artiklan ja direktiivin 2009/147/EY 12 artiklan mukaisesti raportoituja tietoja ja tapauksen mukaan 11 artiklan 9 a kohdassa tarkoitetun eri alueiden tilanteen erilaisuus huomioon ottaen.** [...]
- 4 a. Jäsenvaltioiden on varmistettava viimeistään vuonna 2030, että tila on tiedossa vähintään 90 prosentille pinta-alasta, joka levittäytyy kaikille liitteessä II lueteltujen luontotyyppien alueille. Liitteessä I lueteltujen luontotyyppien kaikkien pinta-alojen tilan on oltava tiedossa vuoteen 2040 mennessä.**
5. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa ennallistamistoimenpiteissä on tarkasteltava tarvetta parantaa liitteessä I lueteltujen luontotyyppien kytkeytyneisyyttä sekä otettava huomioon kyseisissä luontotyypeissä esiintyvien 3 kohdassa tarkoitettujen lajien ekologiset vaatimukset.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alueilla, joihin sovelletaan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä, liitteessä I lueteltujen luontotyyppien tila paranee jatkuvasti, kunnes hyvä tila saavutetaan, ja että 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu paranee jatkuvasti, kunnes kyseisten luontotyyppien riittävä laatu saavutetaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alueet, joilla on saavutettu hyvä tila ja lajien elinympäristöjen riittävä laatu, eivät **merkittävästi** heikkene.
7. Jäsenvaltioiden on **viimeistään 14 artiklan 6 kohdan mukaiseen kansallisten ennallistamissuunnitelmien julkaisemispäivään mennessä otettava käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään [...] estämään liitteessä I lueteltujen sellaisten luontotyyppien merkittävä heikentyminen niiden esiintymisalueilla, joiden tila on hyvä tai jotka on saavutettava 1 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi**[...].
8. Natura 2000 -alueiden ulkopuolella [...] 6 [...] kohdassa säädettyjen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu
- a) ylivoimaisesta esteestä, **mukaan lukien luonnonkatastrofit**;
 - b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta; [...]
 - c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta **suunnitelmasta tai** hankkeesta, johon ei ole saatavilla vähemmän vahingollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; tämä määritetään tapauskohtaisesti; **tai**
 - d) **kolmansien maiden toimista tai toimimatta jättämisestä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.**

8 a. Natura 2000 -alueiden ulkopuolella 7 kohdassa säädettyä velvoitetta toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ei sovelleta heikentymiseen, joka johtuu

- a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;**
- b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta;**
- c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta hankkeesta, johon ei ole saatavilla vähemmän vahingollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja, tai**
- d) kolmansien maiden toimista tai toimimatta jättämisestä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.**

9. Natura 2000 -alueilla 6 ja 7 kohdassa säädettyjen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu

- a) ylivoimaisesta esteestä, **mukaan lukien luonnonkatastrofit;**
- b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta[...]; tai
- c) suunnitelmasta tai hankkeesta, jolle on annettu lupa direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

10. Jäsenvaltioiden on varmistettava:

- a) liitteessä I lueteltujen luontotyyppien osalta luontotyyppin hyvässä tilassa olevan pinta-alan lisääminen, kunnes vähintään 90 prosenttia on hyvässä tilassa ja saavutetaan kunkin luontotyyppin suotuisa viiteala [...] asianomaisen jäsenvaltion kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella;
- b) kasvava suuntaus kohti direktiivin 92/43/ETY liitteissä II, IV ja V lueteltujen lajien ja direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien lajien maa-, rannikko- ja makeanveden luontotyyppien riittävää laatua ja määrää.

5 artikla

Meriekosysteemien ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen sellaisten liitteessä II lueteltujen luontotyyppien alueiden, joiden tila ei ole hyvä, parantamiseksi hyvään tilaan. Näiden toimenpiteiden on katettava[...]

- a) vuoteen 2030 mennessä vähintään 30 prosenttia liitteessä II lueteltujen luontotyyppien ryhmien 1–6 kokonaisalasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa;
- b) vuoteen 2040 mennessä vähintään 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä vähintään 90 prosenttia kunkin liitteessä II lueteltujen luontotyyppien ryhmien 1–6 pinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa.

- c) vuoteen 2040 mennessä kaksi kolmasosaa d alakohdassa tarkoitettusta prosenttiosuudesta liitteessä II luetellun luontotyyppien ryhmän 7 pinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitettussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, ja
- d) vuoteen 2050 mennessä 11 artiklan 2 a kohdan mukaisesti vahvistettu prosenttiosuus liitteessä II lueteltujen luontotyyppien ryhmän 7 pinta-alasta, joka ei ole hyvässä tilassa, sellaisena kuin se on ilmaistu määrällisesti 12 artiklassa tarkoitettussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa.

Edellä d alakohdassa tarkoitettu prosenttiosuus vahvistetaan siten, ettei se estä direktiivin 2008/56/EY 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti määritetyn ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen liitteessä I lueteltujen luontotyyppien palauttamiseksi alueilla, joita kyseiset luontotyypit eivät kata, tavoitteena saavuttaa niiden suotuisa viiteala. Tällaisia toimenpiteitä on toteutettava alueilla, jotka edustavat vähintään 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä, vähintään 60 prosenttia vuoteen 2040 mennessä ja 100 prosenttia vuoteen 2050 mennessä lisäkokonaispinta-alasta, joka tarvitaan kunkin luontotyyppiryhmän suotuisan kokonaisviitealan, sellaisena kuin se on määrällisesti määritetty 12 artiklassa tarkoitettussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, saavuttamiseksi.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava liitteessä III ja direktiivin 92/43/ETY liitteissä II, IV ja V lueteltujen lajien merellisiä elinympäristöjä sekä direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintujen merellisiä elinympäristöjä koskevat ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tämän artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisten ennallistamistoimenpiteiden lisäksi tarpeen kyseisten elinympäristöjen laadun ja määrän parantamiseksi, myös palauttamalla ne, ja niiden kytkeytyneisyyden parantamiseksi, kunnes kyseisten elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä saavutetaan.

4. Tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisten ennallistamistoimenpiteiden kannalta sopivimpien alueiden määrittämisen on perustuttava parhaaseen saatavilla olevaan tietoon ja tuoreimpaan **tekniikan ja** tieteen kehitykseen liitteessä II lueteltujen luontotyyppien tilan ja tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laadun ja määrän **määrittämisessä käyttäen hyödyksi direktiivin 92/43/EY 17 artiklan, direktiivin 2009/147/EY 12 artiklan ja direktiivin 2008/56/EY 17 artiklan [...] mukaisesti raportoituja tietoja.** [...]
- 4 a. Jäsenvaltioiden on varmistettava viimeistään vuonna 2030, että tila on tiedossa vähintään 50 prosentille pinta-alasta, joka levittäytyy kaikille liitteessä II lueteltujen luontotyyppien alueille. Liitteessä II lueteltujen luontotyyppien kaikkien pinta-alojen tilan on oltava tiedossa vuoteen 2040 mennessä.**
5. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa ennallistamistoimenpiteissä on tarkasteltava tarvetta parantaa liitteessä II lueteltujen luontotyyppien **ekologista yhtenäisyyttä ja** kytkeytyneisyyttä sekä otettava huomioon kyseisissä luontotyypeissä esiintyvät 3 kohdassa tarkoitettujen lajien ekologiset vaatimukset.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alueilla, joihin sovelletaan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä, liitteessä II lueteltujen luontotyyppien tila paranee jatkuvasti, kunnes hyvä tila saavutetaan, ja että 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu paranee jatkuvasti, kunnes kyseisten elinympäristöjen riittävä laatu saavutetaan. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että alueet, joilla on saavutettu hyvä tila ja lajien elinympäristöjen riittävä laatu, eivät **merkittävästi** heikkene.

7. Jäsenvaltioiden on viimeistään 14 artiklan 6 kohdan mukaiseen kansallisten ennallistamissuunnitelmien julkaisemispäivään mennessä otettava käyttöön tarvittavat toimenpiteet, joilla pyritään [...] estämään liitteessä I lueteltujen sellaisten luontotyyppien merkittävä heikentyminen niiden esiintymisalueilla, joiden tila on hyvä tai jotka on saavutettava 1 kohdassa säädettyjen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi [...].
8. Natura 2000 -alueiden ulkopuolella [...] 6 [...] kohdassa säädettyjen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu
- a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;
 - b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta; [...]
 - c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta suunnitelmasta tai hankkeesta, johon ei ole saatavilla vähemmän vahingollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; tämä määritetään tapauskohtaisesti; tai
 - d) kolmansien maiden toimista tai toimimatta jättämisestä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.
- 8 a.** Natura 2000 -alueiden ulkopuolella 7 kohdassa säädettyä velvoitetta toteuttaa tarvittavat toimenpiteet heikentymisen estämiseksi ei sovelleta heikentymiseen, joka johtuu
- a) ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit;
 - b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta;
 - c) erittäin tärkeän yleisen edun mukaisesta hankkeesta, johon ei ole saatavilla vähemmän vahingollisia vaihtoehtoisia ratkaisuja; tai
 - d) kolmansien maiden toimista tai toimimatta jättämisestä, joista asianomainen jäsenvaltio ei ole vastuussa.

9. Natura 2000 -alueilla 6 ja 7 kohdassa säädetty velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu
- a) ylivoimaisesta esteestä, **mukaan lukien luonnonkatastrofit**;
 - b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta[...]; tai
 - c) suunnitelmasta tai hankkeesta, jolle on annettu lupa direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
10. Jäsenvaltioiden on varmistettava:
- a) liitteessä II lueteltujen luontotyyppien **ryhmien 1–6** osalta hyvässä tilassa olevien luontotyyppien pinta-alan lisääntyminen, kunnes vähintään 90 prosenttia on hyvässä tilassa ja saavutetaan kunkin luontotyyppin suotuisa viiteala [...] **asianomaisen jäsenvaltion** kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella;
 - aa) liitteessä II lueteltujen luontotyyppien osalta hyvässä tilassa olevien luontotyyppien ryhmän 7 pinta-alan lisääntyminen, kunnes vähintään 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu prosenttiosuus on hyvässä tilassa ja saavutetaan kunkin luontotyyppin suotuisa viiteala [...] asianomaisen jäsenvaltion kullakin luonnonmaantieteellisellä alueella;**
 - b) myönteinen suuntaus kohti liitteessä III lueteltujen lajien ja direktiivin 92/43/ETY liitteissä II, IV ja V tarkoitettujen lajien ja direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien lajien merellisten luontotyyppien riittävää laatua ja määrää.

5 a artikla

Uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia

Sovellettaessa 4 artiklan 8 ja 8 a kohtaa ja 5 artiklan 8 ja 8 a kohtaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, niiden verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastointimenetelmien on katsottava olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa ne velvoitteesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä 4 artiklan 8 ja 8 a kohdan ja 5 artiklan 8 ja 8 a kohdan nojalla, jos ne sijaitsevat direktiivin (EU) 2018/2001 15 c tai 15 e artiklan mukaisesti hyväksytyssä suunnitelmassa nimetyllä uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella tai erityisellä infrastruktuuralueella, ja niistä on tehty strateginen ympäristöarviointi direktiivissä 2001/42/EY säädettyjen edellytysten mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat asianmukaisesti perustelluissa ja erityisissä olosuhteissa rajoittaa tämän säännöksen soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita yhdennetyissä kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissaan esitettyjen painopisteiden mukaisesti asetuksen (EU) 2018/1999 nojalla. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle sovelletuista rajoituksista ja perusteltava ne.

5 b artikla

Maanpuolustus

Sovellettaessa 4 artiklan 8 ja 8 a kohtaa ja 5 artiklan 8 ja 8 a kohtaa jäsenvaltiot voivat säätää, että suunnitelmien ja hankkeiden, joiden ainoa tarkoitus on maanpuolustus, katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia. Sovellettaessa 4 artiklan 8 ja 8 a kohtaa ja 5 artiklan 8 ja 8 a kohtaa jäsenvaltiot voivat myös vapauttaa tällaiset suunnitelmat ja hankkeet velvoitteesta osoittaa, että vähemmän haitallisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole käytettävissä. Jos tätä poikkeusta sovelletaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin toteutettava toimenpiteitä luontotyypeihin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi, siinä määrin kuin se on kohtuullista ja mahdollista.

6 artikla

Kaupunkiekosysteemien ennallistaminen

- 1 Jäsenvaltioiden on varmistettava, että **31 päivään joulukuuta 2030 mennessä 11 artiklan 2 b kohdan mukaisesti määritetyillä kaupunkiekosysteemialoilla** kaupunkivihreän ja kaupunkien puuston latvuspeiton kansallisessa kokonaispinta-alassa ei tapahdu nettohävikkiä vuoteen **[tämän asetuksen voimaantulovuosi]** [...] verrattuna. **Sovellettaessa tätä velvoitetta jäsenvaltiot voivat jättää tämän kansallisen kokonaispinta-alan ulkopuolelle pienempien kaupunkien ja esikaupunkien kaupunkiekosysteemialat, joissa kaupunkivihreän osuus asianomaisen kaupungin, pienemmän kaupungin ja esikaupungin kaupunkikeskuksissa ja kaupunkiklustereissa ylittää 50 prosenttia ja kaupunkien puuston latvuspeitto ylittää 10 prosenttia.**
2. Jäsenvaltioiden on [...] **sen jälkeen saatava** kaupunkivihreän kansallinen kokonaispinta-ala, **mukaan lukien integroimalla kaupunkivihreä rakennuksiin ja infrastruktuuriin, 11 artiklan 2 b kohdan mukaisesti määritettyihin kaupunkiekosysteemialoihin, [...]** kasvusuuntaan, jota arvioidaan **31 päivän joulukuuta 2030 jälkeen joka kuudes vuosi, kunnes 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti yksilöity tyydyttävä taso on saavutettu**[...].

3. Jäsenvaltioiden on [...] saatava kullakin 11 artiklan 2 b kohdan mukaisesti määritetyllä kaupunkiekosysteemialalla [...] [...] kaupunkien puuston latvuspeitto [...] [...] kasvusuuntaan, jota arvioidaan 31 päivän joulukuuta 2030 jälkeen joka kuudes vuosi, kunnes 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti yksilöity tyydyttävä taso on saavutettu[...].

[...]

[...]

7 artikla

Jokien luonnollisten yhteyksien ja niihin liittyvien tulvatasanteiden luonnollisten toimintojen ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on kartoitettava pintavesien [...] yhteyksien keinotekoiset esteet ja ottaen huomioon niiden sosioekonomiset tehtävät yksilöitävä esteet, jotka on poistettava, jotta voidaan edistää tämän asetuksen 4 artiklassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden sekä unionin tavoitteen, jonka mukaan unionissa ennallistetaan vähintään 25 000 kilometriä jokia vapaasti virtaavia joiksi vuoteen 2030 mennessä, saavuttamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2000/60/EY ja erityisesti sen 4 artiklan 3, 5 ja 7 kohdan tai asetuksen ja erityisesti sen 15 kohdan soveltamista.
2. Jäsenvaltioiden on poistettava tämän artiklan 1 kohdan mukaisen kartoituksen perusteella [...] pintavesien [...] keinotekoiset yhteyksien esteet 12 artiklan 2 kohdan e ja f alakohdassa tarkoitetun, niiden poistamista koskevan suunnitelman mukaisesti. Esteitä poistettaessa jäsenvaltioiden on ensisijaisesti puututtava vanhentuneisiin esteisiin, joita ei enää tarvita uusiutuvan energian tuotantoon, sisävesiliikenteeseen, vesihuoltoon, tulvasuojeluun tai muuhun käyttöön.

3. Jäsenvaltioiden on täydennettävä 2 kohdassa tarkoitettujen esteiden poistamista toimenpiteillä, jotka ovat tarpeen asianomaisten tulvatasanteiden luonnollisten toimintojen parantamiseksi.
4. **Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 2 kohdan mukainen jokien luonnollisten yhteyksien ja 3 kohdan mukainen niihin liittyvien tulvatasanteiden luonnollisten toimintojen ennallistaminen säilytetään.**

8 artikla

Pölyttäjäkantojen ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on käännettävä pölyttäjäkantojen vähenemissuuntaus vuoteen 2030 mennessä ja saavutettava sen jälkeen pölyttäjäkantojen kasvava suuntaus, joka mitataan joka [...] **kuudes** vuosi vuoden 2030 jälkeen, kunnes saavutetaan 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti asetetut tyydyttävät tasot.
2. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädökset pölyttäjäkantojen seurantamenetelmän vahvistamiseksi. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 21 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettussa menetelmässä on käytettävä standardoitua lähestymistapaa, jolla kerätään vuosittain tietoja pölyttäjälajien runsaudesta ja monimuotoisuudesta ja arvioidaan pölyttäjäkantojen kehityssuuntauksia.

9 artikla

Maatalouden ekosysteemien ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi maatalouden ekosysteemeissä niiden alueiden lisäksi, joihin sovelletaan 4 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä.

2. Jäsenvaltioiden on saavutettava kansallisella tasolla maatalouden ekosysteemeissä kunkin jäljempänä luetellun ja liitteessä IV täsmennetyn indikaattorin kasvava suuntaus mitattuna tämän asetuksen voimaantulopäivän ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä aikana ja sen jälkeen joka [...] **kuudes** vuosi, kunnes 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti määritetyt tyydyttävät tasot saavutetaan:
- a) niittyperhosindeksi;
 - b) orgaanisen hiilen määrä viljelymaan kivennäismaassa;
 - c) sen maatalousmaan osuus, jolla on hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet sen varmistamiseksi, että kansallinen viljelymaiden lintuindeksi, joka perustuu liitteessä V esitettyihin lajeihin ja joka on indeksoitu ... päivänä...kuuta... *[julkaisutoimisto lisää päivämäärän = seuraavan kuukauden ensimmäinen päivä sen jälkeen, kun 12 kuukautta on kulunut tämän asetuksen voimaantulosta]* sadaksi, saavuttaa seuraavat tasot:
- a) 110 vuoteen 2030 mennessä, 120 vuoteen 2040 mennessä ja 130 vuoteen 2050 mennessä liitteessä V luetelluissa jäsenvaltioissa, joissa viljelymaiden lintukannat ovat historiallisesti enemmän heikentyneet;
 - b) 105 vuoteen 2030 mennessä, 110 vuoteen 2040 mennessä ja 115 vuoteen 2050 mennessä liitteessä IV luetelluissa jäsenvaltioissa, joissa viljelymaiden lintukannat ovat historiallisesti vähemmän heikentyneet.
4. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteitä maatalouskäytössä olevalle orgaaniselle maaperälle, joka on kuivatettua turvemaata. Näiden toimenpiteiden on koskettava vähintään:
- a) vuoteen 2030 mennessä 30 prosenttia tällaisista alueista, joista vähintään neljännes on vesitettävä uudelleen;
 - b) vuoteen 2040 mennessä **40**[...] prosenttia tällaisista alueista, joista vähintään puolet on vesitettävä uudelleen;
 - c) vuoteen 2050 mennessä **50**[...] prosenttia tällaisista alueista, joista vähintään puolet on vesitettävä uudelleen.

Jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön ennallistamistoimenpiteitä, mukaan lukien uudelleenvesittäminen, turpeen tuotantoalueilla ja laskea kyseiset alueet osaksi ensimmäisen alakohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista.

Lisäksi jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön ennallistamistoimenpiteitä sellaisen orgaanisen maaperän uudelleenvesittämiseksi, joka on kuivatettua turvemaata muussa maankäytössä kuin maatalouskäytössä ja turpeen tuotannossa, ja laskea uudelleenvesitetyn alueen enintään **40**[...] prosenttiin saakka osaksi ensimmäisen alakohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista.

Ennallistamistoimenpiteillä, jotka koostuvat turvemaiden uudelleenvesittämisestä, mukaan lukien saavutettavat vedenkorkeudet, on edistettävä kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämistä ja biologisen monimuotoisuuden lisäämistä kansalliset ja paikalliset olosuhteet huomioon ottaen.

Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa jäsenvaltio voi vähentää maatalouskäytössä olevien turvemaiden uudelleenvesittämisen laajuutta a, b ja c alakohdassa vaadittua pienemmäksi, jos tällaisella uudelleenvesittämisellä on todennäköisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia infrastruktuuriin, rakennuksiin, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tai muuhun yleiseen etuun, ja jos uudelleenvesittämistä ei voida toteuttaa muulla kuin maatalousmaalla. Kyseinen vähennys on määritettävä 11 artiklan 4 b kohdan mukaisesti.

10 artikla

Metsien ekosysteemien ennallistaminen

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen metsien ekosysteemien luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi niiden alueiden lisäksi, joihin sovelletaan 4 artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisia ennallistamistoimenpiteitä.

2. Jäsenvaltioiden on saavutettava kansallisella tasolla metsien ekosysteemeissä kunkin jäljempänä luetellun ja liitteessä VI tarkemmin täsmennetyn indikaattorin kasvava suuntaus mitattuna tämän asetuksen voimaantulopäivän ja 31 päivän joulukuuta 2030 välisenä aikana ja sen jälkeen joka [...] **kuudes** vuosi, kunnes 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti määritetyt tyydyttävät tasot saavutetaan:

- a) pystyyn kuolleet puut;
- b) maahan kaatuneet kuolleet puut;

[...]

[...]

[...]c) yleisten metsälintujen indeksi [...]

[...].

2 a. Jäsenvaltioiden on saavutettava kansallisella tasolla kasvava suuntaus kolmella seuraavista metsien ekosysteemejä kuvaavista indikaattoreista, jotka esitetään tarkemmin liitteessä VI ja jotka valitaan sen perusteella, miten niillä pystytään osoittamaan metsien ekosysteemien biologisen monimuotoisuuden parantuminen asianomaisessa jäsenvaltiossa. Suuntaus on mitattava tämän asetuksen voimaantulopäivän ja 31 päivän joulukuuta 2030 väliseltä ajanjaksolta alkaen ja sen jälkeen joka kuudes vuosi, kunnes 11 artiklan 3 kohdan mukaisesti määritetyt tyydyttävät tasot saavutetaan:

- a) **eri-ikäisrakenteisten metsien osuus;**
- b) **metsien kytkeytyneisyys;**
- c) **orgaanisen hiilen määrä;**
- d) **sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat kotoperäiset puulajit;**
- e) **puulajien monimuotoisuus.**

3. Edellä 2 kohdassa säädettyjen velvoitteiden täyttämättä jättäminen on perusteltua, jos se johtuu

- a) laajamittaisesta ylivoimaisesta esteestä, mukaan lukien luonnonkatastrofit, erityisesti suunnittelemattomat ja hallitsemattomat maastopalot; tai**
- b) elinympäristöjen väistämättömistä muutoksista, jotka johtuvat suoraan ilmastonmuutoksesta.**

III LUKU

KANSALLISET ENNALLISTAMISUUNNITELMAT

11 artikla

Kansallisten ennallistamissuunnitelmien laatiminen

1. Jäsenvaltioiden on laadittava kansalliset ennallistamissuunnitelmat ja toteutettava tarvittava alustava seuranta ja tutkimus niiden ennallistamistoimenpiteiden määrittämiseksi, jotka ovat tarpeen 4–10 artiklassa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden täyttämiseksi, ottaen huomioon uusin tieteellinen näyttö.
2. Jäsenvaltioiden on määritettävä määrällisesti alue, joka on ennallistettava 4 ja 5 artiklassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon 4 artiklan 1 kohdassa, 4 artiklan 2 kohdassa, 5 artiklan 1 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen luontotyyppien tila sekä [...] 4 artiklan 3 kohdassa ja 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu ja määrä. Määrällisen määrittelyn on perustuttava muun muassa seuraaviin tietoihin:
 - a) kunkin luontotyyppin osalta:
 - i) luontotyyppin kokonaispinta-ala ja kartta sen nykyisestä levinneisyydestä;
 - ii) luontotyyppialue, jonka tila ei ole hyvä;

- iii) suotuisa viiteala, kun otetaan huomioon **kirjattu historiallinen levinneisyys** [...] ja ilmastomuutoksesta johtuvat ympäristöolosuhteiden ennustetut muutokset;
- iv) alueet, jotka soveltuvat parhaiten luontotyyppien palauttamiseen, kun otetaan huomioon ilmastomuutoksesta johtuvat meneillään olevat ja ennustetut ympäristöolosuhteiden muutokset;
- b) lajien elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä, joita niiden suotuisan suojelun tason saavuttaminen edellyttää, ottaen huomioon kyseisten elinympäristöjen palauttamiseen parhaiten soveltuvat alueet, tarvittavat elinympäristöjen väliset yhteydet, jotta lajien kannat voivat menestyä, sekä ilmastomuutoksesta johtuvat meneillään olevat ja ennustetut ympäristöolosuhteiden muutokset.

b a) Jotta voidaan määrittää kunkin luontotyyppin pinta-ala, joka on ennallistettava 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ja 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi, a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuun luontotyyppialueeseen, jonka tila ei ole hyvä, saa sisältyä ainoastaan alueita, joiden tila on tiedossa.

b b) Jotta voidaan määrittää kunkin luontotyyppin pinta-ala, joka on ennallistettava 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi, a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuun luontotyyppialueeseen, jonka tila ei ole hyvä saa sisältyä ainoastaan sellaisia alueita, joiden tila on tiedossa tai tilan on määrä olla tiedossa 4 artiklan 4 a kohdan ja 5 artiklan 4 a kohdan mukaisesti.

2 a. Liitteessä II lueteltujen luontotyyppien ryhmän 7 osalta jäsenvaltioiden on vahvistettava 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu prosenttiosuus.

2 b. Jäsenvaltioiden on määritettävä ja kartoitettava 6 artiklassa tarkoitettut kaupunkiekosysteemialat kaikkien kaupunkiensä, pienempien kaupunkiensä ja esikaupunkiensä osalta.

Kaupungin tai pienemmän kaupungin ja esikaupungin kaupunkiekosysteemialaan kuuluvat:

- a) koko kaupunki tai pienempi kaupunki ja esikaupunki; tai**
- b) kaupungin tai pienemmän kaupungin ja esikaupungin osat, mukaan lukien vähintään sen kaupunkikeskukset, kaupunkiklusterit ja, mikäli kyseessä oleva jäsenvaltio katsoo sen asianmukaiseksi, kaupungin lähiympäristö.**

Jäsenvaltiot voivat yhdistää kahden tai useamman vierekkäisen kaupungin ja/tai pienemmän kaupungin ja esikaupungin kaupunkiekosysteemialat yhdeksi näille kaupungeille ja/tai pienemmille kaupungeille ja esikaupungeille yhteiseksi kaupunkiekosysteemialaksi.

- 3. Jäsenvaltioiden on vahvistettava viimeistään vuoteen 2030 mennessä tyydyttävät tasot kullekin 8 artiklan 1 kohdassa, 9 artiklan 2 kohdassa, [...] 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulle indikaattorille, **kullekin 10 artiklan 2 a kohdan mukaiselle valitulle indikaattorille sekä 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulle kaupunkivihreälle ja 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulle kaupunkien puuston latvuspeitolle** käyttäen avointa ja toimivaa prosessia ja arviointia viimeisimmän tieteellisen näytön pohjalta [...], 17 artiklan 9 **a** kohdassa tarkoitettua ohjenuoraa **ja, jos sellainen on käytettävissä, 17 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua ohjenuoraa.**
- 4. Jäsenvaltioiden on yksilöitävä ja kartoitettava ennallistamisen tarpeessa olevat maatalous- ja metsäalueet, erityisesti alueet, jotka tuotannon tehostamisen tai muiden hoitoon liittyvien tekijöiden vuoksi tarvitsevat parempaa kytkeytyneisyyttä ja maiseman monimuotoisuutta.

4 a. Jäsenvaltio voi yhden vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta kehitettävä menetelmä, jolla täydennetään liitteessä IV tarkoitettua menetelmää, jotta voidaan seurata [...] hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä, joita kyseisessä liitteessä oleva hyvin monimuotoisten maisemapiirteiden kuvauksessa tarkoitettu yhteinen menetelmä ei kata. Komissio antaa ohjeita tällaisten menetelmän kehittämispuitteista kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

4 b. Jäsenvaltioiden on tapauksen mukaan määritettävä, missä määrin turvemaiden uudelleenvesittämisen laajuutta vähennetään 9 artiklan 4 kohdan viidennen alakohdan mukaisesti.

5. Jäsenvaltioiden on tunnistettava synergiat ilmastonmuutoksen hillitsemisen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen, **maaperän tuottokyvyn heikentämisen nollatason** ja katastrofien ehkäisyn kanssa ja priorisoitava ennallistamistoimenpiteitä vastaavasti.

Jäsenvaltioiden on otettava huomioon myös:

- a) asetuksen (EU) 2018/1999 3 artiklassa tarkoitettu yhdennetty kansallinen energia- ja ilmastosuunnitelmansa;
- b) asetuksen (EU) 2018/1999 15 artiklassa tarkoitettu pitkän aikavälin strategiansa;
- c) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 3 artiklassa asetettu unionin sitova tavoite vuodelle 2030.

6. Jäsenvaltioiden on koordinoitava kansallisten ennallistamissuunnitelmien laatiminen uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden nimeämisen kanssa. Luonnon ennallistamissuunnitelmien valmistelun aikana jäsenvaltioiden on varmistettava synergia jo nimettyjen uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden kanssa ja varmistettava, että uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueiden toiminta, mukaan lukien direktiivissä (EU) 2018/2001 säädetyt uusiutuvan energian ydinkehittämisaalueisiin sovellettavat lupamenettelyt, eivät muutu.

7. Jäsenvaltioiden on kansallisia ennallistamissuunnitelmiaan laatiessaan otettava huomioon **erityisesti**:
- a) Natura 2000 -alueita varten direktiivin 92/43/ETY mukaisesti vahvistetut suojelutoimenpiteet;
 - b) direktiivin 92/43/ETY mukaisesti laaditut hankkeiden toteuttamisjärjestyksen sisältävät toimintasuunnitelmat;
 - c) direktiivin 2000/60/EY mukaisesti laadittuihin **toimenpideohjelmiin ja** vesipiirin hoitosuunnitelmiin **sekä direktiivin 2007/60/EY mukaisesti laadittuihin tulvariskien hallintasuunnitelmiin** sisältyvät toimenpiteet vesimuodostumien hyvän **määrällisen,** ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttamiseksi;
 - d) **tapauksen mukaan** direktiivin 2008/56/EY mukaisesti laaditut meristrategiat ympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi kaikilla unionin merialueilla;
 - e) direktiivin (EU) 2016/2284 mukaisesti laaditut kansalliset ilmansuojeluohjelmat;
 - f) biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen 6 artiklan mukaisesti laaditut kansalliset biodiversiteettistrategiat ja toimintasuunnitelmat;
 - g) **tapauksen mukaan** yhteisen kalastuspolitiikan puitteissa hyväksytyt säilyttämis- **ja hoito**toimenpiteet;
 - h) asetuksen (EU) 2021/2115 mukaisesti laaditut YMP:n strategiasuunnitelmat.**
8. Jäsenvaltiot **voivat** [...] kansallisia ennallistamissuunnitelmia laatiessaan hyödyntää liitteessä VII lueteltuja esimerkkejä ennallistamistoimenpiteistä erityisten kansallisten ja paikallisten olosuhteiden ja viimeisimmän tieteellisen näytön mukaan.

9. Jäsenvaltioiden on kansallisia ennallistamissuunnitelmia laatiessaan pyrittävä optimoimaan ekosysteemien ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset toiminnot sekä asianomaisten alueiden ja yhteisöjen kestävä kehityksen edistäminen.

9 a. Jäsenvaltiot voivat kansallisia ennallistamissuunnitelmia laatiessaan ottaa huomioon eri alueiden erilaiset tilanteet, jotka liittyvät sosiaalisiin, taloudellisiin ja kulttuurillisiin vaatimuksiin, alueellisiin ja paikallisiin erityispiirteisiin ja väestötiheyteen. Tarvittaessa olisi otettava huomioon unionin syrjäisimpien alueiden erityistilanne. 10.

Jäsenvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan edistettävä synergioita muiden jäsenvaltioiden kansallisten ennallistamissuunnitelmien kanssa erityisesti sellaisten ekosysteemien osalta, jotka ulottuvat rajojen yli **tai joissa jäsenvaltioilla on direktiivissä 2008/56/EY tarkoitettu yhteinen merialue tai osa-alue.**

10 a. Jäsenvaltiot voivat, jos se on käytännöllistä ja aiheellista, käyttää olemassa olevia alueellisia institutionaalisia yhteistyörakenteita meriekosysteemien ennallistamiseen ja palauttamiseen liittyvien kansallisten ennallistamissuunnitelmien laatimiseksi ja täytäntöönpanemiseksi.

10 b. Jos jäsenvaltiot havaitsevat ongelman, joka todennäköisesti estää meriekosysteemien ennallistamista ja palauttamista koskevien velvoitteiden täyttämistä ja joka edellyttää toimenpiteitä, joihin niillä ei ole toimivaltaa, niiden on yksin tai yhdessä tapauksen mukaan käännyttävä jäsenvaltioiden, komission tai kansainvälisten järjestöjen puoleen ja kuvattava havaittu ongelma [...] ja mahdolliset toimenpiteet niiden tarkastelua ja mahdollista hyväksymistä varten.

11. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että ennallistamissuunnitelman valmistelu on avointa, osallistavaa ja toimivaa ja että yleisölle annetaan varhaisessa vaiheessa ja tosiasiallisesti mahdollisuus osallistua sen laatimiseen. Kuulemisten on oltava direktiivin 2001/42/EY [...] vaatimusten mukaisia.

12 artikla

Kansallisten ennallistamissuunnitelmien sisältö

1. Kansallisen ennallistamissuunnitelman on katettava vuoteen 2050 ulottuva ajanjakso, ja siinä on asetettava välimääräajat, jotka vastaavat 4–10 artiklassa säädettyjä tavoitteita ja velvoitteita.

- 1 a. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, 13 artiklan ja 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti toimitettavassa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa voidaan kesäkuun 2032 jälkeisen ajanjakson osalta ja 15 artiklan 1 kohdan mukaiseen uudelleentarkasteluun asti rajoittua seuraavia koskevaan strategiseen katsaukseen:**

- a) 2 kohdassa tarkoitetut tiedot; ja
- b) 3 ja 3a kohdassa tarkoitettu sisältö.

Tarkistetussa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa, joka perustuu ennen heinäkuuta 2032 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti suoritettavaan uudelleentarkasteluun, voidaan kesäkuun 2042 jälkeisen ajanjakson osalta ja ennen heinäkuuta 2042 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti suoritettavaan tarkistukseen saakka rajoittua kyseisiä tietoja ja sisältöjä koskevaan strategiseen katsaukseen.

2. Jäsenvaltioiden on sisällytettävä kansalliseen ennallistamissuunnitelmaansa tämän artiklan 4 kohdan mukaisesti vahvistettua yhdenmukaista muotoa käyttäen seuraavat tiedot:
 - a) niiden alueiden määrällinen määrittäminen, jotka on ennallistettava 4–10 artiklassa vahvistettujen ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi 11 artiklan mukaisesti tehdyn valmistelutyön ja **mahdollisesti ennallistettavien** alueiden **ohjeellisten** [...]karttojen perusteella;
 - b) kuvaus 4–10 artiklassa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden täyttämiseksi suunnitelluista tai käyttöön otetuista ennallistamistoimenpiteistä ja erittely siitä, mitä näistä ennallistamistoimenpiteistä suunnitellaan tai otetaan käyttöön direktiivin 92/43/ETY mukaisesti perustetussa Natura 2000 -verkostossa;

b a) erillinen osio, jossa esitetään toimenpiteet 4 artiklan 4 a kohdassa ja 5 artiklan 4 a kohdassa esitettyjen velvoitteiden täyttämiseksi;

- c) tiedot toimenpiteistä, joilla varmistetaan 4 artiklan 6 kohdan ja 5 artiklan 6 kohdan mukaisesti, että liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien kattamat alueet eivät heikkene alueilla, joilla on saavutettu hyvä tila, ja että 4 artiklan 3 kohdassa ja 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristöt eivät heikkene alueilla, joilla lajin elinympäristöjen riittävä laatu on saavutettu;
- d) tiedot toimenpiteistä, **joilla pyritään säilyttämään liitteessä I ja II lueteltujen luontotyyppien hyvä tila niiden esiintymisalueilla ja estämään** 4 artiklan 7 kohdan ja 5 artiklan 7 kohdan mukaisesti, että liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien kattamat **muut** [...] alueet **eivät merkittävästi heikkene**;
- e) luettelo esteistä ja 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti poistettaviksi määritetyistä esteistä, suunnitelma niiden poistamiseksi 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja [...] vapaasti virtaavien jokien pituus, joka saavutetaan poistamalla kyseiset esteet, **arvioituna vuodesta 2020** vuoteen 2030 ja vuoteen 2050 [...], sekä mahdolliset muut toimenpiteet, joilla palautetaan tulvatasanteiden luonnollinen toiminta 7 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
- e a) tapauksen mukaan perustelut sille, että turvemaiden uudelleenvesittäminen koskee 9 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan a–c alakohdassa säädettyä pienempää osuutta;**
- e b) selvitys 10 artiklan 2 a kohdan mukaisesti valituista metsien ekosysteemejä koskevista indikaattoreista ja niiden soveltuvuudesta lisätä metsien ekosysteemien biologista monimuotoisuutta asianomaisessa jäsenvaltiossa;**

- f) 4–10 artiklan mukaisten ennallistamistoimenpiteiden käyttöönoton aikataulu;
- g) erityinen osio, jossa esitetään tarvittaessa jäsenvaltion syrjäisimmillä alueilla toteutettavat räätälöidyt ennallistamistoimenpiteet;
- h) 4 ja 5 artiklan mukainen ennallistamisen kohteena olevien alojen seuranta, menettely 4–10 artiklan mukaisesti käyttöön otettujen ennallistamistoimenpiteiden toimivuuden arvioimiseksi ja tarvittaessa kyseisten toimenpiteiden tarkistamiseksi sen varmistamiseksi, että 4–10 artiklassa säädetyt tavoitteet ja velvoitteet täyttyvät;
- i) tiedot säännöksistä, joilla varmistetaan 4–10 artiklassa tarkoitettujen ennallistamistoimenpiteiden jatkuvat, pitkäaikaiset ja kestävät vaikutukset;
- j) ennallistamistoimenpiteisiin liittyvät arvioidut sivuhyödyt ilmastonmuutoksen hillitsemiselle **ja maaperän tuottokyvyn heikentämisen nollatasolle** ajan mittaan sekä näiden toimenpiteiden laajemmat sosioekonomiset hyödyt;
- k) erityinen osio, jossa esitetään, miten kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa otetaan huomioon:
- i) ilmastonmuutosskenaarioiden merkitys ennallistamistoimenpiteiden tyyppin ja sijainnin suunnittelussa;
 - ii) ennallistamistoimenpiteiden mahdollisuudet minimoida ilmastonmuutoksen vaikutukset luontoon, ehkäistä **tai hillitä** luonnonkatastrofien **vaikutuksia** ja tukea sopeutumista;
 - iii) synergia kansallisten sopeutumisstrategioiden tai -suunnitelmien ja kansallisten katastrofiriskien arviointiraporttien kanssa;
 - iv) yleiskatsaus kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman välisestä vuorovaikutuksesta;

- l) ennallistamistoimenpiteiden täytäntöönpanoa varten arvioidut rahoitustarpeet, joihin on sisällyttävä kuvaus tuesta sidosryhmille, joihin ennallistamistoimenpiteet tai muut tästä asetuksesta johtuvat uudet velvoitteet vaikuttavat, sekä aiotun julkisen tai yksityisen rahoituksen keinot, mukaan lukien (yhteis)rahoitus unionin rahoitusvälineiden kanssa;
- m) ilmoitus tuista, jotka vaikuttavat kielteisesti tavoitteiden saavuttamiseen ja tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täyttämiseen;
- n) yhteenveto kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu- ja laatimisprosessista, mukaan lukien tiedot yleisön osallistumisesta ja siitä, miten paikallisyhteisöjen ja sidosryhmien tarpeet on otettu huomioon;
- o) erityinen osio, jossa esitetään, miten komission havainnot 14 artiklan 4 kohdassa tarkoitettusta kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksesta on otettu huomioon 14 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Jos asianomainen jäsenvaltio ei käsittele komission havaintoa tai merkittävää osaa siitä, kyseisen jäsenvaltion on esitettävä perustelunsa.

3. Kansallisiin ennallistamissuunnitelmiin on tarvittaessa sisällytettävä säilyttämis- **ja hoito**toimenpiteet, jotka jäsenvaltio aikoo hyväksyä yhteisen kalastuspolitiikan mukaisesti, mukaan lukien yhteisissä suosituksissa esitetyt säilyttämistoimenpiteet, jotka jäsenvaltio aikoo käynnistää asetuksessa (EU) N:o 1380/2013 vahvistettua menettelyä noudattaen, sekä kaikki asiaankuuluvat tiedot kyseisistä toimenpiteistä.

3 a. Kansallisiin ennallistamissuunnitelmiin on sisällyttävä katsaus kansalliseen ennallistamissuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen kansallisen strategiasuunnitelman välisestä vuorovaikutuksesta.

3 b. Kansallisiin ennallistamissuunnitelmiin on tarvittaessa sisällyttävä katsaus 11 artiklan 9 a kohdassa tarkoitetuista näkökohdista, jotka liittyvät eri alueiden erilaisiin tilanteisiin.

4. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä yhdenmukaisen muodon vahvistamiseksi ennallistamissuunnitelmille. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 21 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Euroopan ympäristökeskus avustaa komissiota yhdenmukaisen muodon laatimisessa. **Komissio toimittaa täytäntöönpanosäädöksiä koskevat luonnokset 21 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle komitealle viimeistään [päivämäärä = kolmen kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta seuraavan kuukauden ensimmäinen päivä].**

13 artikla

Kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnoksen toimittaminen

Jäsenvaltioiden on toimitettava 11 ja 12 artiklassa tarkoitetun kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnos komissiolle viimeistään... päivänä...kuuta... *[julkaisutoimisto lisää päivämäärän = seuraavan kuukauden ensimmäinen päivä sen jälkeen, kun 24 kuukautta on kulunut tämän asetuksen voimaantulosta].*

14 artikla

Kansallisten ennallistamissuunnitelmien arviointi

1. Komissio arvioi kansallisten ennallistamissuunnitelmien luonnokset kuuden kuukauden kuluessa niiden vastaanottamisesta. Komissio toimii kyseistä arviointia tehdessään tiiviissä yhteistyössä asianomaisen jäsenvaltion kanssa.

2. Arvioidessaan kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnosta komissio arvioi
- a)** 12 artiklan noudattamista;[...]
- b)** [...] sen riittävyyttä suhteessa 4–10 artiklassa säädettyihin tavoitteisiin ja velvoitteisiin;[...]
- c)** sen myötävaikutusta [...] 1 artiklassa tarkoitettuihin unionin yleisiin tavoitteisiin, 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin tavoitteisiin ennallistaa unionissa vähintään 25 000 kilometriä jokia vapaasti virtaaviksi joiksi vuoteen 2030 mennessä ja vuoden 2030 tavoitteeseen liittää hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä vähintään 10 prosenttiin unionin maatalousmaasta.
3. Kansallisten ennallistamissuunnitelmien luonnosten arvioinnissa komissiota avustavat asiantuntijat tai Euroopan ympäristökeskus.
4. Komissio voi esittää havaintoja jäsenvaltioille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnos on vastaanotettu.
5. Jäsenvaltioiden on otettava komission mahdolliset havainnot [...] huomioon lopullisessa kansallisessa ennallistamissuunnitelmassaan.
6. Jäsenvaltioiden on viimeisteltävä, julkaistava ja toimitettava komissiolle kansallinen ennallistamissuunnitelmansa kuuden kuukauden kuluessa komission havaintojen vastaanottamisesta.

15 artikla

Kansallisten ennallistamissuunnitelmien uudelleentarkastelu

1. Jäsenvaltioiden on tarkasteltava uudelleen **ja tarkistettava** kansallisia ennallistamissuunnitelmiaan **ja sisällytettävä niihin täydentäviä toimenpiteitä ennen heinäkuuta 2032 ja ennen heinäkuuta 2042. Jäsenvaltioiden on tarkasteltava uudelleen kansallisia ennallistamissuunnitelmiaan** [...] vähintään kerran kymmenessä vuodessa **ja tarpeen mukaan tarkistettava niitä ja sisällytettävä niihin täydentäviä toimenpiteitä.**[...] **Tarkistukset on suoritettava** 11 ja 12 artiklan mukaisesti ottaen huomioon suunnitelmien täytäntöönpanossa saavutettu edistys, paras käytettävissä oleva tieteellinen näyttö sekä saatavilla oleva tietämys ilmastomuutoksesta johtuvista ympäristöolosuhteiden muutoksista tai odotetuista muutoksista. **Jäsenvaltioiden on ennen heinäkuuta 2032 ja ennen heinäkuuta 2042 tehtävissä uudelleentarkasteluissa otettava huomioon liitteissä I ja II luettujen luontotyyppien tilaa koskeva tietämys, jota on kertynyt 4 artiklan 4 a kohdan ja 5 artiklan 4 a kohdan velvoitteiden osana. Jäsenvaltioiden on julkistettava tarkistettut kansalliset ennallistamissuunnitelmansa ja annettava ne tiedoksi komissiolle.**
2. [...] **Jos 17 artiklan mukaisessa seurannassa ilmenee**, että kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät ole riittäviä 4–10 artiklassa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattamiseksi, [...] jäsenvaltioiden [...] on **tarkasteltava uudelleen** kansallisia ennallistamissuunnitelmiaan **ja tarpeen mukaan tarkistettava niitä** ja sisällytettävä niihin täydentäviä toimenpiteitä. **Jäsenvaltioiden on julkistettava tarkistettut kansalliset ennallistamissuunnitelmat ja annettava ne tiedoksi komissiolle.**

3. Jos komissio katsoo 18 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen ja 18 artiklan 4 ja 5 kohdassa tarkoitetun arvioinnin perusteella, että jäsenvaltion edistyminen ei riitä 4–10 artiklassa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattamiseen, komissio voi **asianomaista jäsenvaltiota kuultuaan** pyytää jäsenvaltiota toimittamaan [...] kansallisen ennallistamissuunnitelman [...] **tarkistetun** luonnoksen täydentävine toimenpiteineen. **Tarkistettu** kansallinen ennallistamissuunnitelma, johon sisältyy täydentäviä toimenpiteitä, on julkaistava ja toimitettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komission pyyntö on vastaanotettu. **Asianomaisen jäsenvaltion pyynnöstä ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi pidentää mainittua määräaikaa edelleen kuudella kuukaudella.**

16 artikla

/.../

[...][...][...][...]

IV LUKU

SEURANTA JA RAPORTOINTI

17 artikla

Seuranta

1. Jäsenvaltioiden on seurattava seuraavia:
 - a) luontotyyppien tila ja tilan kehityssuunta sekä 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen lajien elinympäristöjen laatu ja laadun kehityssuunta alueilla, joihin sovelletaan 12 artiklan 2 kohdan h alakohdassa tarkoitettuun seurantaan perustuvia ennallistamistoimenpiteitä;
 - b) 6 artiklassa tarkoitettujen, **11 artiklan 2 b kohdan mukaisesti määritettyjen kaupunkiekosysteemien** kaupunkivihreä ja kaupunkien puuston latvuspeitto;
 - c) liitteessä IV luetellut maatalouden ekosysteemien biodiversiteetti-indikaattorit;
 - d) liitteessä V lueteltujen yleisten viljelymaiden lintulajien kannat;

- e) [...] **10 artiklan 2 kohdassa** luetellut metsien ekosysteemien **kolme** biodiversiteetti-indikaattoria;

e a) jäsenvaltioiden valitsemat, 10 artiklan 2 a kohdassa luetellut metsien ekosysteemien kolme biodiversiteetti-indikaattoria;

- f) pölyttäjälajien runsaus ja monimuotoisuus 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti vahvistetun menetelmän mukaisesti;
- g) liitteissä I ja II lueteltujen luontotyyppien kattamien alueiden pinta-ala ja tila[...];
- h) edellä 4 artiklan 3 kohdassa ja 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen lajien elinympäristön alue ja laatu[...].

- 2. Edellä olevan 1 kohdan a alakohdan mukainen seuranta on aloitettava heti, kun ennallistamistoimenpiteet on otettu käyttöön.
- 3. Edellä olevan 1 kohdan b, c, d, e **ja e a** alakohdan mukainen seuranta alkaa *[Julkaisutoimisto: lisätään tämän asetuksen voimaantulopäivä]*.
- 4. Tämän artiklan 1 kohdan f alakohdan mukainen seuranta aloitetaan vuoden kuluttua 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun täytäntöönpanosäädöksen voimaantulosta.

5. Edellä olevan 1 kohdan a **ja** [...] b alakohdan mukainen seuranta **on toteutettava vähintään joka [...] kuudes vuosi. Kyseisen kohdan [...] c alakohdan [...] mukainen seuranta**, joka koskee viljelymaan kivennäismaan hiilivarastoa ja sellaisen maatalousmaan osuutta, jolla on hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä, ja e alakohdan mukainen seuranta, joka koskee pystyyn kuolleita puita **ja** [...] maahan kaatuneita kuolleita puita **sekä tapauksen mukaan eri-ikäisrakenteisten metsien osuutta, metsien kytkeytyneisyyttä, sellaisen metsän osuutta, jossa valtalajina ovat kotoperäiset puulajit, puulajien monimuotoisuutta** ja hiilivarastoa, on toteutettava vähintään [...] **kuuden** vuoden välein [...] **tai lyhyemmin aikavälein, mikäli tarpeen, jotta voidaan arvioida lisääntyvien suuntausten saavutuksia vuoteen 2030 mennessä**[...]. Kyseisen kohdan c alakohdan mukainen seuranta, joka koskee niittyperhosindeksiä, kyseisen kohdan d ja e alakohdan mukainen seuranta, joka koskee yleisten metsälintujen indeksiä, ja kyseisen kohdan f alakohdan mukainen seuranta, joka koskee pölyttäjälajeja, on toteutettava vuosittain. Kyseisen kohdan g ja h alakohdan mukainen seuranta on suoritettava vähintään joka kuudes vuosi, ja se on koordinoitava direktiivin 92/43/ETY 17 artiklan **ja direktiivin 56/2008/EY 17 artiklan mukaisen alustavan arvioinnin kanssa**.
- 6.** Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuja maatalouden ekosysteemejä koskevia indikaattoreita ja **10 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa** sekä 10 artiklan 2 a kohdan c alakohdassa tarkoitettuja metsien ekosysteemejä koskevia indikaattoreita seurataan tavalla, joka on yhdenmukainen asetuksissa (EU) 2018/841 ja (EU) 2018/1999 vaaditun seurannan kanssa.
7. Jäsenvaltioiden on julkistettava tämän artiklan nojalla suoritettujen seurannan tuottamat tiedot Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/2/EY⁷³ mukaisesti ja 5 kohdassa säädettyjen seurantatiheyksien mukaisesti.

73 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/2/EY, annettu 14 päivänä maaliskuuta 2007, Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta (EUVL L 108, 25.4.2007, s. 1).

8. Jäsenvaltioiden seurantajärjestelmien on perustuttava sähköisiin tietokantoihin ja paikkatietojärjestelmiin, ja niissä on maksimoitava kaukokartoitustekniikoista, maan havainnoinnista (Copernicus-palvelut), in situ -sensoreista ja -laitteista tai kansalaistieteestä saatavien tietojen ja palvelujen saatavuus ja käyttö hyödyntämällä tekoälyn, kehittyneen datan analyysin ja käsittelyn tarjoamia mahdollisuuksia.
9. Komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, joilla
- a) määritetään menetelmät liitteessä IV lueteltujen maatalouden ekosysteemejä koskevien indikaattorien seuraamiseksi;
 - b) määritetään menetelmät liitteessä VI lueteltujen metsien ekosysteemejä koskevien indikaattorien seuraamiseksi;
 - c) [...] **vahvistetaan ohjenuora** [...] **10 artiklan 2 ja 2 a kohdassa** tarkoitettujen tyydyttävien tasojen asettamiselle.

9 a. Komissio hyväksyy vuoteen 2028 mennessä täytäntöönpanosäädöksiä, joilla vahvistetaan ohjenuora 6 artiklan 2 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 8 artiklan 1 kohdassa ja 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen tyydyttävien tasojen asettamiselle.

9 b. [...] Edellä olevien **9 ja 9 a kohdan mukaiset** täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 21 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen.

18 artikla

Raportointi

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle sähköisesti ala, johon sovelletaan 4–10 artiklassa tarkoitettuja ennallistamistoimenpiteitä, ja 7 artiklassa tarkoitetut esteet, jotka on poistettu, [...] **vähintään joka kolmas vuosi** [...]. **Ensimmäinen raportti on toimitettava kesäkuussa 2028.** [...]
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle, jota avustaa Euroopan ympäristökeskus, vähintään joka [...] **kuudes** vuosi sähköisesti seuraavat tiedot:
 - a) edistymisen kansallisen ennallistamissuunnitelman täytäntöönpanossa, ennallistamistoimenpiteiden käyttöönotossa ja 4–10 artiklan mukaisesti asetettujen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattamisessa;
 - b) 17 artiklan mukaisesti toteutetun seurannan tulokset. Raportointi 17 artiklan 1 kohdan g ja h alakohdan mukaisesti suoritettujen seurannan tuloksista [...] **on** toimitettava paikkatietokartta**toineen**;
 - c) niiden alueiden sijainti ja laajuus, joihin sovelletaan 4 artiklassa, 5 artiklassa ja 9 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja ennallistamistoimenpiteitä, mukaan lukien paikkatietokartta kyseisistä alueista;
 - d) 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu päivitetty luettelo esteistä;
 - e) tiedot edistymisestä rahoitustarpeiden täyttämisessä 12 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan mukaisesti, mukaan lukien tarkastelu, jossa toteutuneita investointeja verrataan alkuperäisiin investointioletuksiin.

Ensimmäiset kertomukset on toimitettava kesäkuussa 2031, ja niiden on katettava ajanjakso vuoteen 2030 saakka.

3. Komissio hyväksyy täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan muoto, rakenne ja yksityiskohtaiset järjestelyt tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen esittämistä varten. Nämä täytäntöönpanosäädökset hyväksytään 21 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tarkastelumenettelyä noudattaen. Euroopan ympäristökeskus avustaa komissiota sähköisen raportoinnin muodon, rakenteen ja yksityiskohtaisten järjestelyjen laatimisessa.
4. Euroopan ympäristökeskus toimittaa **kolmen vuoden välein** komissiolle jäsenvaltioiden tämän artiklan 1 kohdan ja 17 artiklan 7 kohdan mukaisesti saataville asettamien tietojen perusteella [...] teknisen katsauksen edistymisestä tässä asetuksessa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattamisessa.
5. Euroopan ympäristökeskus toimittaa komissiolle jäsenvaltioiden tämän artiklan 1, 2 ja 3 kohdan mukaisesti saataville asettamien tietojen perusteella vuosittain unionin laajuisen teknisen katsauksen edistymisestä tässä asetuksessa säädettyjen tavoitteiden ja velvoitteiden noudattamisessa. Se voi myös käyttää direktiivin 92/43/EY 17 artiklan, direktiivin 2000/60/EY 15 artiklan, direktiivin 2009/147/EY 12 artiklan ja direktiivin 2008/56/EY 17[...] artiklan mukaisesti raportoituja tietoja. Kertomus on toimitettava kesäkuuhun 2032 mennessä ja sen jälkeen [...] **kuuden** vuoden välein.
6. Komissio antaa **neljän vuoden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta** [...] alkaen Euroopan parlamentille ja neuvostolle joka [...] **kuudes** vuosi kertomuksen tämän asetuksen täytäntöönpanosta.

- 6 a) Komissio antaa jäsenvaltioita kuultuaan viimeistään 12 kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen, joka sisältää seuraavat:**
- a) yleiskatsaus EU:n tasolla käytettävissä olevista taloudellisista resursseista tämän asetuksen täytäntöönpanoa varten;**
 - b) arvio rahoitustarpeesta 4–10 artiklan täytäntöönpanemiseksi ja 1 artiklan 2 kohdassa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi;**
 - c) analyysi, jossa yksilöidään mahdolliset rahoitusvajeet tässä asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanossa;**
 - d) [...] tarvittaessa ja rajoittamatta vuoden 2017 jälkeisen monivuotisen rahoituskehysten soveltamista ehdotuksia asianmukaisiksi toimenpiteiksi, rahoitustoimenpiteet mukaan lukien, havaittujen tarpeiden korjaamiseksi.**
7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot ovat riittäviä ja ajantasaisia ja että ne ovat yleisön saatavilla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/2/EY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1024 mukaisesti.

V LUKU

SÄÄDÖSVALLAN SIIRTÄMINEN JA KOMITEAMENETTELY

19 artikla

Liitteiden muuttaminen

1. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä I luontotyyppien [...] **ryhmittelytavan mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen ja tämän asetuksen soveltamisesta saatujen kokemusten huomioon ottamiseksi.**
2. Komissiolle siirretään valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä liitteen III muuttamiseksi, jotta voidaan mukauttaa
 - a) [...] luontotyyppien luetteloa johdonmukaisuuden varmistamiseksi [...] **Euroopan luontoa koskevan tietojärjestelmän (EUNIS) luontotyyppiluokituksen päivitysten kanssa,** ja;
 - b) [...] luontotyyppien [...] **ryhmittelytapaa tekniikan ja tieteen kehitykseen ja tämän asetuksen soveltamisesta saatujen kokemusten huomioon ottamiseksi.**
3. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä III 5 artiklassa tarkoitettujen meriympäristön lajien luettelon mukauttamiseksi [...] **tekniikan ja tieteen kehitykseen.**
4. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä IV maatalouden ekosysteemien indikaattorien kuvauksen, yksikön ja menetelmän mukauttamiseksi [...] **tekniikan ja tieteen kehitykseen.**

5. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä V [...] lajiluettelon, jota käytetään viljelymaiden lintuindeksissä jäsenvaltioissa, **mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen**.
6. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä VI metsien ekosysteemien indikaattorien kuvauksen, yksikön ja menetelmän mukauttamiseksi [...] **tekniikan ja tieteen kehitykseen**.
7. Siirretään komissiolle valta antaa 20 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitettä VII ennallistamistoimenpiteiden esimerkkejä sisältävän luettelon **mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen ja tämän asetuksen soveltamisesta saatujen kokemusten huomioon ottamiseksi**.

20 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artikkelissa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään komissiolle [*Julkaisutoimisto: lisätään tämän asetuksen voimaantulopäivä*] viiden vuoden ajaksi 19 artikkelissa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.

3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 19 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, tai jonakin myöhempänä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyyteen.
4. Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa⁷⁴ vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
5. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
6. Edellä 19 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.

74 Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välinen toimielinten sopimus paremmasta lainsäädännöstä (EUVL L 123, 12.5.2016, s. 1).

21 artikla

Komiteamenettely

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 5 artiklaa.

VI LUKU LOPPUSÄÄNNÖKSET

21 a artikla

Asetuksen (EU) 2022/869 muuttaminen

Korvataan asetuksen (EU) 2022/869 7 artiklan 8 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”Kun on kyse direktiivin 92/43/EY 6 artiklan 4 kohdassa, direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdassa ja [luonnon ennallistamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotuksen] 4 artiklan 8 ja 8 a kohdassa sekä 5 artiklan 8 ja 8 a kohdassa tarkoitetuista ympäristövaikutuksista, unionin luettelossa olevien hankkeiden katsotaan olevan energiapolitiikan kannalta yleisen edun mukaisia ja niiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia, edellyttäen että kaikki mainituissa direktiiveissä säädetty edellytykset täyttyvät.”

22 artikla

Uudelleentarkastelu

1. Komissio arvioi tämän asetuksen soveltamista 31 päivään joulukuuta 2035 mennessä.
2. Komissio esittää kertomuksen arvioinnin keskeisistä havainnoista Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Jos komissio katsoo sen aiheelliseksi, kertomukseen liitetään lainsäädäntöehdotus tämän asetuksen asiaankuuluvien säännösten muuttamiseksi; tällöin otetaan huomioon tarve asettaa ennallistamista koskevia lisätavoitteita niiden yhteisten menetelmien perusteella, joilla arvioidaan 4 ja 5 artiklan soveltamisalaan kuulumattomien ekosysteemien tilaa, sekä tuoreimpaan tieteelliseen näyttöön.

23 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja Puheenjohtaja

LIITE I

**MAA-, RANNIKKO- JA MAKEANVEDEN EKOSYSTEEMIT – 4 ARTIKLAN
1 JA 2 KOHDASSA TARKOITETUT LUONTOTYYPIT JA LUONTOTYYPPIRYHMÄT**

Jäljempänä olevaan luetteloon sisältyvät kaikki 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut direktiivin 92/43/ETY liitteessä I luetellut maa-, rannikko- ja makeanveden luontotyytit sekä kuusi näiden luontotyyppien ryhmää eli 1) kosteikot (rannikko ja sisämaa), 2) niityt ja muut laidunalueet, 3) jokien, järvien sekä tulva- ja ranta-alueiden luontotyytit, 4) metsät, 5) arojen, nummien ja pensaikkojen luontotyytit sekä 6) kallioiden ja dyynien luontotyytit.

1. RYHMÄ 1: Kosteikot (rannikko ja sisämaa)

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyytin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyytin nimi
Rannikon ja suolamaiden luontotyytit	
1130	Jokisuistot
1140	Muta- ja hiekkamatalikot, joita merivesi ei peitä laskuveden aikana
1150	Rannikon laguunit
1310	Salicornia ja muut mudassa ja hiekassa elävät yksivuotiset kasvit
1320	Spartina-merenrantaniityt (<i>Spartinion maritimae</i>)
1330	Atlantin alueen suolaniityt (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
1340	Sisämaan suolaniityt
1410	Mediterraanisen alueen suolaniityt (<i>Juncetalia maritimi</i>)
1420	Mediterraanisen ja termo-atlanttisen alueen suolamaan pensastot (<i>Sarcocornetea fruticosae</i>)

1530	Pannonian suola-arot ja marskimaat
1650	Itämeren boreaaliset kapeat murtovesilahdet
Kosteat nummet ja suoniityt	
4010	Pohjois-Atlantin alueen kosteat <i>Erica tetralix</i> -nummet
4020	Lauhkean vyöhykkeen kosteat <i>Erica ciliaris</i> - ja <i>Erica tetralix</i> -kasvuiset nummet
6460	Troodoksen suoniityt
Suot, nevat ja letot	
7110	Keidassuot
7120	Muuttuneet ennallistamiskelpoiset keidassuot
7130	Peittosuot
7140	Vaihettumissuot ja rinnesuot
7150	Turvekerrosten <i>Rhynchosporion</i> -painaumat
7160	Fennoskandian lähteet ja lähdesuot
7210	Luhtaletot, joissa <i>Cladium mariscus</i> -kasvillisuutta ja <i>Caricion davallianae</i> -lajeja
7220	<i>Cratoneurion</i> -huurresammallähteet, joissa muodostuu kalkkiliejusaostumia
7230	Letot
7240	Alpiiniset <i>Caricion bicoloris-atrofuscae</i> -pioneerikasvustot
7310	Aapasuot
7320	Palsasuot

Kosteat metsät	
9080	Fennoskandian metsäluhdut
91D0	Puustoiset suot

2. RYHMÄ 2: Niityt ja muut laidunalueiden luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin nimi
Rannikoiden ja dyynien luontotyypit	
1630	Itämeren boreaaliset rantaniityt
21A0	Machairit
Nummien ja pensaikkojen luontotyypit	
4030	Eurooppalaiset kuivat nummet
4040	<i>Erica vagans</i> -kasvuiset kuivat Atlantin rannikkonummet
4090	Kotoperäiset oro-mediterraaniset piikkipensaistonummet
5130	Nummien ja kalkkipitoisten niittyjen <i>Juniperus communis</i> -katajikat
8240	Paljaat kalkkikivikalliot
Niityt	
6110	Kivikkoiset, kalkkivaikutteiset tai emäksiset <i>Alyssa-Sedum albi</i> -niityt
6120	Kuivat kalkkipitoiset niityt
6130	Kalamiininiityt, joissa <i>Violetalia calaminariae</i> -kasvillisuutta
6140	Pyreneiden silikaattialustan <i>Festuca eskia</i> -niityt
6150	Alpiiniset ja boreaaliset silikaattialustan niityt
6160	Oroiberiaanisat <i>Festuca indigesta</i> -niityt
6170	Alpiiniset ja subalpiiniset kalkkiniityt
6180	Makaronesian mesofiiliset niityt

6190	Pannonian kivikkoniityt (<i>Stipo-Festucetalia pallentis</i>)
6210	Puoliluontaiset kuivat niityt ja pensaikot kalkkipitoisilla alustoilla (<i>Festuco-Brometalia</i>)
6220	Ruohoja ja yksivuotisia kasveja kasvavat <i>Thero-Brachypodietea</i> -pseudostepit
6230	Runsaslajiset <i>Nardus</i> -niityt vuoristoalueiden silikaattialustoilla (ja Manner-Euroopan vuorten alapuolisilla alueilla)
6240	Subpannonian aroniityt
6250	Pannonian lössimaiden aroniityt
6260	Pannonian hiekka-arot
6270	Fennoskandian runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt
6280	Alvarit ja kalkkivaikutteiset kalliokedot
62A0	Itäisen submediterranean alueen kuivat niityt (<i>Scorzoneratalia villosae</i>)
62B0	Kyproksen serpentiininiityt
62C0	Ponto-Sarmatian arot
62D0	Oro-Moesian happamat niityt
6410	<i>Molinia</i> -niityt kalkki-, turve- ja savialustoilla (<i>Molinion caeruleae</i>)
6420	Välimeren alueen korkeakasvuiset kosteat <i>Molinio-Holoschoenion</i> -niityt
6510	Alankojen niitetyt niityt (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
6520	Vuoristojen niitetyt niityt

Dehesat ja metsittyneet niityt	
6310	Dehesat, jossa ainavihantaa <i>Quercus</i> spp.-puustoa
6530	Fennoskandian lehdes- ja vesaniityt
9070	Fennoskandian hakamaat ja kaskilaitumet

3. RYHMÄ 3: Jokien, järvien sekä tulva- ja ranta-alueiden luontotyyppit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin nimi
Joet ja järvet	
3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (<i>Littorelletalia uniflorae</i>)
3120	Läntisen Välimeren hiekkakenttien niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet, joissa on <i>Isoetes</i> spp. -kasvillisuutta
3130	Niukka-keskiravinteiset järvet, joissa <i>Littorelletea uniflorae</i> - ja/tai <i>Isoëto-Nanojuncetea</i> -kasvillisuutta
3140	Kovat niukka-keskiravinteiset vedet, joissa vedenalaista <i>Chara</i> spp. -kasvillisuutta
3150	<i>Magnopotamion</i> - tai <i>Hydrocharition</i> -kasvustoiset luontaisesti ravinteiset järvet
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet
3170	Mediterraanisen alueen tilapäiset lammikot
3180	Turloughit
3190	Kipsikarstien järvet
31A0	Transilvanian kuumien lähteiden lootuskasvustot
3210	Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit
3220	Alpiiniset joet ja niiden penkereiden ruohokasvillisuus
3230	Alpiiniset joet ja niiden <i>Myricaria germanica</i> -valtainen kasvillisuus
3240	Alpiiniset joet ja niiden <i>Salix elaeagnos</i> -valtainen puuvartinen kasvillisuus

3250	Välimeren alueen läpi vuoden virtaavat joet, joissa on <i>Glaucium flavum</i> -valtaista kasvillisuutta
3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on <i>Ranunculion fluitantis</i> - ja <i>Callitricho-Batrachium</i> -kasvillisuutta
3270	Vuorten alapuolisten jokien <i>Chenopodion rubri</i> p.p.- ja <i>Bidention</i> p.p. -kasvillisuus
3280	Välimeren alueen läpi vuoden virtaavat <i>Paspalo-Agrostidion</i> -kasvustoiset joet, joissa riippuvaa <i>Salix</i> - ja <i>Populus alba</i> -kasvustoa
3290	Välimeren alueen osan vuotta virtaavat joet, joissa <i>Paspalo-Agrostidion</i> -kasvillisuutta
32A0	Karstijokien kalkkikiviputoukset Dinaarisilla alpeilla
Tulvaniityt	
6430	Kostea suuruohokasvillisuus
6440	Jokilaaksojen <i>Cnidion dubii</i> -tulvaniityt
6450	Pohjoiset, boreaaliset tulvaniityt
6540	Submediterranean alueen <i>Molinio-Hordeion secalini</i> -niityt
Tulva- ja rantametsät	
9160	Subatlanttiset ja Keski-Euroopan <i>Carpinion betuli</i> -tammi- tai tammi-valkopyökkimetsät
91E0	<i>Alnus glutinosa</i> - ja <i>Fraxinus excelsior</i> -tulvametsät (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
91F0	Sekametsät, joissa <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> tai <i>Fraxinus angustifolia</i> , suurten jokien varsilla (<i>Ulmenion minoris</i>)
92A0	<i>Salix alba</i> - ja <i>Populus alba</i> -kasvuiset galleriametsät
92B0	Välimeren alueen osan vuotta kuivina olevien vesireittien rantakasvustot, joihin kuuluu <i>Rhododendron ponticum</i> , <i>Salix</i> ym.
92C0	<i>Platanus orientalis</i> - ja <i>Liquidambar orientalis</i> -metsät (<i>Platanion orientalis</i>)
92D0	Eteläiset jokivarsien galleriametsät ja tiheiköt (<i>Nerio-Tamaricetea</i> ja <i>Securinegion tinctoriae</i>)
9370	Phoenix-palmulehdot

4. RYHMÄ 4: Metsät

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin nimi
Boreaaliset metsät	
9010	Boreaaliset luonnonmetsät
9020	Fennoskandian hemiboreaaliset luontaiset jalopuumetsät (<i>Quercus</i> , <i>Tilia</i> , <i>Acer</i> , <i>Fraxinus</i> tai <i>Ulmus</i>), joissa paljon epifyyttejä
9030	Maankohoamisrannikon primäärisuksessiovaiheiden luonnontilaiset metsät
9040	Tunturikoivikot, joissa <i>Betula pubescens</i> ssp. <i>czerepanovii</i> -kasvillisuutta
9050	Fennoskandian boreaaliset lehdot, joissa <i>Picea abies</i> -kasvillisuutta
9060	Harjumuodostumien metsäiset luontotypit
Lauhkean alueen metsät	
9110	<i>Luzulo-Fagetum</i> -pyökkimetsät
9120	Atlanttiset happamat pyökkimetsät, joissa <i>Ilex</i> ja joskus myös <i>Taxus pensaster</i> roksessa (<i>Quercion roburi-petraeae</i> tai <i>Ilici-Fagenion</i>)
9130	<i>Asperulo-Fagetum</i> -pyökkimetsät
9140	Keski-Euroopan <i>Acer</i> - ja <i>Rumex arifolius</i> -subalpiiniset pyökkimetsät
9150	Keski-Euroopan kalkkimaiden <i>Cephalanthero-Fagion</i> -pyökkimetsät
9170	<i>Galio-Carpinetum</i> -tammi/valkopyökkimetsät
9180	<i>Tilio-Acerion</i> -rinne-, vyörymä- ja raviinimetsät
9190	Hiekkatasankojen vanhat happamat <i>Quercus robur</i> -metsät
91A0	Brittein saarten <i>Ilex</i> - ja <i>Blechnum</i> -kasvustoiset vanhat tammimetsät
91B0	Termofiiliset <i>Fraxinus angustifolia</i> -kasvuiset metsät
91G0	Pannonian metsät, joissa <i>Quercus petraea</i> ja <i>Carpinus betulus</i> -puustoa
91H0	Pannonian metsät, joissa <i>Quercus pubescens</i> -puustoa

91I0	Eurosiperialaiset tammi-sekametsät, joissa <i>Quercus</i> spp. -puustoa
91J0	Brittein saarten <i>Taxus baccata</i> -metsät
91K0	Illyrian <i>Fagus sylvatica</i> -metsät (<i>Aremonio-Fagion</i>)
91L0	Illyrian tammi-valkopyökkimetsät (<i>Erythronio-Carpinion</i>)
91M0	Pannonian-Balkanin turkintammi- ja talvitammimetsät
91P0	Pyhän Ristin vuoriston pihtametsät (<i>Abietetum polonicum</i>)
91Q0	Länsi-Karpaattien kalkkimaiden metsämänniköt (<i>Pinus sylvestris</i>)
91R0	Dinaarien dolomiittien metsämäntymetsät (<i>Genisto januensis-Pinetum</i>)
91S0	Läntisen Mustanmeren alueen pyökkimetsät
91T0	Keski-Euroopan jäkäläiset mäntymetsät
91U0	Sarmatian arojen mäntymetsät
91V0	Daakian pyökkimetsät (<i>Symphyto-Fagion</i>)
91W0	Moesian pyökkimetsät
91X0	Dobrogean pyökkimetsät
91Y0	Daakian tammi-/valkopyökkimetsät
91Z0	Moesian hopealehmusmetsät
91AA	Valkotammimetsät
91BA	Moesian saksanpihtametsät
91CA	Rodopien ja Balkanin vuorijonon metsämäntymetsät

Välimeren alueen ja Makaronesian metsät	
9210	Apenniinien <i>Taxus</i> - ja <i>Ilex</i> -kasvuiset pyökkimetsät
9220	Apenniinien <i>Abies alba</i> -kasvuiset pyökkimetsät ja <i>Abies nebrodensis</i> -kasvuiset pyökkimetsät
9230	Galician ja Portugalin <i>Quercus robur</i> - ja <i>Quercus pyrenaica</i> -metsät
9240	Pyreneitten niemimaan <i>Quercus faginea</i> - ja <i>Quercus canariensis</i> -metsät
9250	<i>Quercus trojana</i> -metsät
9260	<i>Castanea sativa</i> -metsät
9270	Kreikan <i>Abies borisii-regis</i> -kasvuiset pyökkimetsät
9280	<i>Quercus frainetto</i> -metsät
9290	Cupressus -metsät (<i>Acero-Cupression</i>)
9310	Aigeian alueen <i>Quercus brachyphylla</i> -metsät
9320	<i>Olea</i> - ja <i>Ceratonia</i> -metsät
9330	<i>Quercus suber</i> -metsät
9340	<i>Quercus ilex</i> - ja <i>Quercus rotundifolia</i> -metsät
9350	<i>Quercus macrolepis</i> -metsät
9360	Makaronesian laakeripuumetsät (<i>Laurus</i> , <i>Ocotea</i>)
9380	<i>Ilex aquifolium</i> -metsät
9390	<i>Quercus alnifolia</i> -pensaikot ja pienpuutammistot
93A0	<i>Quercus infectoria</i> -tammistot (<i>Anagyro foetidae-Quercetum infectoriae</i>)
Vuoristojen havumetsät	
9410	Happamat vuoristojen <i>Picea</i> -metsät alpiiniseen vyöhykkeeseen asti (<i>Vaccinio-Piceetea</i>)
9420	Alpiiniset <i>Larix decidua</i> - ja <i>Pinus cembra</i> -metsät
9430	Vuorten ja subalpiiniset <i>Pinus uncinata</i> -metsät
9510	Eteläisten Apenniinien <i>Abies alba</i> -metsät
9520	<i>Abies pinsapo</i> -metsät

9530	(Sub)mediterraaniset kotoperäisiä euroopanmustamäntyjä kasvavat mäntymetsät
9540	Mediterraanisen alueen kotoperäisiä mesogeenisiä mäntyjä kasvavat mäntymetsät
9550	Kanarian saarten kotoperäiset mäntymetsät
9560	Kotoperäiset <i>Juniperus</i> spp.-metsät
9570	<i>Tetraclinis articulata</i> -metsät
9580	Mediterraaniset <i>Taxus baccata</i> -metsät
9590	<i>Cedrus brevifolia</i> -metsät (<i>Cedrosetum brevifoliae</i>)
95A0	Oro-mediterraaniset mäntysiemenmetsät

5. RYHMÄ 5: Arojen, nummien ja pensaikkojen luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyypin nimi
Suola- ja kipsiarot	
1430	Typpipitoiset suolamaan pensastot (<i>Pegano-Salsoletea</i>)
1510	Mediterraanisen alueen suola-arot (<i>Limonietalia</i>)
1520	Pyreneitten niemimaan alueen kipsiarot (<i>Gypsophiletalia</i>)
Lauhkean alueen nummet ja pensaikot	
4050	Makaronesian kotoperäiset nummet
4060	Alpiiniset ja boreaaliset tunturikankaat
4070	<i>Pinus mugo</i> - ja <i>Rhododendron hirsutum</i> (Mugo-Rhododendretum hirsuti) -kasvuiset pensaikot
4080	Subarktiset <i>Salix</i> spp. -pensaikot
40A0	Subkontinentaaliset Pannonian pensastot
40B0	<i>Rodopien Potentilla fruticosa</i> -pensaikot
40C0	Ponto-Sarmatian vuosittain varisevat pensaikot

Sklerofyyttiset pensaikot (matorral)	
5110	Kalkkikivirinteiden vakiintuneet, kserotermofiiliset <i>Buxus sempervirens</i> -kasvustot (<i>Berberidion</i> p.p.)
5120	Vuorten <i>Cytisus purgans</i> -kasvustot
5140	Merellisten kosteiden nummien <i>Cistus palhinhae</i> -kasvustot
5210	<u><i>Juniperus</i> spp. -puustoinen matorral</u>
5220	<i>Zyziphus</i> -puustoinen matorral
5230	<i>Laurus nobilis</i> -puustoinen matorral
5310	<i>Laurus nobilis</i> -tiheiköt
5320	Lähellä kalliotörmää kasvavat matalat <i>Euphorbia</i> -kasvustot
5330	Termomediterraaninen ja esiaavikko-pensasto
5410	Läntisen Välimeren kallionpäällys-phrygana (<i>Astragalo-Plantaginetum subulatae</i>)
5420	<i>Sarcopoterium spinosum</i> -phryganat
5430	Kotoperäinen <i>Euphorbio-Verbascion</i> -phryganat

6. RYHMÄ 6: Kallioiden ja dyynien luontotyypit

Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin koodi	Neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetty luontotyyppin nimi
Rantakalliot, rannat ja luodot	
1210	Rantavallien yksivuotinen kasvillisuus
1220	Kivikkoisten rantojen monivuotinen kasvillisuus
1230	Atlantin ja Itämeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot
1240	Välimeren rannikoiden kasvipeitteiset rantakalliot ja -törmät kotoperäisine <i>Limonium</i> spp. -lajeineen
1250	Makaronesian rannikoiden kasvipeitteiset rantatörmät kotoperäisine kasveineen

1610	Itämeren harjusaaret ja niiden hiekka-, kallio- ja kivikkorantojen sekä vedenalainen kasvillisuus
1620	Itämeren boreaaliset luodot ja saaret
1640	Itämeren boreaaliset hiekkarannat, joilla on monivuotista ruohovartista kasvillisuutta
Rannikoiden ja sisämaan dyynit	
2110	Liikkuvat alkiovaiheen dyynit
2120	Rannikon liikkuvat <i>Ammophila arenaria</i> -rantakauradyynit ("valkoiset dyynit")
2130	Rannikoiden kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit ("harmaat dyynit")
2140	Kiinteät kalkittomat <i>Empetrum nigrum</i> -variksenmarjadyynit
2150	Atlanttiset kanervavaltaiset kalkittomat, kiinteät dyynit (<i>Calluno-Ulicetea</i>)
2160	<i>Hippophaë rhamnoides</i> -kasvustoiset dyynit
2170	Dyynit, joissa <i>Salix repens</i> ssp. <i>argentea</i> (<i>Salicion arenariae</i>)
2180	Atlanttisen, kontinentaalisen ja boreaalisen alueen metsäiset dyynit
2190	Dyynien kosteat soistuneet painanteet
2210	Crucianellion maritimae -kasvustoiset kiinteät dyynit
2220	<i>Euphorbia terracina</i> -kasvustoiset dyynit
2230	<i>Malcolmietalia</i> -kasvustoiset niittydyynit
2240	<i>Brachypodietalia</i> -kasvustoiset niittydyynit yksivuotisine kasveineen
2250	Rannikon dyynit, joissa <i>Juniperus</i> spp.
2260	Sklerofyyttiset <i>Cisto-Lavenduletalia</i> -dyynipensaikot
2270	Mäntylajeilla <i>Pinus pinea</i> ja/tai <i>Pinus pinaster</i> metsittyneet dyynit
2310	Kuivat <i>Calluna</i> - ja <i>Genista</i> -nummet/dyynit
2320	Kuivat <i>Calluna</i> - ja <i>Empetrum nigrum</i> -nummet/dyynit
2330	<i>Corynephorus</i> - ja <i>Agrostis</i> -kasvustoiset sisämaan dyyniniityt
2340	Pannonian sisämaan dyynit
91N0	Pannonian sisämaan hiekkadyynipensaikot (<i>Junipero-Populetum albae</i>)

Kallioiset luontotyypit	
8110	Vuorten kvartsipitoiset vyörySORAikot ja -lohkareikot lumirajalla (<i>Androsacetalia alpinae</i> ja <i>Galeopsietalia ladani</i>)
8120	Kalkkipitoiset, vuorten vyörySORAikot ja -lohkareikot alpiinisessa vyöhykkeessä (<i>Thlaspietea rotundifolii</i>)
8130	Läntisen Välimeren ja termofiiliset vyörySORAikot ja -lohkareikot
8140	Itäisen Välimeren vyörySORAikot ja -lohkareikot
8150	Itäisen Välimeren vyörySORAikot ja -lohkareikot
8160	Keski-Euroopan ylänköjen kvartsipitoiset vyörySORAikot ja -lohkareikot
8210	Keski-Euroopan kukkuloiden ja vuorten kalkkipitoiset vyörySORAikot ja -lohkareikot
8220	Kasvipeitteiset kalkkikalliot Kasvipeitteiset silikaattikalliot
8230	Kallioiden pioneerikasvillisuus (<i>Sedo-Scleranthion</i> tai <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>)
8310	Yleisöltä suljetut luolat
8320	Laavakentät ja luonnononkalot
8340	Ikijäätiköt

LIITE II
MERIEKOSYSTEEMIT – 5 ARTIKLAN 1 JA 2 KOHDASSA TARKOITETUT
LUONTOTYYPIT JA LUONTOTYYPPIRYHMÄT

Jäljempänä olevaan luetteloon sisältyvät 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut merelliset luontotyypit sekä seitsemän näiden luontotyyppien ryhmää eli 1) meriheinäpohjat, 2) makrolevämetsät, 3) simpukkapohjat, 4) leväkalkkipohjat, 5) sieni-, koralli- ja koralleja tuottavat pohjat, 6) merenalaiset lähteet ja 7) pehmeät sedimentit (alle 1 000 metrin syvyydessä). Lisäksi esitetään suhde direktiivin 92/43/ETY liitteessä I lueteltuihin luontotyypeihin.

Käytetty merellisten luontotyyppien luokitus, joka on eriytetty merten luonnonmaantieteellisten alueiden mukaan, perustuu Euroopan luontoa koskevaan tietojärjestelmään (EUNIS), jonka Euroopan ympäristökeskus on tarkistanut vuonna 2022 merellisten luontotyyppien typologiaa varten. Tiedot yhteydestä neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I lueteltuihin luontotyypeihin perustuvat Euroopan ympäristökeskuksen vuonna 2021 julkaisemaan asiakirjaan¹.

1. Ryhmä 1: Meriheinäpohjat

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Tähän liittyvät neuvoston direktiivin 92/43/ETY liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Atlantin alue		
MA522	Meriheinäniityt Atlantin litoraalin hiekkapohjalla	1140; 1160
MA623	Meriheinäniityt Atlantin littoraalin liejupohjalla	1140; 1160
MB522	Meriheinäniityt Atlantin infralitoraalin hiekkapohjalla	1110; 1150; 1160

¹ [EUNIS marine habitat classification 2022.Euroopan ympäristökeskus.](#)

Itämeri		
MA332	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti, jolle on ominaista vedenalainen kasvillisuus	1130; 1160; 1610; 1620
MA432	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti, jolle on ominaista vedenalainen kasvillisuus	1130; 1140; 1160; 1610
MA532	Itämeren hydrolitoraalin hiekkapohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1140; 1160; 1610
MA632	Itämeren hydrolitoraalin liejupohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1140; 1160; 1650
MB332	Itämeren infralitoraalin karkea sedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1160
MB432	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1160; 1650
MB532	Itämeren infralitoraalin hiekkapohja, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1110; 1130; 1150; 1160
MB632	Itämeren infralitoraalin liejusedimentti, jolle ovat tunnusomaisia vedenalaiset juurtuneet kasvit	1130; 1150; 1160; 1650
Mustameri		
MB546	Meriheinän ja juurakollisen levän niityt Mustanmeren makean veden vaikutuksen alaisella infralitoraalin liejuisella hiekkapohjalla	1110; 1130; 1160
MB547	Mustanmeren meriheinäniityt kohtalaisen avoimella ylemmän infralitoraalin puhtaalla hiekkapohjalla	1110; 1160
MB548	Mustanmeren meriheinäniityt alemman infralitoraalin hiekkapohjalla	1110; 1160
Väliimeri		
MB252	Lajin <i>Posidonia oceanica</i> eliöyhteisö	1120
MB2521	Raitamaisten <i>Posidonia oceanica</i> -niittyjen ekomorfoosi	1120; 1130; 1160
MB2522	Valliriutan <i>Posidonia oceanica</i> -niittyjen ekomorfoosi	1120; 1130; 1160
MB2523	Kuolleiden <i>Posidonia oceanica</i> -”mattojen” fasies ilman runsasta epifloraa	1120; 1130; 1160
MB2524	Assosiaatio lajin <i>Caulerpa prolifera</i> kanssa <i>Posidonia</i> -pohjalla	1120; 1130; 1160

MB5521	Assosiaatio lajin <i>Cymodocea nodosa</i> kanssa tasakokoisen hienon hiekan pohjalla	1110; 1130; 1160
MB5534	Assosiaatio lajin <i>Cymodocea nodosa</i> kanssa pintakerroksen liejuisella hiekkapohjalla suojatuissa vesissä	1110; 1130; 1160
MB5535	Assosiaatio lajin <i>Zostera noltei</i> kanssa pintakerroksen liejuisella hiekkapohjalla suojatuissa vesissä	1110; 1130; 1160
MB5541	Assosiaatio lajin <i>Ruppia cirrhosa</i> ja/tai <i>Ruppia maritima</i> kanssa hiekkapohjalla	1110; 1130; 1160
MB5544	Assosiaatio lajin <i>Zostera noltei</i> kanssa euryhaliinisessa ja eurytermisessä ympäristössä hiekkapohjalla	1110; 1130; 1160
MB5545	Assosiaatio lajin <i>Zostera marinan</i> kanssa euryhaliinisessa ja eurytermisessä ympäristössä	1110; 1130; 1160

2. Ryhmä 2: Makrolevämetsät

EUNIS-koodi	Luontotyyppin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyyppin koodit
Atlantin alue		
MA123	Merilevâyhteisöt Atlantin litoraalin kalliolla täydessä suolapitoisuudessa	1160; 1170; 1130
MA125	Fucales-lahkoon kuuluvat makrolevälajit Atlantin litoraalin kalliolla vaihtelevassa suolapitoisuudessa	1170; 1130
MB121	Merilevâyhteisöt Atlantin infralitoraalin kalliolla	1170; 1160
MB123	Merilevâyhteisöt Atlantin infralitoraalin sedimentin vaikutuksen alaisella tai sen vuoksi häiriintyneellä kalliolla	1170; 1160
MB124	Merilevâyhteisöt Atlantin infralitoraalin kalliolla vaihtelevassa suolapitoisuudessa	1170; 1130; 1160
MB321	Merilevâyhteisöt Atlantin infralitoraalin karkealla sedimentillä	1160
MB521	Merilevâyhteisöt Atlantin infralitoraalin hiekalla	1160
MB621	Kasvipeitteiset yhteisöt Atlantin infralitoraalin liejulla	1160

Itämeri		
MA131	Itämeren hydrolitoraalin kallio ja lohkarreet, joille ovat tunnusomaisia monivuotiset levät	1160; 1170; 1130; 1610; 1620
MB131	Monivuotiset levät Itämeren infralitoraalin kalliolla ja lohkarreilla	1170; 1160
MB232	Itämeren infralitoraalin pohjat, joille on ominaista simpukkasora	1160; 1110
MB333	Itämeren infralitoraalin karkea sedimentti, jolle on ominaista monivuotinen levä	1110; 1160
MB433	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle on ominaista monivuotinen levä	1110; 1130; 1160; 1170
Mustameri		
MB144	Mytilidia-simpukkavaltainen Mustanmeren paljas ylemmän infralitoraalin kallio, jolla rakkoleviä	1170; 1160
MB149	Mytilidia-simpukkavaltainen Mustanmeren kohtuullisen avoin ylemmän infralitoraalin kallio, jolla rakkoleviä	1170; 1160
MB14A	Rakkolevät ja muut levät Mustanmeren suojatulla ylemmän infralitoraalin kalliolla, hyvin valoa saava	1170; 1160
Välimeri		
MA1548	Assosiaatio lajin <i>Fucus virsoides</i> kanssa	1160; 1170
MB1512	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira tamariscifolia</i> ja <i>Saccorhiza polyschides</i> kanssa	1170; 1160
MB1513	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira amentacea</i> (var. <i>amentacea</i> , var. <i>stricta</i> , var. <i>Spicata</i>) kanssa	1170; 1160
MB151F	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira brachycarpa</i> kanssa	1170; 1160
MB151G	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira crinita</i> kanssa	1170; 1160
MB151H	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira crinitophylla</i> kanssa	1170; 1160
MB151J	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira sauvageauana</i> kanssa	1170; 1160
MB151K	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira spinosa</i> kanssa	1170; 1160
MB151L	Assosiaatio lajin <i>Sargassum vulgare</i> kanssa	1170; 1160
MB151M	Assosiaatio lajin <i>Dictyopteris polypodioides</i> kanssa	1170; 1160
MB151W	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira compressa</i> kanssa	1170; 1160

MB1524	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira barbata</i> kanssa	1170; 1160
MC1511	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira zosteroides</i> kanssa	1170; 1160
MC1512	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira usneoides</i> kanssa	1170; 1160
MC1513	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira dubia</i> kanssa	1170; 1160
MC1514	Assosiaatio lajin <i>Cystoseira corniculata</i> kanssa	1170; 1160
MC1515	Assosiaatio lajin <i>Sargassum</i> spp.:n kanssa	1170; 1160
MC1518	Assosiaatio lajin <i>Laminaria ochroleuca</i> kanssa	1170; 1160
MC3517	Assosiaatio lajin <i>Laminaria rodriguezii</i> kanssa detritaalisella pohjalla	1160

3. Ryhmä 3: Simpukkapohjat

EUNIS-koodi	Luontotyyppin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyyppin koodit
Atlantin alue		
MA122	Lajin <i>Mytilus edulis</i> ja/tai merirokon yhteisöt aallokolle alttiina olevalla Atlantin litoraalin kalliolla	1160; 1170
MA124	Simpukka- ja/tai merirokkoyhteisöt merilevien kanssa Atlantin litoraalin kalliolla	1160; 1170
MA227	Simpukkariutat Atlantin litoraaliveyhykkeellä	1170; 1140
MB222	Simpukkariutat Atlantin infralitoraaliveyhykkeellä	1170; 1130; 1160
MC223	Simpukkariutat Atlantin circalitoraalin veyhykkeellä	1170
Itämeri		
MB231	Itämeren infralitoraalin pohjat, joilla esiintyy vallitsevana lajina epibenttiset simpukat	1170; 1160
MC231	Itämeren circalitoraalin pohjat, joilla esiintyy vallitsevana lajina epibenttiset simpukat	1170; 1160; 1110
MD231	Itämeren ulkomeren circalitoraaliset biogeeniset pohjat, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset simpukat	1170
MD232	Itämeren ulkomeren circalitoraalin simpukkasorapohjat, joille ovat tunnusomaisia simpukat	1170
MD431	Itämeren ulkomeren circalitoraalin sekapohjat, joille ovat tunnusomaisia makroskooppiset epibenttiset bioottiset rakenteet	

MD531	Itämeren ulkomeren circalitoraalin hiekkapohjat, joille ovat tunnusomaisia makroskooppiset epibenttiset bioottiset rakenteet	
MD631	Itämeren ulkomeren circalitoraaliset liejupohjat, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset simpukat	
Mustameri		
MB141	Selkärangatonvaltainen Mustanmeren alemman infralitoraalin kallio	1170
MB143	Mytilidia-simpukkavaltainen Mustanmeren ylemmän infralitoraalin kallio, jolla foliose-levää (ei rakkolevää)	1170; 1160
MB148	Mytilidia-simpukkavaltainen Mustanmeren kohtalaisesti paljastunut ylemmän infralitoraalin kallio, jolla foliose-levää (ei rakkolevää)	1170; 1160
MB242	Simpukkapohjat Mustanmeren infralitoraalin vyöhykkeellä	1170; 1130; 1160
MB243	Osteririutat Mustanmeren alemman infralitoraalin kalliolla	1170
MB642	Mustanmeren infralitoraalin terrigeeniset liejupohjat	1160
MC141	Mustanmeren circalitoraalin kallio, jolla vallitsevina lajeina selkärangattomat	1170
MC241	Simpukkakasvustot Mustanmeren circalitoraalin terrigeenisellä liejupohjalla	1170
MC645	Mustanmeren alemman circalitoraalin liejupohjat	
Välimeri		
MA1544	Fasies lajin <i>Mytilus galloprovincialis</i> kanssa vedessä, jossa on runsaasti orgaanista ainesta	1160; 1170
MB1514	Fasies lajin <i>Mytilus galloprovincialis</i> kanssa	1170; 1160
	<u>Välimeren infralitoraalin ostereiden kasvualustat</u>	
	<u>Välimeren circalitoraalin ostereiden kasvualustat</u>	

4. Ryhmä 4: Leväkalkkipohjat

EUNIS-koodi	Luontotyyppin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyyppin koodit
Atlantin alue		
MB322	Leväkalkkipohjat Atlantin infralitoraalin karkealla sedimentillä	1110; 1160
MB421	Leväkalkkipohjat Atlantin infralitoraalin sekasedimentillä	1110; 1160
MB622	Leväkalkkipohjat Atlantin infralitoraalin liejusedimentillä	1110; 1160
Välimeri		
MB3511	Assosiaatio aaltojen sekoittamassa karkeassa hiekassa ja hienossa sorassa olevien rhodoliittien kanssa	1110; 1160
MB3521	Assosiaatio pohjavirtojen vaikutuksen alaisessa karkeassa hiekassa ja hienossa sorassa olevien rhodoliittien kanssa	1110; 1160
MB3522	Assosiaatio leväkalkkipohjan kanssa (= assosiaatio lajien <i>Lithothamnion corallioides</i> ja <i>Phymatolithon calcareum</i>) kanssa Välimeren karkealla hiekka- ja sorapohjalla	1110; 1160
MC3521	Assosiaatio rhodoliittien kanssa rannkon detritaalisella pohjalla	1110
MC3523	Assosiaatio leväkalkkipohjan (<i>Lithothamnion corallioides</i> ja <i>Phymatolithon calcareum</i>) kanssa rannikon detritaalisella pohjalla	1110

5. Ryhmä 5: Sieni-, koralli- ja koralleja tuottavat pohjat

EUNIS-koodi	Luontotyyppin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyyppin koodit
Atlantin alue		
MC121	Eläimistöyhteisöt Atlantin circalitoraalin kalliolla	1170
MC124	Eläinyhteisöt Atlantin circalitoraalin kalliolla vaihtelevassa suolaisuudessa	1170; 1130
MC126	Atlantin circalitoraalin luolien ja kielekkeiden yhteisöt	8330; 1170
MC222	Kylmän veden koralliriutat Atlantin circalitoraalin vyöhykkeellä	1170
MD121	Sieniyhteisöt Atlantin ulkomeren circalitoraalin kalliolla	1170

MD221	Kylmän veden koralliriutat Atlantin ulkomeren circalitoraalin vyöhykkeellä	1170
ME122	Sieniyhteisöt Atlantin ulkomeren batyaalin kalliolla	1170
ME123	Sekoitetut kylmän veden koralliyhteisöt Atlantin ylemmän batyaalin kalliolla	1170
ME221	Atlantin ylemmän batyaalin kylmän veden koralliriutta	1170
ME322	Kylmän veden sekakoralliyhteisöt Atlantin ylemmän batyaalin kallion karkealla sedimentillä	
ME324	Sienten aggregaatio Atlantin ylemmän batyaalin karkealla sedimentillä	
ME422	Sienten aggregaatio Atlantin ylemmän batyaalin sekasedimentillä	
ME623	Sienten aggregaatio Atlantin ylemmän batyaalin liejupohjalla	
ME624	Pystysuuntainen koralliriutta Atlantin ylemmän batyaalin liejupohjalla	
MF121	Kylmän veden sekakoralliyhteisöt Atlantin alemman batyaalin kalliolla	1170
MF221	Atlantin alemman batyaalin kylmän veden koralliriutta	1170
MF321	Kylmän veden sekakoralliyhteisö Atlantin alemman batyaalin kallion karkealla sedimentillä	
MF622	Sienten aggregaatio Atlantin alemman batyaalin liejupohjalla	
MF623	Pystysuuntainen korallikenttä Atlantin alemman batyaalin liejupohjalla	
Itämeri		
MB138	Itämeren infralitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1170; 1160
MB43A	Itämeren infralitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet (Porifera)	1160; 1170
MC133	Itämeren circalitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset polttiaiseläimet	1170; 1160
MC136	Itämeren circalitoraalin kallio ja lohkareet, joille ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1170; 1160
MC433	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset polttiaiseläimet	1160; 1170

MC436	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti, jolle ovat tunnusomaisia epibenttiset sienet	1160
Mustameri		
MD24	Mustanmeren ulkomeren circalitoraalin biogeeniset luontotyypit	1170
ME14	Mustanmeren ylempi batyaalikallio	1170
ME24	Mustanmeren ylemmän batyaalin biogeeninen luontotyyppi	1170
MF14	Mustanmeren alempi batyaalikallio	1170
Välimeri		
MB151E	Fasies lajin <i>Cladocora caespitosa</i> kanssa	1170; 1160
MB151Q	Fasies lajin <i>Astroides calycularis</i> kanssa	1170; 1160
MB151α	Koralleja tuottavan biokenoosin fasies ja assosiaatio (enklaavissa)	1170; 1160
MC1519	Fasies lajin <i>Eunicella cavolini</i> kanssa	1170; 1160
MC151A	Fasies lajin <i>Eunicella singularis</i> kanssa	1170; 1160
MC151B	Fasies lajin <i>Paramuricea clavata</i> kanssa	1170; 1160
MC151E	Fasies lajin <i>Leptogorgia sarmentosa</i> kanssa	1170; 1160
MC151F	Fasies lajin <i>Anthipatella subpinnata</i> ja harvan punaisen levän kanssa	1170; 1160
MC151G	Fasies suurten sienten ja harvan punaisen levän kanssa	1170; 1160
MC1522	Fasies lajin <i>Corallium rubrum</i> kanssa	8330; 1170
MC1523	Fasies lajin <i>Leptopsammia pruvoti</i> kanssa	8330; 1170
MC251	Koralleja tuottavat alustat	1170
MC6514	Tarttuvan liejun fasies lajin <i>Alcyonium palmatum</i> ja <i>Parastichopus regalis</i> kanssa circalitoraalin liejupohjalla	1160
MD151	Välimeren jalustan reunan kallion biokenoosi	1170
MD25	Välimeren ulkomeren circalitoraalin biogeeniset luontotyypit	1170
MD6512	Tarttuvan liejun fasies lajin <i>Alcyonium palmatum</i> ja <i>Parastichopus regalis</i> kanssa alemman circalitoraalin liejupohjalla	
ME1511	Välimeren ylemmän batyaalin <i>Lophelia pertusa</i> -riutat	1170

ME1512	Välimeren ylemmän batyaalin <i>Madrepora oculata</i> -riutat	1170
ME1513	Välimeren ylemmän batyaalin <i>Madrepora oculata</i> ja <i>Lophelia pertusa</i> -riutat	1170
ME6514	Välimeren ylemmän batyaalin fasies lajin <i>Pheronema carpenteri</i> kanssa	
MF1511	Välimeren alemman batyaalin <i>Lophelia pertusa</i> -riutat	1170
MF1512	Välimeren alemman batyaalin <i>Madrepora oculata</i> -riutat	1170
MF1513	Välimeren alemman batyaalin <i>Madrepora oculata</i> ja <i>Lophelia pertusa</i> -riutat	1170
MF6511	Välimeren alemman batyaalin <i>Thenia muricata</i> peittämien hiekkaisten liejupohjien fasies	
MF6513	Välimeren alemman batyaalin <i>Isidella elongata</i> peittämien tiiviiden liejupohjien fasies	

6. Ryhmä 6: Merenalaiset lähteet

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Atlantin alue		
MB128	Merenalaiset lähteet Atlantin infralitoraalin kalliopohjassa	1170; 1160; 1180
MB627	Merenalaiset lähteet Atlantin infralitoraalin liejupohjassa	1130; 1160
MC127	Merenalaiset lähteet Atlantin circalitoraalin kalliopohjassa	1170; 1180
MC622	Merenalaiset lähteet Atlantin circalitoraalin liejupohjassa	1160
MD122	Merenalaiset lähteet Atlantin ulkomeren circalitoraalin kalliopohjassa	1170
MD622	Merenalaiset lähteet Atlantin ulkomeren circalitoraalin liejupohjassa	

7. Ryhmä 7: Pehmeät sedimentit (syvyys alle 1 000 metriä)

EUNIS-koodi	Luontotyypin nimi EUNIS-luokittelussa	Luontodirektiivin liitteessä I esitetyt luontotyypin koodit
Atlantin alue		
MA32	Atlantin litoraalin karkea sedimentti	1130; 1160

MA42	Atlantin litoraalin sekasedimentti	1130; 1140; 1160
MA52	Atlantin litoraalin hiekka	1130; 1140; 1160
MA62	Atlantin litoraalin lieju	1130; 1140; 1160
MB32	Atlantin infralitoraalin karkea sedimentti	1110; 1130; 1160
MB42	Atlantin infralitoraalin sekasedimentti	1110; 1130; 1150; 1160
MB52	Atlantin infralitoraalin hiekka	1110; 1130; 1150; 1160
MB62	Atlantin infralitoraalin lieju	1110; 1130; 1160
MC32	Atlantin circalitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MC42	Atlantin circalitoraalin sekasedimentti	1110; 1160
MC52	Atlantin circalitoraalin hiekka	1110; 1160
MC62	Atlantin circalitoraalin lieju	1160
MD32	Atlantin ulkomeren circalitoraalin karkea sedimentti	
MD42	Atlantin ulkomeren circalitoraalin sekasedimentti	
MD52	Atlantin ulkomeren circalitoraalin hiekka	
MD62	Atlantin ulkomeren circalitoraalin lieju	
ME32	Atlantin ylemmän batyaalin karkea sedimentti	
ME42	Atlantin ylemmän batyaalin sekasedimentti	
ME52	Atlantin ylemmän batyaalin hiekka	
ME62	Atlantin ylemmän batyaalin lieju	
MF32	Atlantin ylemmän batyaalin karkea sedimentti	
MF42	Atlantin alemman batyaalin sekasedimentti	
MF52	Atlantin alemman batyaalin hiekka	
MF62	Atlantin alemman batyaalin lieju	
Itämeri		
MA33	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti	1130; 1160; 1610; 1620

MA43	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti	1130; 1140; 1160; 1610
MA53	Itämeren hydrolitoraalin hiekka	1130; 1140; 1160; 1610
MA63	Itämeren hydrolitoraalin lieju	1130; 1140; 1160; 1650
MB33	Itämeren hydrolitoraalin karkea sedimentti	1110; 1150; 1160
MB43	Itämeren hydrolitoraalin sekasedimentti	1110; 1130; 1150; 1160; 1170; 1650
MB53	Itämeren infralitoraalin hiekka	1110; 1130; 1150; 1160
MB63	Itämeren infralitoraalin lieju	1130; 1150; 1160; 1650
MC33	Itämeren circalitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MC43	Itämeren circalitoraalin sekasedimentti	1160; 1170
MC53	Itämeren circalitoraalin hiekka	1110; 1160
MC63	Itämeren circalitoraalin lieju	1160; 1650
MD33	Itämeren ulkomeren circalitoraalin karkea sedimentti	
MD43	Itämeren ulkomeren circalitoraalin sekasedimentti	
MD53	Itämeren ulkomeren circalitoraalin hiekka	
MD63	Itämeren ulkomeren circalitoraalin lieju	
Mustameri		
MA34	Mustanmeren litoraalin karkea sedimentti	1160
MA44	Mustanmeren litoraalin sekasedimentti	1130; 1140; 1160
MA54	Mustanmeren litoraalin hiekka	1130; 1140; 1160
MA64	Mustanmeren litoraalin lieju	1130; 1140; 1160
MB34	Mustanmeren infralitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MB44	Mustanmeren infralitoraalin sekasedimentti	1110; 1170
MB54	Mustanmeren infralitoraalin hiekka	1110; 1130; 1160

MB64	Mustanmeren infralitoraalin lieju	1130; 1160
MC34	Mustanmeren circalitoraalin karkea sedimentti	1160
MC44	Mustanmeren circalitoraalin sekasedimentti	
MC54	Mustanmeren circalitoraalin hiekka	1160
MC64	Mustanmeren alemman circalitoraalin lieju	1130; 1160
MD34	Mustanmeren ulkomeren circalitoraalin karkea sedimentti	
MD44	Mustanmeren ulkomeren circalitoraalin sekasedimentti	
MD54	Mustanmeren ulkomeren circalitoraalin hiekka	
MD64	Mustanmeren ulkomeren circalitoraalin lieju	
Välimeri		
MA35	Välimeren litoraalin karkea sedimentti	1160; 1130
MA45	Välimeren litoraalin sekasedimentti	1140; 1160
MA55	Välimeren litoraalin hiekka	1130; 1140; 1160
MA65	Välimeren litoraalin lieju	1130; 1140; 1150; 1160
MB35	Välimeren infralitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MB45	Välimeren infralitoraalin sekasedimentti	
MB55	Välimeren infralitoraalin hiekka	1110; 1130; 1150; 1160
MB65	Välimeren infralitoraalin lieju	1130; 1150
MC35	Välimeren circalitoraalin karkea sedimentti	1110; 1160
MC45	Välimeren circalitoraalin sekasedimentti	
MC55	Välimeren circalitoraalin hiekka	1110; 1160
MC65	Välimeren circalitoraalin lieju	1130; 1160
MD35	Välimeren ulkomeren circalitoraalin karkea sedimentti	
MD45	Välimeren ulkomeren circalitoraalin sekasedimentti	
MD55	Välimeren ulkomeren circalitoraalin hiekka	

MD65	Välimeren ulkomeren circalitoraalin lieju	
ME35	Välimeren ylemmän batyaalin karkea sedimentti	
ME45	Välimeren ylemmän batyaalin sekasedimentti	
ME55	Välimeren ylemmän batyaalin hiekka	
ME65	Välimeren ylemmän batyaalin lieju	
MF35	Välimeren alemman batyaalin karkea sedimentti	
MF45	Välimeren alemman batyaalin sekasedimentti	
MF55	Välimeren alemman batyaalin hiekka	
MF65	Välimeren alemman batyaalin lieju	

LIITE III

5 ARTIKLAN 3 KOHDASSA TARKOITETUT MERIYMPÄRISTÖN LAJIT

- 1) [...]
- 2) pikkusaharausku (*Pristis clavata*);
- 3) saharausku (*Pristis pectinata*);
- 4) harmaasaharausku (*Pristis pristis*);
- 5) [...]
- 6) jättiläishai (*Cetorhinus maximus*) ja valkohai (*Carcharodon carcharias*);
- 7) pehmovalohai (*Etmopterus pusillus*);
- 8) pahoalaisrausku (*Manta alfredi*);
- 9) kynsirausku (*Manta birostris*);
- 10) sarvirausku (*Mobula mobular*);
- 11) Guinean pikkupahoalaisrausku (*Mobula rochebrunei*);
- 12) Japanin pahoalaisrausku (*Mobula japonica*);
- 13) silopahoalaisrausku (*Mobula thurstoni*);
- 14) pikkupahoalaisrausku (*Mobula eregoodootenkee*);
- 15) [...]
- 16) tropiikinpahoalaisrausku (*Mobula tarapacana*);
- 17) lyhyteväpahoalaisrausku (*Mobula kuhlii*);
- 18) pikkupahoalaisrausku (*Mobula hypostoma*);
- 19) mustavatsarausku (*Raja (Dipturus) nidarosiensis*);
- 20) pullonokkarausku (*Raja alba*);
- 21) kitararausku (*Rhinobatidae*);
- 22) merienkeli (*Squatina squatina*);
- 23) lohi (*Salmo salar*);
- 24) taimen (*Salmo trutta*);
- 25) järvisiika (*Coregonus oxyrhynchus*).

LIITE IV

LUETTELO 9 ARTIKLAN 2 KOHDASSA TARKOITETUISTA MAATALOUDEN EKOSYSTEEMIEN BIODIVERSITEETTI-INDIKAATTOREISTA

Indikaattori	Kuvaus, yksiköt ja menetelmät indikaattorin määrittämiseksi ja seuraamiseksi
Niittyperhosindeksi	Kuvaus: Tämä indikaattori koostuu lajeista, joiden katsotaan olevan tyypillisiä eurooppalaisille niityille. Niitä esiintyy suuressa osassa Eurooppaa ja ne kuuluvat useimpien perhosten seurantaohjelmien piiriin. Se perustuu lajien kehityssuuntien geometriseen keskiarvoon. Yksikkö: Indeks Menetelmä: kuten sen on laatinut ja sitä käyttää Butterfly Conservation Europe, Van Swaay, C.A.M, <i>Assessing Butterflies in Europe - Butterfly Indicators 1990–2018</i>, Technical report, Butterfly Conservation Europe, 2020.
Hiilivarasto viljelymaan kivennäismaaperässä	Kuvaus: Tällä indikaattorilla kuvataan orgaanisen hiilen määrää viljelymaan mineraalimaaperässä 0–30 cm:n syvyydessä. Yksikkö: tonnia orgaanista hiiltä/ha. Menetelmä: kuten esitetään asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä V IPCC:n kansallisia kasvihuonekaasuinventaarioria koskevien vuoden 2006 ohjeiden mukaisesti ja tuettuna maankäytön ja maapeitteen tilastollisella pinta-alatutkimuksella Land Use and Coverage Area frame Survey (LUCAS) Soil, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil 2022</i>, JRC technical report, Publications Office of the European Union, 2021.
Hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä omaavan maatalousmaan osuus	Kuvaus: Hyvin monimuotoiset maisemapiirteet, <u>kuten suojakaistat, pensasaidat, yksittäiset puut ja puuryhmät, puurivit, pellonpientareet, palstat, ojat, purot, pienet kosteikot, terassiviljelmät, kiviröykkiöt, kiviaidat, pienet lammikot ja kulttuurilliset erityispiirteet</u> ovat maatalousympäristössä esiintyvän pysyvän luonnollisen tai osittain luonnontilaisen kasvillisuuden osatekijöitä, jotka tarjoavat ekosysteemipalveluja ja tukevat luonnon monimuotoisuutta.

	Tätä varten maisemapiirteisiin saa kohdistua mahdollisimman vähän <u>kielteisiä</u> ulkoisia häiriöitä turvallisten elinympäristöjen tarjoamiseksi erilaisille taksoneille, minkä vuoksi niiden on täytettävä seuraavat edellytykset: a) ne eivät voi olla maatalouden tuotantokäytössä (mukaan lukien laidun- tai rehutuotanto), <u>paitsi jos tällainen käyttö on tarpeen biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi [...]</u>, ja b) niitä ei pitäisi käsitellä lannoitteilla eikä torjunta-aineilla, <u>lukuun ottamatta vähäisen tuotantopanoksen käsittelyä kuivalannalla.</u> Kesantoa, <u>myös väliaikaista,</u> voidaan pitää hyvin monimuotoisena maisemapiirteenä, jos se täyttää edellä esitetyt a ja b kriteerit. <u>Kestäviin</u> viljelymaan peltometsäviljelyjärjestelmiin kuuluvia tuottavia puita <u>tai pysyvällä nurmella oleviin laajoihin vanhoihin hedelmätarhoihin kuuluvia puita</u> ja [...] pensasaitojen tuotantoelementtejä voidaan myös pitää hyvin monimuotoisina maisemapiirteinä edellyttäen, että ne täyttävät edellä olevan b kriteerin ja korjuu tapahtuu vain silloin, kun se ei vaaranna monimuotoisuuden korkeaa tasoa. Yksikkö: Prosenttiosuus (osuus käytössä olevasta maatalousmaasta). Menetelmä: kuten laadittu asetuksen 2021/2115 liitteessä I olevan indikaattorin I.21 mukaisesti <u>ajantasaisimman</u> LUCAS-tutkimuksen pohjalta: LUCAS for landscape elements, Ballin M. et al., <i>Redesign sample for Land Use/Cover Area frame Survey (LUCAS)</i>, Eurostat 2018, and for land laying fallow, <i>Farm Structure, Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure</i>, verkkojulkaisu, Eurostat, <u>ja tapauksen mukaan niiden hyvin monimuotoisten maisemapiirteiden osalta, jotka eivät kuulu edellä mainitun menetelmän piiriin, jäsenvaltioiden 11 artiklan 4 a kohdan mukaisesti kehittämä menetelmä.</u> <u>LUCAS-menetelmää päivitetään säännöllisesti, jotta voidaan parantaa niiden tietojen luotettavuutta, joita käytetään Euroopan unionissa ja joita jäsenvaltiot käyttävät kansallisella tasolla pannaan täytäntöön luonnon ennallistamista koskevia kansallisia suunnitelmiaan.</u>

LIITE V

KANSALLINEN VIJELYMAIDEN LINTUINDEKSI

Kuvaus

Viljelymaiden lintuindeksissä (FBI) esitetään yhteenveto viljelymaiden yleisten ja laajalle levinneiden lintukantojen suuntauksista, ja sen avulla on tarkoitus arvioida Euroopan maatalouden ekosysteemien luonnon monimuotoisuuden tilaa. Kansallinen viljelymaiden lintuindeksi (FBI) on yhdistetty monilaji-indeksi, jolla mitataan viljelymaiden lintulajien suhteellisen määrän muutosvauhtia valituilla tutkimusalueilla kansallisella tasolla. Indeksillä perustuu erityisesti valittuihin lajeihin, jotka ovat riippuvaisia viljelymaan elinympäristöistä ravinnon ja pesimisen osalta. Kansalliset viljelymaiden lintuindeksit perustuvat kunkin jäsenvaltion kannalta merkityksellisiin lajikokonaisuuksiin. Indeksillä lasketaan perusvuoden perusteella. Perusvuoden indeksin arvoksi on tavallisesti asetettu 100. Suuntausten arvot ilmentävät viljelymaiden lintujen kannan koon kokonaismuutosta vuosien mittaan.

Menetelmä: Brlík et al. (2021): Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds. Sci Data 8, 21. <https://doi.org/10.1038/s41597-021-00804-2>

’Jäsenvaltioilla, joissa viljelymaiden lintukannat ovat historiallisesti enemmän heikentyneet’ tarkoitetaan jäsenvaltioita, joissa vähintään puolella lajeista, jotka vaikuttavat kansalliseen viljelymaiden lintuindeksiin, kannan suuntaus on pitkällä aikavälillä negatiivinen. Jäsenvaltioissa, joissa kantojen pitkän aikavälin kehityssuuntauksia koskevia tietoja ei ole saatavilla joidenkin lajien osalta, käytetään tietoja lajien eurooppalaisesta tilasta.

Nämä jäsenvaltiot ovat:

Tšekki

Tanska

Viro

Suomi

Ranska

Saksa

Unkari

Italia

Luxemburg

Alankomaat

Espanja

’Jäsenvaltioilla, joissa viljelymaiden lintukannat ovat historiallisesti vähemmän heikentyneet’ tarkoitetaan jäsenvaltioita, joissa alle puolella lajeista, jotka vaikuttavat kansalliseen viljelymaiden lintuindeksiin, kannan suuntaus on pitkällä aikavälillä negatiivinen. Jäsenvaltioissa, joissa kantojen pitkän aikavälin kehityssuuntauksia koskevia tietoja ei ole saatavilla joidenkin lajien osalta, käytetään tietoja lajien eurooppalaisesta tilasta.

Nämä jäsenvaltiot ovat:

Itävalta

Belgia

Bulgaria

Kroatia

Kypros

Kreikka

Irlanti

Latvia

Liettua

Malta

Puola

Portugali

Romania

Slovakia

Slovenia

Ruotsi

Luettelo viljelymaiden lintuindeksissä käytetyistä lajeista jäsenvaltioittain

Itävalta
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus spinoletta</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus citrinella</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Belgia – Flanderi	Belgia – Vallonia
<i>Alauda arvensis</i>	<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>	<i>Anthus pratensis</i>
<i>Emberiza citrinella</i>	<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Falco tinnunculus</i>	<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Haematopus ostralegus</i>	<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hippolais icterina</i>	<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>	<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>	<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>	<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>	<i>Motacilla flava</i>
<i>Motacilla flava</i>	<i>Passer montanus</i>
<i>Numenius arquata</i>	<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>	<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Perdix perdix</i>	<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Phoenicurus ochruros</i>	<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Saxicola torquatus</i>	<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia communis</i>	<i>Vanellus vanellus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>	

Bulgaria
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>

<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

Kroatia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Jynx torquilla</i>

<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Kypros
<i>Alectoris chukar</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Clamator glandarius</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Coracias garrulus</i>
<i>Corvus corone cornix</i>
<i>Coturnix coturnix</i>

<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla monticola</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Iduna pallida</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Oenanthe cypriaca</i>
<i>Parus major</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

Tšekki
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Tanska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>

<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia curruca</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Viro
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

Suomi
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Delichon urbica</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

<i>Sylvia communis</i>
<i>Turdus pilaris</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Ranska
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Buteo buteo</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sylvia communis</i>

PUBLIC

<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Saksa
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus milvus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Kreikka
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Apus apus</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus corone</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Delichon urbicum</i>

<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco naumanni</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo daurica</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Oenanthe oenanthe</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>

PUBLIC

<i>Sylvia melanocephala</i>
<i>Upupa epops</i>

Unkari
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lanius minor</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Irlanti
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Corvus cornix</i>

PUBLIC

<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Fringilla coelebs</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Phasianus colchicus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
Italia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carduelis chloris</i>
<i>Corvus cornix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>

PUBLIC

<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla alba</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Oriolus oriolus</i>
<i>Passer domesticus italiae</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

Latvia
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Carpodacus erythrinus</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>

<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Liettua
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Crex crex</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Luxemburg
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Sylvia communis</i>
Malta
<i>Calandrella brachydactyla</i>

<i>Linaria cannabina</i>
<i>Cettia cetti</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Lanius senator</i>
<i>Monticola solitarius</i>
<i>Passer hispaniolensis</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia decaocto</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia conspicillata</i>
<i>Sylvia melanocephala</i>

PUBLIC

Alankomaat
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calidris pugnax</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Gallinago gallinago</i>

<i>Haematopus ostralegus</i>
<i>Hippolais icterina</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Numenius arquata</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Spatula clypeata</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Tringa totanus</i>
<i>Turdus viscivorus</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Puola
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Limosa limosa</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Portugali
<i>Athene noctua</i>
<i>Bubulcus ibis</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Delichon urbicum</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>

<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius meridionalis</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Miliaria calandra</i>
<i>Milvus migrans</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Upupa epops</i>

PUBLIC

Romania
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus campestris</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Ciconia ciconia</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Emberiza melanocephala</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>

<i>Lanius minor</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Perdix perdix</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Slovakia
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Chloris chloris</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Locustella naevia</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Sylvia nisoria</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

Slovenia
<i>Acrocephalus palustris</i>
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus trivialis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Columba oenas</i>
<i>Columba palumbus</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Emberiza cirrus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Jynx torquilla</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Lullula arborea</i>
<i>Luscinia megarhynchos</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
<i>Picus viridis</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Saxicola torquatus</i>
<i>Serinus serinus</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Upupa epops</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

Espanja
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Alectoris rufa</i>
<i>Athene noctua</i>
<i>Calandrella brachydactyla</i>
<i>Carduelis carduelis</i>
<i>Cisticola juncidis</i>
<i>Corvus monedula</i>
<i>Coturnix coturnix</i>
<i>Emberiza calandra</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Galerida cristata</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Linaria cannabina</i>
<i>Melanocorypha calandra</i>
<i>Merops apiaster</i>
<i>Oenanthe hispanica</i>
<i>Passer domesticus</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Pica pica</i>
<i>Pterocles orientalis</i>
<i>Streptopelia turtur</i>

PUBLIC

<i>Sturnus unicolor</i>
<i>Tetrax tetrax</i>
<i>Upupa epops</i>

Ruotsi
<i>Alauda arvensis</i>
<i>Anthus pratensis</i>
<i>Carduelis cannabina</i>
<i>Corvus frugilegus</i>
<i>Emberiza citrinella</i>
<i>Emberiza hortulana</i>
<i>Falco tinnunculus</i>
<i>Hirundo rustica</i>
<i>Lanius collurio</i>
<i>Motacilla flava</i>
<i>Passer montanus</i>
<i>Saxicola rubetra</i>
<i>Sturnus vulgaris</i>
<i>Sylvia communis</i>
<i>Vanellus vanellus</i>

PUBLIC

LIITE VI

LUETTELO 10 ARTIKLAN 2 JA 2 a KOHDASSA TARKOITETUISTA METSIEN EKOSYSTEEMIEN BIODIVERSITEETTI-INDIKAATTOREISTA

Indikaattori	Kuvaus, yksiköt ja menetelmät indikaattorin määrittämiseksi ja seuraamiseksi
Pystyyn kuolleet puut	Kuvaus: Tämä indikaattori osoittaa elottomien pystyssä olevien puiden biomassan määrän metsässä ja muulla puustoisella maalla. Yksikkö: m³/ha. Menetelmä: kuten sen on laatinut ja sitä käyttää FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, ja kuten esitetään kansallisten metsäinventaarioiden kuvauksessa teoksessa <i>Tomppo E. et al.</i>, National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010; lisäksi otetaan huomioon menetelmät, jotka esitetään asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä V kansallisia kasvihuonekaasuinventaarioita koskevien IPCC:n vuoden 2006 ohjeiden mukaisesti.
Maahan kaatuneet kuolleet puut	Kuvaus: Tämä indikaattori osoittaa elottomien maahan kaatuneiden puiden biomassan määrän metsässä ja muulla puustoisella maalla. Yksikkö: m³/ha. Menetelmä: kuten sen on laatinut ja sitä käyttää FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, ja kuten esitetään kansallisten metsäinventaarioiden kuvauksessa teoksessa <i>Tomppo E. et al.</i>, National Forest Inventories, <i>Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010; lisäksi otetaan huomioon menetelmät, jotka esitetään asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä V kansallisia kasvihuonekaasuinventaarioita koskevien IPCC:n vuoden 2006 ohjeiden mukaisesti.

Eri-ikäisrakenteisten metsien osuus	Kuvaus: Tämä indikaattori osoittaa niiden metsien osuuden puun hankintaan käytettävissä olevista metsistä, joiden ikärakenne on vaihteleva verrattuna metsien tasaiseen ikärakenteeseen. Yksikkö: Niiden puun hankintaan käytettävissä olevien metsien prosenttiosuus, joissa on eri-ikäistä puustoa. Menetelmä: kuten sen on laatinut ja sitä käyttää FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, ja kuten esitetään kansallisten metsäinventaarioiden kuvauksessa teoksessa <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.
Metsien kytkeytyneisyys	Kuvaus: Metsien kytkeytyneisyydellä tarkoitetaan metsän peittämien alueiden tiiviyttä. Se määritetään välillä 0–100. Yksikkö: Indeksi Menetelmä: kuten sen on laatinut FAO, Vogt P., et al., <i>FAO – State of the World's Forests: Forest Fragmentation</i>, JRC Technical Report, Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg, 2019.
Yleisten metsälintujen indeksi	Kuvaus: Metsälintuindikaattori kuvaa yleisten metsälintujen runsauden kehitystä eri puolilla Eurooppaa ajan mittaan. Kyseessä on yhdistetty indeksi, joka on luotu Euroopan metsäluontotyypeille ominaisten lintulajien havainnointitietojen perusteella. Indeksi perustuu kunkin jäsenvaltion lajiluetteloon. Yksikkö: Indeksi Menetelmä: Brlík et al. <i>Long-term and large-scale multispecies dataset tracking population changes of common European breeding birds</i>, Sci Data 8, 21. 2021.

Orgaanisen hiilen määrä	Kuvaus: Indikaattori kuvaa orgaanisen hiilen määrää karikkeessa ja kivennäismaaperässä 0–30 cm:n syvyydessä metsien ekosysteemeissä. Yksikkö: tonnia orgaanista hiiltä/ha. Menetelmä: kuten esitetään asetuksen (EU) 2018/1999 liitteessä V IPCC:n kansallisia kasvihuonekaasuinventaarioita koskevien vuoden 2006 ohjeiden mukaisesti ja tuettuna maankäytön ja maapeitteen tilastollisella pinta-alatutkimuksella Land Use and Coverage Area frame Survey (LUCAS) Soil, Jones A. et al., <i>LUCAS Soil 2022</i>, JRC technical report, Publications Office of the European Union, 2021.
<u>Sellaisen metsän osuus, jossa valtalajina ovat kotoperäiset puulajit</u>	<u>Kuvaus: Metsän ja muun puustoisien maan osuus, jossa valtalajina (peitteisyys > 50 %) ovat kotoperäiset puulajit</u> <u>Yksikkö: %</u> <u>Menetelmä: kuten sen on laatinut ja sitä käyttää FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, ja kuten esitetään kansallisten metsäinventaarioiden kuvauksessa teoksessa <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.</u>
<u>Puulajien monimuotoisuus</u>	<u>Kuvaus: Tämä indikaattori kuvaa metsäalueilla esiintyvien puulajien keskimääräistä lukumäärää.</u> <u>Yksikkö: Indeksi</u> <u>Menetelmä: Perustuu seuraaviin: FOREST EUROPE, <i>State of Europe's Forests 2020</i>, FOREST EUROPE 2020, ja kansallisten metsäinventaarioiden kuvaukseen teoksessa <i>Tomppo E. et al., National Forest Inventories, Pathways for Common Reporting</i>, Springer, 2010.</u>

LIITE VII

LUETTELO 11 ARTIKLAN 8 KOHDASSA TARKOITETUISTA ENNALLISTAMISTOIMENPITEIDEN ESIMERKEISTÄ

11 ARTIKLAN 8 KOHTA

- 1) Ennallistetaan kosteikkoja vesittämällä kuivatut turvemaat uudelleen, poistamalla turvesoiden kuivatusrakenteet, purkamalla poldereita tai lopettamalla turpeennosto.
- 2) Parannetaan hydrologisia olosuhteita parantamalla pintavesien määrää, laatua ja dynamiikkaa sekä luonnontilaisten ja osittain luonnontilaisten ekosysteemien pohjavesitasoja.
- 3) Poistetaan ei-toivotut pensaikot tai alkuperäiseen lajistoon kuulumattomat viljelmät niityillä, kosteikoilla, metsissä ja harvan kasvipeitteen alueella.
- 4) Sovelletaan kosteikkoviljelyä.
- 5) Palautetaan jokien meanderointi ja yhdistetään uudelleen keinotekoisesti leikatut meanderit tai juoluat.
- 6) Poistetaan pitkittäis- ja sivusuuntaiset esteet (kuten padot), annetaan enemmän tilaa jokien dynamiikalle ja ennallistetaan vapaasti virtaavia jokiosuuksia.
- 7) Luonnonmukaistetaan jokialustat, järvet ja alankojen vesiväylät esimerkiksi poistamalla pohjan keinotekoinen alusta, optimoimalla alustan koostumus sekä parantamalla tai kehittämällä keskeistä luontotyyppipeitettä.
- 8) Palautetaan luonnolliset sedimentaatioprosessit.
- 9) Luodaan rantojen puskurivyöhykkeitä, kuten rantametsiä, suojakaistoja, niittyjä tai laitumia.
- 10) Lisätään metsien ekologistia ominaisuuksia, kuten isoja, vanhoja ja kuolevia puita (lahopuut) sekä maahan kaatuneiden ja pystyyn kuolleiden puiden määrät.
- 11) Pyritään monipuoliseen metsärakenteeseen [...] **esim. lajikoostumuksen** ja iän osalta, mahdollistetaan puulajien luontainen uudistuminen ja seuraanto.

11 a) Avustetaan alkuperäisten esiintymisalueiden ja lajien migraatiota siellä, missä se saattaa olla tarpeen ilmastonmuutossyistä.

- 12) Lisätään metsien monimuotoisuutta [...] **ennallistamalla** muiden kuin metsien elinympäristöjen, kuten avointen laidun- tai nummialueiden, lammikoiden tai kallioalueiden muodostamaa mosaiikkia.
- 13) Hyödynnetään ”luonnonläheistä metsätaloutta” tai ”jatkovapeitteistä metsänkasvatusta”, istutetaan kotoperäisiä puulajeja.
- 14) Edistetään vanhojen kotoperäisten metsien ja kypsien metsikköjen kehittymistä (esim. luopumalla korjuusta **tai aktiivisella hoidolla, joka edistää itsesääntelyn ja asianmukaisen häiriönsietokyvyn kehittymistä**).
- 15) Otetaan käyttöön hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä viljelymaalla ja intensiivisesti käytetyillä laidunmailla, kuten suojakaistat, kotoperäisiä kukkia kasvavat pientareet, pensasaidat, puut, pienet metsät, pengerseinät, lammikot sekä ekologiset käytävät ja askelkivet.
- 16) Lisätään maatalousmaata, johon sovelletaan maatalouden ekologisia hoitokäytäntöjä, kuten luonnonmukainen maatalous tai peltometsätalous, sekaviljely ja vuoroviljely, integroitua tuhoajatorjuntaa ja ravinnehuolto.
- 17) Vähennetään tarvittaessa laiduntamisintensiteettiä tai niittämistä niityillä ja otetaan uudelleen käyttöön laajaperäinen kotieläinten laiduntaminen ja laajaperäiset niittojärjestelmät siellä, missä niistä on luovuttu.
- 18) Lopetetaan kemiallisten torjunta-aineiden sekä kemiallisten lannoitteiden ja lannan käyttö tai vähennetään sitä.
- 19) Lopetetaan niittyjen kyntäminen ja nurmikasvien siementen kylväminen.
- 20) Poistetaan viljelmät aiemmista dynaamisista sisämaan dyynijärjestelmistä, jotta luonnon tuulidynamiikka voidaan palauttaa avoimien luontotyyppien hyväksi.
- 21) Parannetaan elinympäristöjen välisiä yhteyksiä, jotta mahdollistetaan lajien kantojen kehittyminen ja riittävä yksilöllinen tai geneettinen vaihdanta sekä lajien muutto ja sopeutuminen ilmastonmuutokseen.
- 22) Annetaan ekosysteemeille mahdollisuus kehittää omaa luonnollista dynamiikkaansa esimerkiksi siten, että luovutaan korjuusta ja edistetään luonnonoloja ja erämaa-alueita.

- 23) Poistetaan haitalliset vieraslajit ja valvotaan niitä sekä estetään tai minimoidaan uusien haitallisten vieraslajien tuonti.
- 24) Minimoidaan kalastustoiminnan kielteiset vaikutukset meriekosysteemiin esimerkiksi käyttämällä pyydyksiä, joilla on vähemmän vaikutusta merenpohjaan.
- 25) Ennallistetaan tärkeät kalojen kutu- ja kasvualueet.
- 26) Järjestetään rakenteet tai alustat, joilla edistetään meren eliöstön paluuta, esimerkiksi koralli-/öljyriuttoja/lohkareriuttoja.
- 27) Ennallistetaan meriheinäniittyjä ja merilevämetsiä vakauttamalla aktiivisesti merenpohjaa, vähentämällä ja mahdollisuuksien mukaan poistamalla paineita tai harjoittamalla aktiivista lisäystä ja istutusta.
- 27 a) Merellisten luontotyyppien ekologian kannalta elintärkeiden, kotoperäisille lajeille ominaisten kantojen ennallistaminen tai parantaminen passiivisilla tai aktiivisilla ennallistamistoimenpiteillä, esimerkiksi istuttamalla nuoria yksilöitä.**
- 28) Vähennetään erilaisia meren pilaantumisen muotoja, kuten ravinnekuormitusta, melusaastetta ja muovijätettä.
- 29) Lisätään kaupunkien viheralueita, joilla on ekologisia piirteitä, kuten puistoja, puita ja metsämaa-alueita, [...] viherkattoja, luonnonvaraisia kukkaniittyjä, puutarhoja, puutarhaviljelyä, puistokatuja, kaupunkiniittyjä ja pensasaitoja, lammikoita ja vesistöjä, **ottaen huomioon mm. lajimonimuotoisuus, kotoperäiset lajit, paikalliset olosuhteet ja resilienssi ilmastonmuutoksen suhteen.**
- 30) Lopetetaan, vähennetään tai korjataan lääkeaineista, vaarallisista kemikaaleista, yhdyskunta- ja teollisuusjätevedestä ja muusta jätteestä, mukaan lukien roskaantuminen ja muovit, sekä valosta aiheutuvaa pilaantumista kaikissa ekosysteemeissä.
- 31) Muutetaan ympäristövaurioalueita, entisiä teollisuusalueita ja louhoksia luonnonalueiksi.